92 p.
Documents in Latin
30.—
425/605

O WSIACH

TAK ZWANYCH

WOŁOSKICH

NA

PÓŁNOCNYM STOKU KARPAT.

PRZEZ

ALEKSANDRA HR. STADNICKIEGO.

WE LWOWIE.

W DRUKARNI ZAKŁADU NARODOWEGO IMIENIA OSSOLIŃSKICH.

1848.

Digitized by Google
Original from HARVARD UNIVERSITY

Szczupłe nader i niedokładne są nasze wiadomości o Wołoskich osadach w Polszcze. Że takie osady istniały i w znacznéj liczbie istnieć musiały, — o tém nam wprawdzie już same uniwersały poborowe od r. 1552 do r. 1629 wątpić nie pozwalają, ponieważ wszystkie wsiom wołoskim osobną rubrykę poświęcają, i dla ich osadników osobny podatek wymierzają [1].

Lecz gdzie się te wsie znajdowały, wiele ich było, jak się nazywały, i pod jakiémi kondycyjami lokowane zostały, żadna konstytucyja, żaden autor dawniejszy nas nie uczy.

1. Uniwersał poborowy z roku 1552, piérwszy szczegółowy, który posiadamy, wprawdzie jeszcze nie o całych osadach wołoskich, lecz o pojedyńczych osadnikach mówi — i ich do ogólnego podatku kmiecego dwu groszowego pociąga. „Item Valachi agros colentes, vel in agris, quae dworzyszcza dicuntur, sedentes per duos grossos solvent.“ *Vol. II. pag. 602.* Ale już następujący uniwersał z roku 1564 o całych wsiach wołoskich mówi, i osobny podatek dla nich postanawia. „Wołoskie wsie, jako i tak rok przeszły, tedy i teraz powinny płacić będą, jako i w inszych wsiach z ról, jeźli je mają albo z dworzyszcza po 20 groszy, którzy ról nie mają, tedy od sta owiec po 10 groszy.“ *Vol. II. pag 664.* Aby z słów „jako w innych wsiach“, nikt nie wnosił, że podatek osadników wołoskich, role lub dworzyszcza mających, równał się zwykłemu podatkowi kmiecemu, zaraz tutaj objaśniam, że podatek kmiecy tym uniwersałem postanowiony 10 groszy, więc tylko połowę tamtego wynosił.

Osnowa tego artykułu przeszła bez żadnéj odmiany w wszystkie poźniejsze uniwersały włącznie aż do roku 1577. Dopiéro uniwersał poborowy z r. 1578 nietylko z podatkiem zwykłym kmiecym i podatek wsi wołoskich podniósł, ale nawet i osadników ani ról ani owiec, lecz li bydło posiadających, podatkiem obłożył. Zawiéra albowiem następujący paragraf:

„Wsi wołoskie powinny płacić będą jako i w innych wsiach z ról jeśli je mają, albo z dworzyszcza po groszy 30, a którzy ról nie mają tedy od bydła zwłaszcza od sta owiec po groszy dwadzieścia, *a od dziesięciu krów po groszy dwadzieścia.*“ *Vol. II. pag. 980.* — A że pobor zwykły od kmieci osiadłych w tym roku na 15 groszy ustanowiono, więc i podług tego uniwersału osadnicy wołoscy role lub dworzyszcza mający w dwójnasób tyle jak wszyscy inni kmiecie królewscy, duchownych i świeckich panów, a o trzecią część więcéj niż osadnicy tylko owce lub bydło posiadający płacili.

Stosunek ten do roku 1629 już sie więcéj nie zmienił. Spadał wprawdzie i podnosił się podatek wsi wołoskich w miarę jak kmiecy, pobor zniżano lub podwyższano; lecz zawsze kwota podatkowa osadników wołoskich role lub dworzyszcza posiadających podwójnemu poborowi kmiecemu się równała, a o trzecią część więcéj niż podatek osadników li owce lub bydło mających wynosiła. Najmniéj płacili osadnicy wołoscy w roku 1591 i 1592, bo z ról lub dworzyszcz po 15 groszy, od sta owiec lub 10 krów po 10 groszy, najwięcéj w r. 1620, bo z ról lub dworzyszcza po 8 złotych, a od sta owiec lub 10 krów po 5 złotych groszy dziesięć.

Aż do roku 1613 podatek osadników wołoskich z ról i dworzyszcz zawsze się na równéj stopie z podatkiem wójtów, sołtysów, *Kniaziów* (t. j. sołtysów wsi wołoskich), tywonów, putnych, bojarów trzymał. *Płacili więc ci osadnicy z ról i dworzyszcz tyle, ile ich własni sołtysi,* stosunek którego w niemieckich wsiach nie znajdziesz. W r. 1613 zaś na wojtostwa, sołtystwa, kniaźtwa po 10 złotych nad pobór uchwalony (t. j. nad półtora złotego) nałożono, — a podatek osadników wołoskich tylko do podatku putnych, pancernych i bojarów przyrównano, t. j. na ośm złotych podwyższono. Uniwersał poborowy z r. 1616 wprawdzie proporcyję do r. 1613 istniejącą przywrócił, lecz w r. 1619 znowu na wojtostwa, sołtystwa, kniaźtwa daleko większy pobór, niż na role i dworzyszcza we wsiach wołoskich nałożono: i odtąd już pewnego stosunku między stopą podatkową tych ról i dworzyszcz, a stopą dla wójtów i t. d. postanowioną oznaczyć nie podobna.

Po r. 1629, w którym podymne zaprowadzoném zostało, uniwersały poborowe już więcéj rubryk podatkowych niewyszczególniają, — gdyż każdéj ziemi zostawiono, jak wielki podatek na siebie przyjąć, i jakim sposobem go między kontrybuentów rozłożyć zechce. Ale ponieważ uniwersały z roku 1632 i 1635 na wstępie oświadczają „iż ziemie które podatki uchwalone poborami (a nie podymném) oddawać będą, do uniwersałów z r. 1629 stosować się mają“, a ziemie przymyska i sanocka, w których się największa część wsi wołoskich znajduje, kwotę przyjętą poborami oddawać się obowiązały, — przyjąć możemy że do roku 1638 osadnicy wołoscy podatek podług stopy dla nich w r. 1629 ustanowionéj, t. j. po złotemu od roli lub dworzyszcza, a po 20 groszy od stu owiec lub 10 krów płacili. Od r. 1638 zaś już wcale oznaczyć nie podobna, czy wsie wołoskie osobny podatek i w jakiéj kwocie płaciły, ponieważ od tego roku począwszy, największa część województw i ziem podatki przez nie uchwalone podług podymnego rozkładały.

Digitized by Google
Original from HARVARD UNIVERSITY

Sam nawet Tadeusz Czacki, któren każdą część naszéj historyi, każdą gałęź naszego prawodawstwa zbadał i zgłębił był, bardzo niedostateczne, i jak poźniéj okażemy nawet błędne podania nam o osadach wołoskich zostawił.

Ograniczają się albowiem te podania na następujących słowach:

„Widzimy w przywileju Władysława księcia Opolskiego (któremu księstwo ruskie w użytek, a Polską w nietrwały rząd król Ludwik oddał) z r. 1378, iż na pole i wieś Hodło nad Tarnową rzéką Aleksandrowi Wołochowi, słudze swemu, dał pozwolonie, aby się w téj wsi z następcami swémi wołoskiém rządził prawem. W przywileju 1420 r. Ziemowita księcia mazowieckiego i bełzkiego na wieś Lubicz dane jest pozwolenie, aby ta wieś rządziła się prawem wołoskiém. Nietylko na pokuciu w województwie ruskiém i w bełzkiém to prawo było znajome, lecz znajdujemy w metryce koronnéj przywiléj nadania tego prawa 1545 r. w jednéj wsi w starostwie bieckiém w województwie krakowskiém. Rozrządzenia ekonomiczne w Samborszczyźnie w r. 1568, przez Stanisława Zamojskiego, dają nam choć mniéj dokładny obraz, co to prawo wołoskie znaczyło. — Osady Wołochów, przechodząc z własnego kraju dla nadziei bezpieczeństwa i swobody warowały:

1. Grzywny czyli kary pieniężne nienależały do skarbu panującego, ale do sądu i składki na publiczne potrzeby przeznaczonéj.

2. Sądy między osadnikami były odbywane przez wybranych od osady starszych, którzy podług swego prawa, t. j. zwyczajów sądzić mieli.

3. Schadzki do naradzenia się o gospodarstwie lub porządku bywały pozwolone.

4. Robocizny powinności przemieniały się w daniny dziesięcinne: bydła, zboża, ogrodowin.“

Pracując nad historyją wojtostw w Galicyi w krótce przekonanie powziąłem, że największa liczba osad wołoskich w téj części sanockiéj i przemyskiéj ziemi, która teraz sanocki cyrkuł stanowi, mieścić się musiała; a udzielony w czasopismie naukowym zakładu Ossolińskiego przywiléj wsi Nanowéj w tém przekonaniu mnie utwierdził, gdyż się tak względem powinności osadników, jak względem powinności sołtysa tamtejszego do zwyczaju w inszych wsiach wołoskich panującego odwołuje[2].

Było więc piérwszém mojém staraniem prosić o wyszukanie i wydanie wszystkich piérwotnych przywilejów wsi królewskich w sanockim cyrkule leżących, z aktów grodzkich, sanockich i przemyskich, które z aktami wszystkich innych grodów i ziemstw galicyjskich z nakazu rządu austryjackiego we Lwowie w osobnym archiwum zgromadzone zostały. Ale mimo kilko miesięcznych najstaranniejszych poszukiwań archiwariusza za ledwo kilka przywilejów wsi wołoskich wynaléść się udało.

Utrudniają albowiem wyszukiwanie podobnych dokumentów nie tylko niedokładność dawnych aktów grodzkich i ziemskich (których znaczna część przed przewiezieniem do Lwowa i podczas przewiezienia zaginęła) i mnoga liczba indeksów z tych aktów sporządzonych,—ale jeszcze więcéj ta okoliczność, że podług prawa polskiego każden dokument do jakich bądź aktów grodzkich lub ziemskich wciągniętym być mógł— i że strony, korzystając z tego dobrodziejstwa, dokumenta które posiadały, i tranzakcyje które o majętności ziemskie zawierały, bardzo często nie w grodzie, do którego jurysdykcyi te majętności należały, lecz tam, gdzie im najdogodniéj było do oblaty podawały. Trzeba więc czasem wszystkie akta grodzkie przewartować, aby dokument żądany znaléść lub z pewnością powiedzieć, że do żadnych aktów w Galicyi znajdujących się podanym nie został.

2. Ad locandam et erigendam villam juris Valachici more aliarum villarum Valachicarum. ....Omnesque datias dare, quae villae aliae regales antiquitus solvere consveverunt.

Digitized by Google
Original from HARVARD UNIVERSITY

dnéj nawet wzmianki o prawie wołoskiém nieznajdujemy. Liczymy jednakże i te wsie do rzędu wsi wołoskich z następujących powodów: Przywiléj Berehów sołtysa tamtejszego kniaziem, sołtystwo kniaźtwem zowie, nazwą którą sołtysi i sołtystwa tylko we wsiach wołoskich nosili, — zgadza się co do kondycyi lokacyjnych, (esencyjonalnéj części prawa wołoskiego)z przywilejami drugich wsi wołoskich, odwołuje się nawet względem powinności sołtysa i kmieci tylko do używania wsi przyległych [3]. Dalsze zaś dokumenta tyczące się téj wsi świadczą, że wójtostwo bereżańskie już w r. 1545 przez nabywcę Iwana Kunaszewicza za wójtostwo we wsi wołoskiéj Łodynie zamienioném zostało; zamiana ta pewnieby nie była nastąpiła, gdyby i wieś Berehy wołoskiém prawem się nie rządziła, i gdyby wójtostwu berezańskiemu przywileje wójtostwom wołoskim udzielone nie służyły.

Wątpliwsza jest rzecz co do Korościeńskiéj Woli, ponieważ przywiléj ten jest nader ogólnym, i kondycyi lokacyjnych téj wsi nie wyszczególnia. Ale i ten tak względem powinności kmieci, jak i względem praw sołtysa do zwyczaju w przyległych wsiach panującego się odwołuje [4], — a Korościeńska Wola, jak jéj imie dowodzi, była tylko atynencyją Korosna, wsi niewątpliwie wołoskiéj. Decydującą jest zaś uwaga, że przywiléj ten przy lokacyi wsi zaraz i sołtysa mianuje, i temuż władzę nad osadnikami przyznaje, — a tylko osady prawem niemieckiém lub wołoskiém lokowane pod jurisdykcyją sołtysa stały. Musiała by więc Korościeńska Wola być chyba wsią niemieckiém prawem lokowaną; a bardzo wątpimy, aby się osada niemiecka aż w samo gniazdo osad wołoskich zapędziła.

Nie kończy się atoli na tych szesnastu wsiach poczet osad, które z pewnością za wołoskie wsie uważać możemy. Upoważniają nas albowiem dokumenta, które posiadamy, do rzędu tych wsi jeszcze i następujące policzyć:

17. Łodyna, — którą dokumenta pod nr. V. i VI. do przywileju wsi Berehy przyłączone, wsią wołoską, villam Valachicam, zowią.

18. Wieś Stebnik, — któréj kniaź Demian Stebnicki był oraz krajnikiem wszystkich wsi wołoskich do krainy strwiążkiéj należących (zobacz nr. XV. dokumentów Ustrzyk się tyczących), i członkiem owéj licznéj rodziny, która w drugiéj połowie XVIgo wieku sołtystwa w Korosznie, Ustrzykach, Berehach, Stebniku i Terle zagarnęła, jak się z dokumentów piérwszych tych trzech wójtostw tyczących się przekonać można. Przywileju téj wsi dlatego udzielić niemożemy, że piérwszéj połowy tegoż w manuskrypcie wyż wymienionym brakuje.

19. Jasień, — wieś między Berechami, Ustrzykami i Stebnikiem leżąca, któréj wójtostwo w rękach rzeczonéj rodziny Ustrzyckich razem z wójtostwem ustrzyckiém się znajdowało. (Zobacz Ustrzyki, dokumenta pod nrm. XVII, XVIII, XXVIII.) Nareszcie wsie:

20. Skorodne, 21. Rosochate, 22. Lutowiska, 23. Krywka, 24. Lubochów, 25. Rossolin, 26. Serednie małe, 27. Tworylne, 28. Krywe, 29. Hulskie, 30. Zatwardnica, 31. Jaworzec, 32. Smerek, 33. Wetlina, 34. Chmiel, 35. Procisne, 36. Żurawin, 37. Stuposiany, 38. Ustrzyki górne, 39. Dydowe, 40. Łokot (łokieć), 41. Szandrowiec, 42. Bu-

3. Item idem scultetus dabit et solvet quodlibet anno talem daciam ad Castrum premysliense, qualem *alii Kniaziones* solvere tenentur; similiter omnem obedientiam Nobis et Capitaneis Nostris Premysliensibus facere tenebitur, *sicut et alii Kniaziones*. Incolae vero praedictae villae, qui a data praesentium in eadem haereditate locabuntur, ad decursum viginti annorum libertatem habebunt..... quibus jam ea ipsa libertas a primaeva locatione villae exspiravit, quorum unus quisque in tribus quartis lanei residebit, et more aliarum villarum adjacentium nostrarum regalium annuatim docias solvant, nihil minorando in praefatis censibus, proventibus et utilitatibus.

4. Zobacz ustęp tego przywileju w adnotacyi ad 19 przytoczony.

Digitized by Google
Original from HARVARD UNIVERSITY

kowiec, 43. Beniowa (Bieniowa), 44. Sokolika z Wolą, 45. Szańskie (Siańskie), 46. Tyrawa Wołoska, 47. Królik Wołoski, które wsie akt działowy majątku Kmitowskiego w roku 1580 sporządzony wyraźnie wsiami wołoskiémi zowie. (Zobacz czasopism zakładu imienia Ossolińskich z roku 1847, zeszyt VII. pag. 37.)

Musiały nareszcie w sandeckim cyrkule w sąsiedztwie Boguszy i Bielczarowy jeszcze inne wsie wołoskie istnieć, kiedy przywileje tych dwóch wsi wyraźnie nakazują, by osadnicy kniaziowi kolędkę lub pocztę podług zwyczaju w sąsiednich wsiach wołoskich przyjętego oddawali.... more, qui in villis Valachicis in vicinatu consistentibus observatur[5]. Z czasem i przywileje wszystkich tych wsi, a w nich zastrzeżenie prawa wołoskiego wynaleść się muszą. *Za regułę ogólną albowiem uważać możemy, że każda gromada w Polszcze, na cudzém prawie osadzona, osobny swój przywilej lokacyjny posiadała, i że w każdym takim przywileju prawo, na którém lokowaną została, zastrzeżoném, albo przynajmniéj wzmiankowaném było.*

W czém się prawo wołoskie od prawa polskiego, ruskiego i magdeburskiego różniło, o-

5. Moglibyśmy wprawdzie do rzędu wsi wołoskich jeszcze i wsie Łubków, Mików, Jawornik, Horb albo Czysto Horb, Wola Miechowa, Maniowa albo Maniów, Szczerbanówka, Balica, Duszatyn seu Piekarka, Solinka, Turzańskie, Komańcza, Smolnik, Darów, Surowica, Moszczanica — policzyć, które przyłączona w wyciągu lustracyja wsi i wójtostw ziemi sanockiéj z r. 1765 wsiami wołoskiémi zowie. Ale ponieważ lustracyja ta twierdzi, że wsie rzeczone początkowie tylko wójtstwami popom wołoskim nadanémi, i od nich kniaźtwami zwanémi były, i dopiero poźniéj, gdy sukcesorowie tych popów grunta wójtowskie rozdrobnili, we wsie urosły, nie śmiemy je do liczby prawdziwych wsi wołoskich, t. j. takich poczytać, które już pierwiastkowo z osadników do klasy rolniczéj należących powstały. Mamy my wprawdzie rzeczony wywód wsi wołoskich od popów i popostw za zupełnie błędny, i moglibyśmy go tą jedną uwagą odeprzeć, że żaden z przywilejów przez nas udzielonych popów kniaziami, ale owszem wszystkie popami i baitkami zowią; ale wolimy się do wynalezienia pierwotnych przywilejów tych wsi z policzeniem ich do rzędu wsi wołoskich zatrzymać. (Zobacz wspomniony wyciąg lustracyi na końcu allegatów).

znaczyć niepodobna; ponieważ zbioru praw i zwyczajów wołoskich nieposiadamy. To tylko z pewnością twierdzić możemy:

Że w prawie karném wołoskiém kary pieniężne wielką rolę grały, gdyż w każdym przywileju o nich wzmianka, i trzecia część tych kar do dotacyi sołtysa należała.

Że nawet rozwód okupywał się pewną sumą pieniężną, jak nas przywiléj Dołżycy uczy.

Że podług prawa cywilnego wołoskiego, tak jak podług prawdy ruskiéj nie najstarszy ale najmłodszy syn dziedzinę obejmował. Opieramy ostatni ten wniosek na osnowie nr. XII. dokumentów wsi Ustrzyk się tyczących. Z resztą wielce by się mylił, ktoby terazniejsze wyobrażenia do dawnych czasów przenosząc, pod prawém wołoskiém tylko ustawy cywilne i karne tego prawa rozumiał; ważniejszémi bowiem niż te ustawy były zwyczaje i kondycyje lokacyjne gromad na pewném prawie osadzonych. Jakie zaś te kondycyje były, z przeglądu i rozbioru przywilejów, które posiadamy, okaże się; a istota tych kondycyi pomoże nam także do roztrzygnienia kwestyi, czyli wsie wołoskie istotnie z osadników wołoskich się składały.

Pierwszą esencyjonalną kondycyją wsi wołoskich, powszechną ich formą lokacyjną było postanowienie kniazia czyli sołtysa, i utworzenie kniaźtwa czyli sołtystwa zaraz przy założeniu wsi[6]. Jak niemieckiéj wsi bez sołtysa i sołtystwa, — tak wołoskiéj bez kniazia i kniaźtwa nie było: owszém często jak przywileje świadczą kniaź i kniaźtwo przed wsią istnieli. I słusznie, — bo kniaź zamierzoną lokacyję dopiéro w życie wprowadzać, t. j. osadników zbierać i osadzać miał. Zbierać zaś ich nie mógł,

6. Iż wyrazy kniaź, kniaźtwo tak często w naszych przywilejach używane sołtysa i sołtystwo we wsiach wołoskich oznaczają, o tém nikt, przeczytawszy te przywileje, wątpić nie będzie. — Przyczyniają się więc te przywileje do wyjaśnienia prawdziwego znaczenia wyrazu kniaź, któren jak się zdaje, ani pewną godność, ani pewny urząd, lecz w ogólności naczelnika, wodza (jak łacińskie Dux) oznaczał.

Digitized by Google
Original from HARVARD UNIVERSITY

póki przywileju kondycyje lokacyjne oznaczającego okazać nie mógł; zbierać nie chciał, póki nadgrody za trudy z tém połączone zapewnionéj nie miał. Trzeba było więc kniaziowi przedewszystkiém przywiléj lokacyjny wręczyć, i mu zaraz w tym przywileju nadgrodę za utworzenie wsi zapewnić. Tą nadgrodą było *kniaźtwo*, t. j. dotacyja gruntowa kniaziowi wyznaczona, wraz z inszémi jego prawami i przywilejami. Kniaźtwo dziedzicznie a przynajmniéj dożywotnie nadawano, — bo też zadanie i trudy kniazia się z utworzeniem wsi nie kończyły,— owszem tak długo trwały, póki wieś wołoska istniała.

Zebrawszy osadników musiał wspólnie z nimi grunta na wieś przeznaczone korczunkiem zdobywać i dzielić, — bo wsie wołoskie po największéj części się z korczunków (ex cruda radice, jak się przywileje wyrażają) powstały. Musiał od osadników corocznie czynsze i daniny wybierać, które się podług osnowy przywileju lub podług zwyczajów i praw wołoskich królowi lub dziedzicowi należały. Musiał nakoniec granic i dróg wsi, i lasów dziedzica pilnować [7]. Ze zastanawiającą też oględnością w każdym przywileju prawa i pożytki kniazia wymiarkowane znajdujemy. Aby go uprawa nadanych mu na utrzymanie gruntów od wypełniania jego obowiązków nie odrywała, — miał robociznę do téj uprawy potrzebną od kmieciów już w przywileju zawarowaną. Aby był pilnym w wybieraniu czynszów i danin dla dziedzica lub skarbu królewskiego, miał jak poźniéj okażemy, pewny procent od tych czynszów i danin zapewniony. Aby nakoniec osadników w karności i porządku utrzymywał, zastrzegano mu pewną część od wszystkich grzywien czyli kar pieniężnych, które *na mocy swéj władzy jurysdykcyjonalnéj* na osadników nakładał. Władza ta jurysdykcyjonalna nie tylko dlatego przy kniaziu zostawała, że mu do wykonania rzeczonych jego obowiązków koniecznie potrzebną była, — wynikała ona także z

Drugiego wsi wołoskich przywileju: że osadnicy tych wsi we wszystkich sprawach, tak małych jak wielkich, tak cywilnych jak karnych, tylko podług prawa wołoskiego sądzonymi być mogli, — i że żadnym sądom i władzom krajowym nie podlegali.

Bo jeżeli wyłącznie podług praw i zwyczajów wołoskich sądzonémi być mieli, sądzić mogli ich tylko sędziowie *osobni z tém prawém obeznani*, — a nie sądy krajowe, dla których prawa polskie jedyną normę postępowania stanowiły. Komuż zaś ta władza sądownicza nad nimi sprawiedliwiéj i bezpieczniéj jak kniaziowi powierzoną być mogła? Wszakże osadnicy i tak zwykle za kondycyją jego szli, gdyż on ich sobie podług swojej kondycyi i woli, a zatém jeżeli sam Wołochem był, Wołochów, jeżeli Niemcem Niemców dobierał. Wszakże on utworzywszy wieś, jéj utrzymania, lasów, gruntów i praw dziedzica, jakieśmy wyżéj widzieli, strzédz musiał, czynsze i daniny dla skarbu dziedzica wybierał, jedynym pośrednikiem między dziedzicem i osadnikami był, — i już dla tego samego nad osadnikami władzę bezpośrednią mieć i wykonywać musiał. Dla tego jest:

Trzecią esencyjonalną kondycyją lokacyjną wsi wołoskich wyłączna władza jurysdykcyjonalna kniazia nad wszystkimi osadnikami tych wsi — tak dalece, że żaden osadnik przez kogo innego jak przez swego kniazia sądzonym i karanym być nie mógł. Mniéj jaśnie wprawdzie przywileje się względem jurysdykcyi cywilnéj, jak względem karnéj wyrażają [8];

7. Zobacz przywiléj Swiniacza, Rowienia, Polaw, Bereh, które te powinności kniazia wyszczególniają.

8. Judicabit autem scultetus Cmethones ipsos non alio jure, quam Valachico, de quo nemo illos extrahere et evocare poterit. (*Przyw. Boguszy i Bielczarowy.*)

Quarum villarum Cmethones fieri debent in jure Valachico sub regimine et obedientia illorum (scultetorum) (*Przyw. Dwernika i Polany.*)

Digitized by Google
Original from HARVARD UNIVERSITY

z uwag atoli, któreśmy wyłuszczając drugi przywiléj wsi wołoskich przytoczyli wynika, że wyłączna władza sądownicza kniazia równie się do spraw cywilnych jak do kryminalnych rozciągała. Musielibyśmy nareszcie dawno zbiór praw wołoskich wynaléść byli, gdyby sprawy cywilne osadników wołoskich przez sądy krajowe podług tych praw sądzonémi bywały.

Jedyny przywiléj Nanowy nie tylko kniaziowi, ale i staroście przemyskiemu władzę jurysdykcyjonalną nad osadnikami téj wsi przyznaje; — ale jestto tylko excepcyja, która regułę ogólną potwierdza, i któréj przyczyny w szczególnych nam dotąd niewiadomych okolicznościach szukać trzeba. — Czy zaś i dokąd szła jaka apelacyja od kniazia wyroków, na to z przywilejów, które posiadamy, odpowiedzieć nie zdołamy. Może się to poźniéj wyjaśni.

Sami sołtysi (o ile z przywilejów, które posiadamy wnosić można) w prywatnych dobrach sądowi dziedzica lub namiestnika jego, raczéj sądowi powszechnemu przez dziedzica lub jego namiestnika zwołanemu, — w królewskich dobrach zaś tylko sądowi królewskiemu podlegali. W jaki sposób sądy te składane bywały, z pewnością oznaczyć nie podobna. Zdaje się nam atoli, że przynajmniéj w piérwszych czasach po lokacyi każdéj wsi, sądy te w królewszczyznach z pobliższych sołtysów wołoskich pod prezydencyją króla lub starosty, a w prywatnych majętnościach równie ze sąsiednich kniaziów pod prezydencyją dziedzica lub jego namiestnika złożone bywały. Opieramy ten wniosek na ogólnych uwagach, któreśmy, wyłuszczając piérwsze dwie kondycyje lokacyjne wsi wołoskich, przytoczyli, na analogii sądów w wsiach niemieckiém prawem lokowanych, przedewszystkiém zaś na osnowie nr. VI. dokumentów wójtostwa korosteńskiego się tyczących. Dokument ten albowiem dowodzi, iż w sprawach przeciw sołtysom wołoskim judicia Valachica wyroki wydawały, i te wyroki za pomocą sądów grodzkich eksekwowały, dodawszy do tej eksekucyi urzędnikowi grodzkiemu krajnika wołoskiego. Poźniéj bez wątpienia jurysdykcyja przynajmniéj cywilna nad kniaziami przeszła do sądów grodzkich; świadczą o tém prawie na każdéj kartce dalsze dokumenta, które dla objaśnienia historyi kniaźtw berehańskiego, korosteńskiego i ustrzyckiego przyłączamy, gdyż składają się ponajwiększéj części z tranzakcyi przez tamtejszych kniaziów przed sądami grodzkiémi zawartych, i z wyroków tych sądów w sprawach ich między sobą zapadłych. Przypisać to atoli naszém zdaniem temu należy, że wielka część sołtysów wołoskich dla ułatwienia swych prywatnych tranzakcyi z obywatelami pod prawem polskiém żyjącémi, praw i jurysdykcyi swych ekscepcionalnych się zrze-

Eximimus etiam ejusdem villae Cmethones ab omnibus juribus Polonicalibus, Teutonicalibus, ab Ruthenicis, sed illos in jure Valachorum conservabimus. Quiquidem Cmethones coram nullo alio, sed coram sculteto judicabuntur. Similiter et scultetus coram nullo alio, *sed coram Nobis aut officiali Nostro in judicio Nostro generali, dum vocatus fuerit tenebitur respondere. (Przyw. Swiniacza i Rowienia.)*

Insuper policemur, quod incolae ejusdem non alio jure nisi ipso Valachico a Nobis et successoribus Nostris Capitaneisque Premysliensibus judicabuntur in eoque conservabuntur temporibus perpetuis, sicut alii Cmethones in aliis villis Nostris Regiis conservantur. Nec coram ullo judicio respondebunt, nisi coram advocato suo aut coram Capitaneo Premysliensi vel ejus vices gerentibus perpetuo et aevum. *(Przyw. Nanowy.)*

Quibus quidem advocatis utrisque pro interesse eorum damus et concedimus facultatem et omnimodam potestatem Cmethones, hortulanos, inquilinos, et alios omnes incolas villae praefatae in omnibus et singulis causis parvis et magnis tam ratione furti injuriarum, quam ratione criminis cujuscunque jure Valachico, quod in eo passu cum aliis concordare debet, judicandi, sententiandi, poenisque juxta criminis qualitatem afficiendi plectendique, ita quod ipsi incolae ratione injuriarum furtorumque coram suo advocato sive sculteto, *advocatus vero Nostro judicio legitime vocatus respondere tenebuntur et erunt adstricti. (Przyw. Poław.)*

Ita quod eandem (advocatiam) more antiquo jureque et consvetudine Valachorum, in qua haec ipsa villa Korosno, et aliae villae et scultetiae Valachicae illic sunt locatae tenebunt, habebunt et possidebunt, et scultetiae officium exercebunt. *(Przyw. Korosna.)*

De Cmethonibus autem villae Dolicza scultetus justitiam unicuique ipse administrabit, et secundum jus Valachicum judicabuntur, quod illis datur et juxta illud collocabuntur. *(Przyw. Dołżycy.)*

Digitized by Google
Original from HARVARD UNIVERSITY

kali, i pod jurysdykcyją sądów grodzkich i ziemskich się poddawali, czego liczne dowody nam te akta dają.

Czwartém wyłącznem znamieniem wsi wołoskich był podział ich, tak prywatnych jak królewskich wsi na krainy. I tak z wsi prywatnych majątku Kmity: Swiniacz i Rowień do krainy sobieńskiéj; Boberka, Ternowa wyższa i niższa do krainy olszanickiéj należały, jak w przywilejach wyczytać można. Wsie królewskie Ustrzyki, Berehy, Stebnik, Jasień i insze nad Strwiążem leżące krainę strwiążką formowały, jak to dokumenta wójtostwa ustrzyckiego się tyczące pod nrm. XV. i XXI. dowodzą. Dokument pod nrm. XV. albowiem kniazia stebnickiego krajnikiem strwiążkim zowie, dokument pod nrm. XXI., t. j. akt detaksacyjny wójtostwa ustrzyckiego wyraźnie powiada, że w krainie strwiążkiéj wszyscy kniaziowie prawo do pobierania trzeciéj części danin w owcach i wieprzach przez osadników dziedzicowi oddawanych mieli. Możemy nareszcie na mocy dokumentu, którego wyciąg tu zaraz umieszczamy, z pewnością twierdzić, że wsie wołoskie do starostwa sanockiego należące, pod krajnikiem szczawieńskim stały. (Zobacz adnot. 9.)

Podział ten na krainy jest dlatego nader ważnym, że w téj saméj krainie powinności kmieciów względem dziedzica i kniazia równe były, — tak dalece, że największa część przywilejów, które udzielamy, odwołuje się w tym względzie tylko do zwyczaju w całéj krainie przyjętego, jako do normy stałéj i znanéj.

Wszystkich praw i powinności krajnika oznaczyć jeszcze niemożemy; to tylko pewném, iż w eksekucyi wyroków sądowych przeciwko kniaziom swéj krainy udział miał, i nad granicami téj krainy czuwał. Odwołujemy się w tym względzie do cytowanego już nr. VI. dokumentów kniaźtwa korosteńskiego się tyczących, i do wyciągu, który z aktu rozgraniczenia między państwém sobieńskiém i hoczewskiém tutaj udzielamy [9].

Niepoczytujemy za charakterystyczną cechę wsi wołoskich, *że przy założeniach każdéj takiéj wsi, oraz i miejsce na cerkiew i dotacyję probostwa wyznaczano*, ponieważ ten punkt równie i we wszystkich przywilejach wsi teutońskiém prawem lokowanych napotykamy. Starając się o obcych osadników, trzeba im było równie jak zachowanie ich praw i zwyczajów ojczystych, tak też i możność utrzymania się przy wierze przodków, a zatém i możność wykonywania własnych obrządków religijnych zapewnić. Trzeba było zatém i dotacyję dla kapłana, któryby im w ich języku, i podług ich obrządku słowo boże opowiadał, obmyślić. A że w ówczas innéj dotacyi jak gruntowéj nie znano, trzeba mu było kawałek gruntu na utrzymanie wyznaczyć. *Dla tego też prawie w każdym przywileju lokacyjnym wsi wołoskiéj łan*

9. *Transscriptum granicierum factarum seu litterae graniciales inter bona Sobień ex una et bona Hoczew partibus ex altera Anno 1519. Ommissis omittendis.....* „Dimittendo fluvium Solyna ad partem sinistram Dominorum videlicet de Sobień, processimus sursum dicto fluvio Bystry signa in arboribus faciendo, usque pervenimus ex opposito montis Fereczats. Ubi proinde Iwaśko Legdanycza *de Szczawnije et Iwasko Androijowija de eadem Szczawne Krajnik omnium villarum juris Valachici Capitaneatus Sanocensis* una cum ministeriali terrestri Hajkowie de Olesowcze de Castro Sanocensi missi cum allis multis regalibus hominibus steterunt *defendentes parietem Regiae Majestatis* et dicentes: Domine Succamerarie tu quantum ad officium tuum pertinet et vos domini tamquam partes quarum interest non procedatis ulterius et quia hic concurrit et pervenit paries Regiae Majestatis circa finem seu initium ipsius Fereczats, ubi ipse mons Fereczats adjacet, et conjungitur ipsi fluvio Bystry, et quia ultra eodem fluvio Bystri intus praefatarum parietum superius eundo quitque habet sua Regia Majestas solum mons Fereczat distingvit et dividit bona Regiae Majestatis cum bonis dominorum de Sobień. Nos itaque attendentes retinentiam et defensionem Regiae Majestatis ultra progredi non fuimus ausi, nec processimus, sed in ipso loco duos scopulos ex utraque parte Bystri fluvii sipavimus etc.“

Całego tego dokumentu dlatego nie udzielamy, ponieważ jest suchém opisaniem granic przez komisarzów królewskich między kluczem sobieńskim własności Kmitów, i kluczem hoczewskim własności Mikołaja Bala podkomorzego wytkniętych, i kopcami przez tych samych komisarzów oznaczonych.

Digitized by Google
Original from HARVARD UNIVERSITY

albo pół łana na cerkiew i dla popa wyznaczone znajdujemy[10]. Z wydzielonego na ten cel gruntu tyle tylko na cerkiew (Ecclesiam seu Synagogam) poświęcano, ile na jéj wybudowanie potrzeba było, reszta szła na dochód popa (pro Popone lub Baitkone, jak go przywileje zowią), i stanowiło Poponatum, popostwo. Z dochodów tego popostwa każdén pop pewne daniny lub czynsze opłacał; musiały te czynsze i daniny być jednakowe dla wszystkich popów, gdyż żaden przywiléj ich dokładnie nie wyszczególnia, i odwołuje się tylko w tym względzie do ogólnego ustalonego już zwyczaju. Jeden tylko przywiléj Dołżycy łan na popostwo wyznaczony od wszelkich powinności na zawsze uwalnia.

Ale co daleko dziwniejszém, przechodziły te popostwa drogą prywatnych tranzakcyi i w ręce świeckich, jak nr. XXII. i XXX. dokumentów ustrzyckich i nr. III. dokumentów kniaźtwa w Korosteńskiéj Woli się tyczących dowodzą. Manuskrypt nasz zawiera podobne tranzakcyje i względem popostw w niektórych innych wsiach, udzielimy je atoli dopiéro po wynalezieniu piérwotnych przywilejów tych wsi. Niepoliczamy wszelakoż wolny ten obieg popostw między wyłączne znamiona wsi wołoskich: owszém prędzéj byśmy w tém pojawie dowód prędkiego zpolszczenia tych wsi widzieli. Było albowiem cechą Polskiego żywiołu, że każda instytucyja polityczna w krótce charakter swój piérwotny traciła, i w okres prawa cywilnego przechodziła. Trudno powiedzieć, jakim sposobem po przejściu popostw w ręce świeckich pop się utrzymywał, może podobnym alienacyjom popostw nędzne terazniejsze uposażenie wielu popostw ruskich przypisać należy. Są albowiem wszystkie cerkwie i popostwa we wsiach, któréśmy na mocy przywilejów piérwotnych do wołoskich policzyli, teraz cerkwiami i popostwami ruskiémi, jak się z rubryceli diecezyi biskupstwa przemyskiego obrządku greckiego przekonać można. Łatwo by więc z aktów kościelnych i konsystoryjalnych dójść można, czy założenie cerkwi w tych wsiach aż do epoki piérwotnéj lokacyi sięga, i o ile się terazniejsza dotacyja gruntowa tych popostw od piérwotnéj w przywilejach lokacyjnych nadanéj różni.

Z równą dokładnością jak dotacyję cérkwi i popa, wyznaczają nasze przywileje także i liczbę łanów, które dotacyję gruntową kniazia stano-

10. Damus etiam et concedimus pro Poponis residentia *mediam aream*, de qua Nobis omnem et omnes obventiones ac obedientiam more aliorum Poponum Crainae Nostrae Sobnensis tenebitur et erit adstrictus, et ejus successores tenebuntur et erunt adstricti. *(Przyw. Swiniacsa i Rowienia.)*

Item sub Synagogam Poponibus damus et concedimus *mediam aream*, cujus Poponis seu Poponum ad Nos et successores Nostros praesentatio pleno jure pertinebit; qui omnes datias solitas more aliorum Poponum Nobis solvere et explere tenebitur, et Nostris successoribus tenebuntur nullis exceptis. *(Przyw. Boberki.)*

Item sub Synagogam in inferiori Thernowa damus *mediam aream*, in superiori Thernowa similiter sub Synagogam *mediam aream*, quorum Poponum praesentatio ad Nos et successores Nostros pleno jure pertinebit, datiasque omnes solitas more aliorum Poponum Crainae Nostrae Nobis et successoribus Nostris solvere et explere tenebuntur nullis exceptis. *(Przyw. Ternowéj wyższéj i niższéj.)*

Item sub Synagogam in Polana unam aream Valachicam et Dwernik similiter sub Synagogam unam aream. *(Przyw. Dwernika i Polan.)*

Damus etiam medium laneum agri pro Ecclesia, alias na Cerkiew, in quo agro Baitko residens, solvet Nobis et successoribus Nostris, prout solvunt alii Baitkones. *(Przyw. Nanowy.)*

Fundamus etiam in fundo ejusdem villae pro Poponatu Ruthenico unum laneum. *(Przyw. Poławy.)*

Item idem (scultetus) Ecclesiam Ruthenicam in eadem villa habere poterit. Item Poponem ad dictam Ecclesiam seu Synagogam ejusdem villae habere admittimus. Qui quidem Pop censum Nostrum annuum juxta morem aliorum Poponum in aliis villis Nostris regalibus existentium, quot annis solvet. *(Przyw. Bereh.)*

Assignando illis (scultetis) quatuor laneos agri, quorum unus debet esse pro Poponatu villae illius. *(Przyw. Korościeńskiéj Woli.)*

Item Synagogam Ruthenicam in eadem villa habere poterunt. Item Poponem ad dictam Ecclesiam seu Synagogam ejusdem villae incolis habere admisimus et admittimus per praesentes. Qui quidem Pop censum Nostrum annualem juxta morem aliorum Poponum in villis Nostris existentium annuatim solvet. *(Przyw. drugi Ustrzyk.)*

Item concedimus, damusque Poponi villae mansum unum agri. *(Przyw. Dołżycy.)*

Digitized by Google
Original from HARVARD UNIVERSITY

wić mają, wydzielają pewną ilość gruntu na wybudowanie karczmy, na postawienie młyna, na wygon bydła gromadzkiego, wytykają nakoniec jak najściśléj granice każdéj wsi. Gdy zważymy, że wsie, o których mówimy, z świéżych korczunków powstały, i podług przywilejów lokacyjnych li na takich korczunkach „ex cruda radice“ powstać miały, przy których rozdawaniu i obsadzaniu dziś nawet żaden dziedzic o łan więcéj lub mniéj by niedbał, niemożemy dosyć dokładność i ostrożność podziwiać, z którą w owych czasach król i prywatni dziedzice przy rozdawaniu swych gruntów postępowali, — dokładność, która wielkie poważanie dla wzajemnych praw i powinności dowodzi.

Łatwo sobie wyobrazić, że przy takiéj dokładności o wyznaczeniu dotacyi osadników, t. j. kmieciów nie zapomniano. Mówimy *kmieciów:* bo aczkolwiek osady wsi wołoskich z kmieciów i zagrodników się składały, za prawdziwych piérwotnych osadników tylko kmieciów Cmethones uważać można. Zagrodnicy albowiem po największéj części tylko na gruntach kniażkich osadzani bywali; prawo nawet osadzania ich należało do wyłącznych przywilejów sołtysa lub kniazia, jak to innym razem wyświécimy.

Dotacyja gruntowa kmieciów, jak się zdaje, szła podług krain i ziem, t. j. była jednakową nie tylko w wsiach do téj saméj krainy, ale i nawet do téj saméj ziemi należących. *O wsiach wołoskich w przemyskiéj ziemi przynajmniéj już z pewnością twierdzić możemy, iż w nich każden kmieć na trzech ćwierciach łanu osadzonym bywał.*

W przywilejach lokacyjnych siedmiu wsi albowiem wyraźnie rzeczony wymiar kmiecych gruntów zastrzeżony widzimy; a gdybyśmy piérwotne przywileje Nanowy i Korosna posiadali, zapewniebyśmy i w nich zastrzeżenie podobne znaleźli [11]. — Jak wielką była dotacyja kmieci w krakowskiéj i sanockiéj ziemi nie tylko twierdzić, ale i wnosić nie śmiémy, ponieważ przywileje Boguszy i Bielczarowy, jedynych wsi wołoskich, o których z pewnością wiémy, że w ziemi krakowskiéj istniały, o dotacyi kmieciów nie wspominają, a z wsi wołoskich w sanockiéj ziemi dotąd tylko przywiléj Dołżycy posiadamy, który każdemu kmieciowi po pół łanu wyznaczył [12]. Prócz téj dotacyi dodawano kmieciom niekiedy użytek łąk i lasów, często prawo zakładania pasiek w tych lasach, z których jednakże oczkowe oddawać musieli [13]. Z czasem jak

11. In qua quidem villa quilibet Cmetho residebit in tribus quartis emensuratis aequaliter. (*Przyw. Swiniacza i Rowienia.*)

Cmethones locabuntur in agris, qui in se tres quartas areae continebunt. (*Przyw. Boberki, Ternowéj wyższéj i dolnéj.*)

Quorum (Cmethonum) unus quisque in tribus quartis *lanei* residebit. (*Przyw. Bereh.*)

Incolae vero villae praedictae omnes et singuli, quorum libertas a primaeva villae hujus fundatione jam dudum expiravit, pro se quisque in tribus quartis lanei residebit. (*Drugi przyw. Ustrzyk z roku 1532.*)

Że przywiléj wsi Korosna z roku 1555, który czytelnikom naszym udzielamy, nie jest piérwotnym przywilejem téj wsi, dowodu nie potrzebuje. Ale i Nanowa dawniejszy przywiléj, niż ten z roku 1532 posiadać musiała, ponieważ poźniejszy ten przywiléj wyraźnie sam powiada, że kmieciom a primaeva ejus villae locatione już szesnaście lat upłynęło.

12. Zobacz ustępy z przywileju dołżyckiego w adnotacyjach ad 14 i 23 przytoczone.

13. Ad latitudinem vero Cmethones in eodem fluvio locati habebunt liberum usumfructum silvarum et pratorum diu laboratorum ex utraque parte fluvii praefati propius adjacentium, sine destructione et anihilatione silvarum et arborum fructiferarum. (*Przyw. Boberki.*)

Item idem scultetus habebit libera mellificia in silvis Nostris regalibus, *de quibus mellificiis ipse et omnes praefatae villae Cmethones* datiam ad Castrum Nostrum Premysliense prout et Kniaziones ceteri dare tenebuntur. (*Przyw. Bereh.*)

Poterint etiam incolae villae Korosno praescriptae tot mellificia intra limites ipsius habere, quot eis placuerit; sed ita ut de mele ex ipsis mellificiis proveniente Nobis ad Castrum Nostrum Premysliense duas partes, tertiam vero advocatis praedictis dare tenebuntur. (*Przyw. Korosna.*)

Pro qua quidem villa noviter locanda damus, donamusque et perpetuo adjungimus, attribuimusque omnes fundos, agros, campos, cultos et incultos excolendos cum omnibus montibus, silvis, mericis, paludibus, fluviis, rivulis, aquarum decursibus, quidquid intra metas et limites praescriptos continetur. (*Przyw. piérwszy Ustrzyk.*)

Digitized by Google
Original from HARVARD UNIVERSITY

się zdaje jeszcze i prawo pasania swego bydła w lasach lub połoninach skarbowych osiągnąć musieli; bo że chów bydła głównym ich był zarobkowaniem, same podatki dla nich w uniwersałach poborowych wymierzone dowodzą.

Ile takich kmieci każda wieś piérwotnie liczyła, nawet dla tych wsi, których przywileje posiadamy, oznaczyć niepodobna, — gdyż liczba ich w żadnym przywileju nie jest wyrażoną, i już dla tego wyrażoną być nie mogła, że wszystko od łatwości zebrania osadników, i większéj lub mniejszéj trudności korczunków zależało. O dwóch tylko wsiach Bielczarowie i Ustrzykach z prawdopodobieństwém twierdzić możemy, że piérwsza dwunastu, druga trzynastu kmieci już piérwotnie liczyła. Wniosek ten względem Bielczarowéj na tém opiéramy, że przywiléj lokacyjny téj wsi skarbowi królewskiemu *od wszystkich kmieci razem* dwanaście groszy *kuchennego* waruje, gdy przywiléj sąsiedniéj Boguszy, *wreszcie co do słowa z Bielczarowskim zgodny, kuchennego* na każdego kmiecia po jednym groszu nakłada. W Ustrzykach zaś akt detaksacyjny wójtostwa tamtejszego w roku 1569 sporządzony (Zobacz Ustrzyki dokument nr. XXI.) trzydziestu kmieciów wylicza, a wątpić wolno, by się od piérwotnego założenia téj wsi aż do r. 1569 ta liczba bardzo odmieniła.

Gdyby się udało takie akta detaksacyjne i dla drugich wójtostw wołoskich wynaléść, i dla tych wsi ilość kmieci i ich powinności z pewnością oznaczyć by można.

Ponieważ atoli te powinności *do esencyjonalnych kondycyi lokacyjnych wsi wołoskich należą*, sprobujmy o ile się na podstawie tych dokumentów, które posiadamy, wyszczególnić dadzą; uprzedzając naszych czytelników wszelakoż, iż wykład tych powinności już dla tego dokładnym być nie może, że przywileje się w tym względzie ogólników tylko trzymają, i do zwyczaju w pobliższych wsiach istniejącego się odwołują. Jestto nowym dowodem, że zwyczaj ten we wszystkich wsiach wołoskich, lub przynajmniéj w wsiach do jednéj krainy należących, jednostajnym być musiał.

Z tém zastrzeżeniem przystępujemy do wyszczególnienia powinności i inszych ciężarów osadników tych wsi.

Na czele ich umieszczamy:

a) Czynsze pieniężne, ponieważ te najpowszechniejszą powinnością były. Największa część przywilejów albowiem o obowiązku oddawania tych czynszów wyraźnie nadmienia, — a te nawet, które o powinnościach kmieciów tylko w ogólności mówią, wyrazu „exsolvet“ używają, który li do czynszów pieniężnych zastosować można [14].

Item idem scultetus habebit libera mellificia in silvis Nostris regalibus, *de quibus mellificiis ipse et omnes praefatae villae Cmethones* dacias ad Castrum Nostrum Premysliense, prout et Kniaziones ceteri dare tenebuntur. *(Przyw. drugi Ustrzyk.)*

Item Cmethones de mellificiis apium Regiae Majesti de quolibet arbore mellificante per medium grossum vel mel secundum justitiam et aequitatem. *(Przyw. Dołżycy.)*

14. Quilibet Cmetho de tribus quartis more aliarum villarum Valachicarum dabit et exsolvet. *(Przyw. Swiniacza i Rowienia.)*

Omnesque *census pecuniarios* datiasque omnes porcorum atque ovium, quae nobis de villis Crainae Nostrae proveniunt, dare et complere debebunt. *(Przyw. Boberki, Ternowéj wyższéj i dolnéj.)*

Nobis et successoribus Nostris censuare omnesque datias dare, quas villae aliae regales solvere antiquitus consveverunt, solvere et dare tenebuntur. *(Przyw. Nanowy.)*

More aliarum villarum adjacentium Nostrarum regalium annuatim datias solvant, nihil minorando in praefatis *censibus*, proventibus et utilitatibus. *(Przyw. Bereh i Ustrzyki.)*

Quoniam ipsi incolae jam vigore praesentis privilegii census et datias ad Capitaneatum Nostrum conferre tenebuntur. *(Przyw. Poławy.)*

Incolae villae praefatae ex possessionibus suis Nobis aut Capitaneo Nostro easdem omnes pensiones, dationes, census, solvent eosdemque labores ac eadem omnia onera ferre tenebuntur, quaecunque coloni aliarum villarum Nostrarum in eodem Capitaneatu ferre et subire solent ac debent. *(Przyw. Korościeńskiéj Woli.)*

Solvent autem ratione census et praestationis annue Cmethones praedicti greges ovium non habentes quolibet anno pro festo S. Trinitatis singuli per duodecim grossos et unum Poprąg, qui vero oves habent a singulo centenario tres mutones seu agnos et duos caseos Valachicos. *(Przyw. Bogusy i Bielczarowéj.)*

Digitized by Google
Original from HARVARD UNIVERSITY

Ilość czynszu opłacanego od każdego kmiecia tylko we wsiach Bogusza, Bielczarowa, Ustrzyki, Dołżyca oznaczyć jesteśmy w stanie, ponieważ przywileje Boguszy i Bielczarowéj na każdego kmiecia owce niemającego wyraźnie obowiązek wkładają, aby w dzień św. Trójcy po dwanaście groszy czynszu oddawał, przeciwnie zaś komorników bydło mających do oddawania po sześć groszy czynszu obowiązują; — a przywiléj dołżycki wyraźnie powiada, że każden kmieć po pietnaście groszy od każdego pół łanu płacić będzie. W Ustrzykach zaś, jak nas akt detaksacyjny tamtejszego wójtostwa z roku 1569 (nr. XXI. dokum.) uczy, z trzydziestu kmieciów tamże osiadłych 29 po 2 złote, jeden zaś szczuplejszy grunt mający po 40 groszy rocznie płacił.

Ale daleko charakterystyczniejszą niż czynsze pieniężne była dla osadników wołoskich:

b) Powinność oddawania dziesięcin albo danin z owiec, jagniąt i wieprzów, — powinność, którą śmiało za wyłączne znamię tych osad uznajemy.

Bo że osady te były przedewszystkiém pasterskiemi, — że nawet osadnicy role mający ich się pozbywali, aby się li chowem bydła trudnić, tę uwagę zapewne już każden z naszych czytelników, przejrzawszy uniwersały poborowe przez nas cytowane zrobił, — zwłaszcza jeżeli modyfikacyją od r. 1578 w podatkowaniu zaszłą zważył.

Niektóre przywileje już przy wyliczaniu powinności kmieciów wyraźnie te daniny dziedzicowi zastrzegają. I tak przywileje Boguszy i Bielczarowy równie kmieciów jak i komorników owce mających do oddawania trzech jagniąt i dwóch serów wołoskich od każdych sto owiec, a w szczególności kmieciów do oddawania dwudziestego wieprza, w ówczas gdy się bukiew rodzi, obowiązują. Policza równie przywiléj Dołżycy do powinności tamtejszych kmieci oddawanie rocznie dziesiątego wieprza i dwudziestego jagnięcia. Wspominają nakoniec przywileje Boberki i Ternowéj o dziesięcinach z wieprzów i owiec, jako o powinnościach wszystkim wsiom krainy olszanickiéj wspólnych [15]. Inne przywileje o téj daninie dopiéro w owym ustępie wspominają, w którym kniaziowi prawo do pobierania trzeciéj części od wszystkich danin przez kmieciów oddawanych nadają. Do téj kategoryi należą przywileje Poławy i Korosna [16]. Uczy nas nareszcie akt detaksacyjny wójtostwa ustrzyckiego, po kilka razy już wspomniony, iż w całéj krainie strwiążkiéj kniaziom prawo do pobierania trzeciéj części wszystkich wieprzów i jagniąt przez poddanych do skarbu królewskiego oddawanych służyło.

Do powinności wszystkim wsiom wołoskim, — albo przynajmniéj wielkiéj ich części wspólnych policzymy nareszcie

c) Bellicalia, t. j. ten podatek, który w czasie wojny wybiérany bywał.

Wspominają wprawdzie o tym nakładzie tylko przywileje Swiniacza i Rowienia, Korosna, Dołżycy, Boguszy, Bielczarowy [17]. Ale piérwsze

Qua (libertate) exspirata annuatim solvent et dabunt per quindecim grossos de quolibet medio laneo, unum caseum Valachicum, cingulum equinum alias Poprąg, decimum porcum quolibet anno, et de grege ovium vigesimum agnum. *(Przyw. Dołżycy.)*

15. Et quando fuerit nucum fagi crescentia vigesimum porcum contribuunt. *(Przyw. Boguszy i Bielczarowéj.)*

Zobacz wyciągi z drugich przywilejów w poprzedzającéj adnotacyi.

16. Zobacz ustępy z przywilejów w adnotacyi 21.

17. Ac bellicalia et alias quasvis obventiones et omnia facere tenebuntur (quilibet Cmetho), quaecunque de jure aut consvetudine facere et dare tenentur. *(Przyw. Swiniacza i Rowienia.)*

De pecuniis, quae pro expeditione bellica quoties occurrerit ex eadem villa colligi consveverunt. *(Przyw. Korosna.)*

Bellicalium quoque quilibet (Cmetho) dabit et dare tenebitur ut per sex grossos. *(Przyw. Dołżycy.)*

Item ratione bellicalium, cum bellica motio indicitur solvunt (Cmethones) per sex grossos. *(Przyw. Boguszy i Bielczarowéj.)*

Digitized by Google
Original from HARVARD UNIVERSITY

dwa, — o nim jako wspólnym ciężarze wszystkich wsi téj saméj krainy (sobieńskiéj) mówią, musiały więc przynajmniéj wszystkie wsie do téj krainy należące te Bellicalia opłacać.

d) Kuniczne, t. j. *jednę kunicę od każdéj córki kmiecia w obcą wieś za mąż idącéj lub reluicyję téj daniny.* Mówią wprawdzie o téj daninie tylko przywileje Korosna i Dołżycy, a drugi nawet prawo do pobierania jéj nie dziedzicowi, ale kniaziowi przyznaje. Musiała atoli być dość powszechną, kiedy ją cesarz Józef w patencie roboczym w rzędzie powinności zakazanych, prohibita generalia umieścił. Prócz danin i powinności tu wyliczonych oddawali jeszcze *kmiecie Dołżycy, Bielczarowéj i Boguszy*:

e) każden po jednym sérze wołoskim, lub po dwa takie séry,

f) po jednemu popręgowi (cingulum equinum); a w Boguszy i Bielczarowéj płacili prócz tego rocznie,

g) każden po groszu kuchennego, danina, która jak jéj imię oznacza, we wsiach prywatnych zapewne na utrzymanie kuchni dziedzica podczas jego pobytu we wsi, a we wsiach królewskich na utrzymanie kuchni starosty przeznaczoną była. — We wsiach wołoskich cyrkułu sanockiego danina ta tylko na samych kniaziach ciężyła [18].

Przystępując na koniec do ostatniéj powinności osadników wołoskich względem ich dziedziców, t. j.

h) do *robocizny*, rozróżnimy wsie prywatne od królewskich. Że we wsiach prywatnych, — przynajmniéj w majątku Kmity, bo tylko o tych na podstawie przywilejów mówić możemy, — robocizna już w przywilejach lokacyjnych zastrzeżoną była, i zaraz po założeniu wsi na kmieciach ciężyła, trudno zaprzeczyć. Nie wyszczególniają wprawdzie i przywileje tych wsi nigdzie wyraźnie robocizny, i tylko ogólnémi słowy zawsze warują, że kmiecie tym samym powinnościom, ciężarom i daninom, jak mieszkańcy sąsiednich wsi, albo wszystkich sioł do téj saméj krainy należących, podlegają. Ale prawie każden z tych przywilejów albo wyraźnie o robotach „*labores, servitia*“ wyraźnie nadmienia, albo przynajmniéj mówi o powinnościach, które odrabiać trzeba, *facere tenebitur*, — któreto wyrazy przecie tylko o usługach lub robociznach używać i rozumiéć można [19].

Inszy stosunek zachodzi co do wsi królewskich, których przywileje posiadamy. W tych albowiem, wyjąwszy przywileje Poławy i Korościeńskiéj Woli (wsi najpoźniéj lokowanych jak data ich przywilejów okazuje), ani jednego wyrazu nie znajdujemy, który by nas do wniosku upoważniał, iż robocizna do powinności

18. Quolibet in anno solvet Nobis (scultetus) unum aureum Hungaricalem. *(Przyw. Swiniacza i Rowienia.)*

Scultetus tamen villae ipsius quilibet tenebitur et erit adstrictus pro coquina Castri Nostri Premyśliensis annuatim solvere duodecim agnos. *(Przyw. Nanowy.)*

Atque Nobis quolibet anno 12 agnos aliasquae obventiones ad Nostrum Premysliense dare et pendere (sculteti) tenentur. *(Przyw. Korosna.)*

Przywileje Bereh i Ustrzyk na kniaziów tamtejszych wprawdzie kuchennego nie nakładają, zdaje się atoli, że ustęp tych przywilejów: „Item idem scultetus dabit et solvet talem daciam ad Castrum Nostrum Premysliense, qualem etiam alii Kniaziones solvere tenentur“ o kuchenném rozumiéć trzeba.

19. Quilibet Cmetho in tribus quartis residebit, de quibus mori aliarum villarum valachicarum dabit et exsolvet.... et *omnia facere tenebitur*, quaecunque de jure aut consvetudine aliae villae facere et dare tenentur. *(Przyw. Swiniacza i Rowienia.)*

Omnesque labores servitia et onera explere et perficere, sicut aliae villae Nostrae in Nostra Craina praefata. *(Przyw. Boberki.)*

Omnesque labores servitia et onera explere tenebuntur, prout aliae villae Nostrae in Craina Nostra praefata facere tenentur et ex antiquo tenebantur. *(Przyw. Ternowéj wyższéj i niższéj.)*

Praeterea ipsi incolae debebunt ad quosvis labores subeundos tam per se quam per familiam et equos bovesque in anno laborare, adconvocationes vulgo tłoki dictas toties quoties opus fuerit convenire, nec non vias in eadem villa virgultis et rubetis, quando necessitas postulaverit sternere tenebantur. *(Przyw. Poławy.)*

Incolae villae praefatae ex possessionibus suis Nobis seu Capitaneo Nostro easdem omnes pensiones, datias, census solvent, eosdemque labores ac eadem omnia onera ferre tenebuntur, quaecunque coloni aliarum villarum Nostrarum in eodem Capitaneatu existentium ferre ac subire debent. *(Przyw. Korościeńskiéj Woli.)*

Digitized by Google
Original from HARVARD UNIVERSITY

kmieciów należała. Owszém przywileje Boguszy i Bielczarowéj wyraźnie zastrzegają, że kmiecie prócz robocizny dla kniazia excypowanéj do żadnéj innéj pociągniętémi nie będą. A nawet ustęp przywileju poławskiego, który o robociznach wspomina, jest tak ciemnym, iż jest rzeczą bardzo wątpliwą, czy go nie raczéj o robociznie kniaziowi się należącéj, lub o ciężarach gromadzkich rozumiéć wypada. Przemawia nawet za tém tłómaczeniem ta okoliczność, iż w całym przywileju poławskim prócz rzeczonego ustępu, nigdzie innéj wzmianki o robociźnie od kmieciów kniaziowi się należącéj nie znajdujemy, *która przecię esencyjonalną kondycyją lokacyjną wszystkich wsi wołoskich była.* Niedopuszcza podobnego tłómaczenia przywiléj Korościeńskiéj Woli, ponieważ mówiąc o powinnościach kmieciów w ogólności, równie jak przywileje wsi kmitowskich wyrazu „labores“ używa, który wyraz, jakeśmy wyżéj powiedzieli, tylko o robociznach rozumiéć można. Niemożemy więc nie przyznać, że w téj królewskiéj wsi robocizna już piérwotnie do powinności kmieciów należała. — Ale przywiléj téj jednéj wsi, tak długo póki drugich równo brzmiących nie wynajdziemy, nie upoważnia nas do wniosku, że we wsiach *królewskich* wołoskiém prawem lokowanych robocizna już piérwotnie zastrzeżoną była.

Takie były powinności kmieciów we wsiach wołoskich względem dziedzica.

Ale nie ciężyły na nich zaraz po utworzeniu wsi: *owszém należało do kondycyi lokacyjnych tych wsi, że osadnicy kilka lub kilkanaście lat wolnych od wszelkich powinności „libertatem tot annorum“ jak się przywileje wyrażają, mieli.* Wymagała tego słuszność: bo osadnicy grunta im wyznaczone zwykle dopiéro przez korczowanie zdobywać, i kilka lat uprawiać musieli, nim te jakikolwiek pożytek im przynieść mogły. Od trudności korczunku i od gatunku gleby zależało, czy pożytek ten prędzéj lub poźniéj osadnicy odnieść mogli; stopniują się téż lata wolności „anni libertatis“ w rozmaitych wsiach od dziesięciu do dwudziestu cztérech lat, a przywileje Swiniacza i Rowienia nawet w téj saméj wsi dawne i nowe korczunki rozróżniają, i kmieciom na dawnych osiadłym dwanaście, na nowych korczunkach osiadającym dwadzieścia cztéry lat wolności zastrzegają [20]. — Znajdujemy podobne zastrzeżenie i we wszystkich przywilejach wsi magdeburskiém prawem lokowanych, jeżeli z korczunków i bagien utworzyć się miały: bo równe położenie równych przywilejów wymagało. — Nie mylą się więc nasi wieśniacy, gdy tyle kroć twierdzą, że na gruntach w ich posiadaniu będących piérwotnie żadne powinności nie ciężyły, i silniéj im do przechowania pamięci dawnych dziejów prosta ich tradycyja, jak nam nauki nasze historyczne pomogły. Ale mylą się w tém, że czasowe uwolnienie za wieczne biorą.

Lata wolności w przywileju oznaczone służyły kmieciom równie przeciwko kniaziom, jak przeciw dziedzicowi lub skarbowi królewskiemu.

Wielką część albowiem dotacyi kniaziów we wsiach wołoskich procent stanowił, który od wszystkich czynszów i danin przez kmieciów do skarbu dziedzicznego lub królewskiego oddawanych pobierał, i który już w przywileju lokacyjnym dla tego zastrzeżony miał, aby był pilniejszym w wybieraniu tych danin i czynszów.

Gdyby nie przywileje Dołżycy, Boguszy i Bielczarowy, które tylko szósty grosz od tych czynszów i danin kniaziowi przyznają, śmiało byśmy twierdzili, *że we wszystkich wsiach*

20. Tylko przywileje Dwernika, Polan, Korosna, Bielczarowéj i Boguszy lata wolności nie oznaczają. Tłómaczy to dla ostatnich trzech ta okoliczność, że piérwotnego przywileju Korosna dotąd nam wynaleść się nie udało, że równie dla Boguszy i Bielczarowy, dawniejszy przywiléj niż ten, który udzielamy, Pieniążkowi, który je lokować miał, wydanym być musiał. Dlaczego zaś w przywileju Dwernika i Polan żadnéj wzmianki o latach wolności niema, wytłómaczyć nie zdołamy.

Digitized by Google
Original from HARVARD UNIVERSITY

wołoskich kniaź trzecią część tychże pobierał, i że prawo do tego trzeciego grosza było wyłącznem znamieniem wszystkich wsi wołoskich. Bo gdy przywileje wsi Teutonico jure lokowanych, — te przynajmniéj, któreśmy w rękach mieli, — sołtysom wszędzie tylko szóstą część od czynszów i danin przyznają, — przywileje wszystkich wsi wołoskich w przemyskiéj ziemi lokowanych kniazia do pobierania trzeciego grosza upoważniają, *a wielka część z nich nawet wyraźnie prawo to kniazia za część integralną praw i zwyczajów wołoskich uznaje,* — tak dalece, że przywileje Swiniacza i Rowienia, które ten trzeci grosz kniaziowi nie przysądzają, wyraźnie się tłómaczą, że się kniaź tego prawa za uwolnienie go od służby wojennéj zrzekł[21]. — Ponieważ atoli przywileje Boguszy, Bielczarowy i Dołżycy kniaziom tylko szósty grosz od czynszów i danin zastrzegają, *prawo kniazia do trzeciéj części tych czynszów i danin* aż do wynalezienia dalszych dokumentów *tylko za wyłączne znamię wsi wołoskich w przemyskiéj ziemi uznajemy.*

Inaczéj się rzecz miała *z prawem kniazia do trzeciego grosza de omni re judicata, t. j. od trzeciéj części wszystkich grzywien czyli kar pieniężnych, które on kmieciom wymierzał.* Ten trzeci grosz albowiem mu się we *wszystkich wsiach* wołoskich, jak sołtysowi we wszystkich wsiach niemieckich należał. — Niemożemy też poczytać tego zwyczaju za charakterystyczną cechę osad wołoskich. Szła kniaziowi ta trzecia część od wszystkich kar, tak za małe występki jak za wielkie zbrodnie zawyrokowanych, szła nawet jak nas przywiléj Dołżycy uczy od sumy, którą w razie rozwodu albo oboje małżonkowie, albo strona rozwodu żądająca składać musiała. Drugie dwie części zaś szły na skarb dziedzica lub króla, jak przywiléj korosteński wyraźnie opiewa[22].

Niezastrzegają przywileje kniaziowi podobnego procentu od *robocizny* w owych wsiach, w których ją kmiecie dziedzicowi odrabiali. *Ale*

21. Quemquidem scultetum ac ejus successores ab expeditione bellica liberos emittimus. Ratione cujus emissionis tertias partes de omni dacia Nobis dimisit. *(Przyw. Swiniacza i Rowienia.)*

A quibus (Cmethonibus) tertia pars omnium reditnum Nobis quotannis reddendorum, tum etiam poenarum quarumvis judiciarium... atque labores et obventiones prout in aliis villis Nostris adjacentibus suis advocatis praestari solent ipsis quoque Tarnawskim (scultetis) debebuntur. *(Przyw. Dwernika i Polan.)*

Atque tertiam partem omnium et singulorum proventuum et obventionum de hac villa provenientium more aliorum scultetorum. *(Przyw. Nanowy.)*

Inhaerentes consvetudini juris valachici damus et concedimus iisdem advocatis et eorum successoribus ex omnibus censibus et poenis judiciariis et quibusvis datiis tertium denarum, tertium porcum, tertium agnum. *(Przyw. Połucy.)*

Item eidem sculteto damus et tollere admittimus tertium denarum de omnibus proventibus et censibus ordinariis ex eadem villa provenientibus *juxta consvetudinem in aliis villis Nostris regalibus observetam* nihil augmentando nec minorando *(Przyw. Bereh.)*

Insuper eidem advocati Korosnenses et eorum legitimi successores de omni datione nostra gregum ex hac ipsa villa omnis singulis annis Nobis solvi solita tertium agnum et tertium porcum — de pecuniis quae pro expeditione bellica colligi consveverunt et similiter de omnibus poenis judiciariis et quomodocunque ex villae praefatae Korosno judiciis provenientibus — Kunicznego et wschodnego (zapewnie schodnego mortuarii) tertium denarum seu partem tertiam duabus pro Nobis reservatis de eadem villa perpetue habebunt et pro usu suo percipient. *(Przyw. Korosna.)*

Tertium denarum de quolibet censu, tertium denarum de omni re judicata. *(Przyw. Ustrzyk z roku 1509.)*..... Item eidem sculteto damus et tollere admittimus tertium denarum de omnibus proventibus et censibus ordinariis ex eadem villa annuatim provenientibus juxta consvetudinem in aliis villis Nostris regalibus observatum nihil augmentando nec minuendo. *(Przyw. drugi Ustrzyk z roku 1532.)*

De his itaquae censibus et praestationibus supra dictis scultetus cum suis posteris sextam partem, hoc est sextum denarum, sextum agnum seu mutonem, sextum porcum, sextum caseum, uti praemissum est habebit. Etiam ipse scultetus tertium denarum de qualibet poena, qua mulctabit tenutariis pro tempore existens Cmethones pro eorum excessibus. *(Przyw. Boguszy i Bielczarowéj.)*

Poenarum et divertii trinam partem seu grosz accipiet (scultetus) ex datiis autem ceteris omnibus (puto censum et alias) sextum grossum seu denarium percipiet, porcum et agnum tertium percipiet ex daciis ab hominibus exigi solitis more Valachico. *(Przyw. Dołżycy.)*

22. Zobacz ustępy przywilejów w ostatniéj adnotacyi przytoczonych.

Digitized by Google
Original from HARVARD UNIVERSITY

warują[23] *mu za to od każdéj kmiecéj roli odrobienie pewnéj liczby dni do roku w gruntach kniaziowskich.* Liczba tych dni nigdy mniejszą niż trzy dni, nigdy wyższą nad sześć dni do roku nie była.

Pobierał nareszcie we wszystkich wsiach wołoskich kniaź od kmieci dwa razy do roku, t. j. na Boże narodzenie i na wielkanoc daninę — zwykle kolędką, w Korosnie i Bielczarowéj pocztą, a w Nanowie poczastką (od poczęstowania) zwaną. Chociaż tylko przywileje Swiniacza i Rowienia, Poław, Ustrzyk i Dołżycy dary wyszczególniają, które się jako kolęda kniaziowi należały, możemy jednak śmiało wnosić, iż w nią kury, jaja i séry wołoskie prawie wszędzie wchodziły, ponieważ reszta przywilejów, nie oznaczając bliżéj daniny pod tą nazwą się należące, tylko do zwyczaju drugich wsi w tym względzie się odnoszą[24].

Z dziewięciu przywilejów wsi jure Teutonico fundowanych, które właśnie przed oczyma mamy, daninę tę tylko w jednym nadmienioną znajdujemy, a niepamiętamy, byśmy ją i w tych przywilejach znaleźli, któréśmy dawniéj przewartowali. *Policzymy ją zatém do wyłącznych znamion wołoskich,* zastrzegając sobie zawsze wszelakoż późniejszą rektyfikacyję.

Miał kniaź wsi wołoskiéj jeszcze inne prawa i przywileje, miał przedewszystkiém dotacyję gruntową, kniaźtwo stanowiącą. Lecz rozbiór tych praw pominąć możemy, ponieważ do kondycyi lokacyjnych samych wsi nie należały. Są to albowiem prawa, które dziedzic nie kosztem osadników, lecz ze swego kniaziowi udzielał,

23. Qui etiam Cmethones dicto sculteto quolibet anno diem arare, alium falcastrare et tertium metire tenebuntur. (*Przyw. Swiniacza i Rowienia.*)

Item Cmethones sculteto suo duas dies laborare tenebuntur, prout in aliis villis Nostris observatur. (*Przyw. Boberki.*)

Cmethones villarum praefatarum sculteto et ejus successoribus tenebuntur tres dies laborare sicut eis mandabit in anno. (*Przyw. Ternowéj wyższéj i dolnéj.*)

Damus insuper eidem sculteto et successoribus ejus labores post incolas villae ipsius tres dies. (*Przyw. Nanowy.*)

Incolae praefatae villae tenebuntur advocato quinque dies laborare quolibet anno, videlicet duos metire, duos falcastrare ac unum arare *quilibet eorum.* (*Przyw. Berehów.*)

Zobacz w adnotacyi 19. ów ustęp z przyw. *Poławskiego,* który może do tego punktu się ściąga,

Licebit quoque iisdem advocatis villae Korosno et eorum successoribus legitimis.... eosdemque Cmethones cogere ad laborandum sibi tribus diebus in anno, quemcunque laborem ipsi sculteti voluerint. (*Przyw. Korosna.*)

(Ustrzyki) decernentes ut Cmethones in eadem villa residentes singulis annis.... sex dies laborum *de qualibet area possessa* quotannis elapsa libertate viginti annorum quam possessoribus earum arearum concedimus et praesentibus largimur advocato praedicto et ejus successoribus,... praestant. (*Przyw. z r. 1509.*) Incolae villae debebunt et tenebuntur advocato suo quinque dies (więc już o jeden dzień mniéj) laborare quolibet anno, videlicet duos metire, duos falcastrare, et unum arare *quilibet eorum.* (*Przyw. z r. 1532.*) — ...Akt detaksacyjny wójtostwa ustrzyckiego téj robocizny osobno nie taksuje, ponieważ ją za potrzebną do uprawy gruntów kniaźtwo stanowiących uważa, a tylko czysty dochód tych gruntów szacuje. (*Nr. XXI. dokum. Ustrzyckich.*)

Item Cmethones omnes de quolibet medio laneo agri trium dierum illi (sculteto) tenebuntur laborem. (*Przyw. Dołżycy.*)

Co do Korościeńskiéj Woli zobacz ogólne zastrzeżenie w ustępie w następującéj adnotacyi przytoczonym.

Item Cmethones de quolibet medio laneo agri trium dierum ii tenebuntur laborem. (*Przyw. Dołżycy.*)

Item Cmethones villae Bielczarowa (równie i Bogusza) nihil aliud laborare tenebuntur, nisi sculteto laborabunt tres dies in anno, et circa ejusmodi laborum victum necessarium iis scultetus suppeditabit. (*Przyw. Boguszy i Bielczarowcy.*)

24. Qui quidem incolae villae ejusdem ad scultetum cum strenna, alias z Koliąthką bis in anno ire tenebuntur: semel pro festo Nativitatis Domini cum gallis et *tortis,* secundo pro festo Paschae cum ovis et tortis. (*Przyw. Swiniacza i Rowienia.*)

Erunt quoque adstricti ipsi advocati seu sculteti, *Kniaziones* dicti duabus vicibus nempe pro festo Nativitatis Domini et festo Paschali pro ipsis incolis omnibus convivium praeparare, ad quod convivium omnes incolae singulatim per medium Coretum silliginis, duos gallos, ova viginti conferre erunt obligati. (*Przyw. Poławcy.*)

Decernentes ut Cmethones in eadem villa residentes super festum Nativitatis Christi semel duos gallos et duos caseos Valachicos et tortas ratione strennae et altera vice pro festo Paschae similiter duos Valachicos caseos vel panes et triginta ova.... advocato praedicto et ejus successoribus exsolvant et praestant. (*Przyw. Ustrzyk z r. 1509.*)

Item Cmethones omnes bis in anno videlicet pro feriis Nativitatis Domini per duos pullos et duas tortas, pro solemnitate vero Paschae per triginta ova et per duas ut prius tortas sculteto tenebuntur dare. (*Przyw. Dołżycy.*)

Digitized by Google
Original from HARVARD UNIVERSITY

które zatém żadnych obowiązków z strony osadników za sobą nie pociągały. Nie można je nawet za odróżniające znamię kniaźtw wołoskich uważać, ponieważ takie same prawa i dotacyje równie i sołtysi w wsiach magdeburskiém prawem lokowanych nadane mieli, — a my i tak sołtystwom i wójtostwom w Galicyi w krótce osobny artykuł poświęcimy.

Zakończymy więc na tém wykład kondycyi lokacyjnych wsi wołoskich. Oparliśmy ten wykład wprawdzie tylko na przywilejach szesnastu wsi, ale te przywileje są tak do siebie podobne, że śmiało przepowiedzieć możemy, iż te same kondycyje lokacyjne z małémi odmianami i w wszystkich innych przywilejach wsi wołoskich, które się poźniéj wykryją, znajdziemy.

Różnią się atoli te kondycyje bardzo znacznie od warunków, które nam Tadeusz Czacki (w przytoczonych na wstępie téj rozprawy słowach) jako esencyjonalne znamiona osad wołoskich podał.

Różnią się najprzód w tém, że podług Czackiego grzywny czyli kary pieniężne w wsiach wołoskich nie do skarbu panującego, ale do sądu i składki na potrzeby publiczne przeznaczonéj należały, — przywileje zaś przez nas przytoczone trzecią część tych grzywień kniaziowi na dochód stały przekazują, a drugie dwie części w prywatnych wsiach na rzecz dziedzica, w królewskich na skarb panującego zachowują.

Różnią się równie i w tém, że podług Czackiego sądy między osadnikami wsi wołoskich odbywane bywały przez wybranych od osady starszych, — nasze przywileje przeciwnie władzę jurysdykcyjonalną nad osadnikami wyłącznie kniaziowi dziedzicznemu, albo za pozwoleniem dziedzica kniaźtwo dostępującemu przysądzają. Bo jak się z tych przywilejów przekonać można, nikt obcy kniaźtwa bez wyraźnego pozwolenia dziedzica nabywać, i zatém w prawa do téj posady przywiązane wstępować nie mógł.

Różnią się nakoniec rezultaty naszych badań od podań Czackiego i w tém, że on przemienienie robocizny na daniny i dziesięciny od bydła, zboża i ogrodowin za wyłączne znamię osad wołoskich uważa, — my zaś zaledwo o wsiach wołoskich w królewszczyznach twierdzić śmiemy, że robocizna piérwotnie do powinności kmieciów tych wsi nienależała.

Może być że wynalezienie innych przywilejów wsi wołoskich zdanie Czackiego poprze, ale wątpić o tém wolno, zwłaszcza gdy zważymy, że Czacki, jak sam przyznaje, swe podania nie na przywilejach lokacyjnych, lecz na rozporządzeniach ekonomicznych w samborszczyźnie w r. 1568 porobionych opiéra. My zaś w tych rozporządzeniach zamiast piérwotnych kondycyi lokacyjnych, raczéj dowód szybkiego odejścia od tych warunków spostrzegać musimy.

Wielką przysługę naszéj historyi ten więc odda, kto rzeczone rozporządzenia ekonomiczne z archiwów, w których pleśnieją, wydobędzie i publiczności udzieli, — równie wielką i każdy, kto nowy przywiléj jakiéj wsi jure Valachico lokowanéj, stare inwentarze ekonomiczne takich wsi, lub przynajmniéj akt detaksacyjny jakiego bądź kniaźtwa wołoskiego bibliotece zakładu Ossolińskiego przeszle. Nowe przywileje albowiem liczbę dotychczas znaną wsi wołoskich pomnożą, akta detaksacyjne kniaźtw tamtejszych ilość kmieciów w każdéj takiéj wsi i ich powinności wyświécą, a dawne inwentarze z przywilejami porównane pomogą nam może do rozwiązania kwestyi, jak długo w wsiach tak zwanych wołoskich, Wołochy się jako osadnicy utrzymali, jak długo swe prawa i zwyczaje zachowali, i kiedy się obcy ten żywioł zacierać, i z krajowym amalgamować począł.

Bo że piérwotni osadnicy wsi wołoskich, a przynajmniéj kmiecie Wołochami byli, dla nas bynajmniéj wątpliwém nie jest. Wiemy wprawdzie, że i przeciwne zdanie wiele zwolenników znajdzie, zdanie: że osady wsi wołoskich w wiel-

Digitized by Google
Original from HARVARD UNIVERSITY

kiéj części z krajowców się składały, i dla tego tylko prawém wołoskiém się rządziły, że pod jurysdykcyją sołtysa stały, który po największéj części był Wołochem, i zatém tylko podług praw i zwyczajów ojczystych rządzić i sądzić mógł. Wiemy także, że na poparcie tego zdania przytoczą przedewszystkiém słowa przywileju poławskiego „jure Valachico exstirpandi, erigendi, fundandi hominibusque et *Cmethonibus tam Polonis quam Ruthenis* locandi..... Fundamus etiam in fundo ejusdem villae pro Poponatu *Ruthenico* unum laneum“... tudzież i podobny ustęp drugiego przywileju ustrzyckiego „item Synagogam *Ruthenicam* in eadem villa habere poterunt“ Nie przeczymy nawet, że za tém tłómaczeniem silnie i ta uwaga przemawia, że w owych czasach przy nowych lokacyjach wsi nie sołtys czyli kniaź za kondycyją osadników, ale ci za kondycyją sołtysa szli, ponieważ on sobie osadników dobierał.

Nie wątpimy atoli, że wszyscy nasi czytelnicy, przeczytawszy przywileje przez nas udzielone, za naszém zdaniem pójdą, i nadanie prawa wołoskiego wsiom tak zwanym wołoskim jedynie temu przypiszą, że piérwotni osadnicy tychże Wołochami byli. Moglibyśmy to zdanie na znaném prawidle prawodawstwa polskiego oprzéć, że w Polszcze każden podług praw i zwyczajów tego kraju się rządził, z którego przyszedł. Moglibyśmy się do analogii wsi prawem niemieckiém fundowanych, i do uniwersałów poborowych przez nas przytoczonych odwołać, któreby pewnie wsiom wołoskim osobnéj rubryki nie poświęcały, i dla nich osobną stopę podatkową nie postanawiały, gdyby i te wsie tak jak polskie i ruskie z krajowców się składały. Moglibyśmy nareszcie i tę uwagę przytoczyć, że osadnicy polscy i ruscy podług praw wołoskich już dla tego samego sądzonémi być niemogli, że ich nie znali, i zatém do nich stosować siò niemogli. Ale dostarczają nam same przywileje silniejszych jeszcze dowodów. I tak:

Zaraz piérwsze przywileje Swiniacza i Rowienia kmieciów tamtejszych z pod mocy obowiązujących praw i zwczajów polskich, ruskich i niemieckich uchylają. Mogłyżby one podobny ustęp zawierać, gdyby osadnicy tych wsi po największéj części Polakami lub Rusinami byli?

Te same przywileje, równie jak przywileje Ustrzyk, Dołżycy, Boguszy i Bielczarowéj, to dla dziedzica, to dla kniazia, między inszémi daninami séry wołoskie (panes vel caseos Valachicos vel tortas) jakieśmy wyżéj widzieli zastrzegają.

Przywiléj Dwernik i Polan, tudzież piérwotny przywiléj Ustrzyk wyraźnie na dotacyję kniazia cztéry łany wołoskie, „quatuor areas sive mensuras Valachicas liberas“ wyznaczają, a przywiléj Dwernik i Polan także i dla popa łan jeden wołoski wydziela. Musiał więc łan wołoski odmiennym być od polskiego.

Nie tylko przywiléj wsi Korosna w słowach: „jure et consvetudine in qua haec ipsa villa Korosno et aliae villae et scultetiae Valachicae, quae illic existunt antiquitus sunt locatae“ — do zwyczajów wołoskich się odwołuje, ale odnoszą się do nich prawie i wszystkie drugie przywileje, mówiąc *o powinnościach kmieciów względem dziedziców, — na które* przecież kondycyja i pochodzenie kniazia żadnego wpływu mieć nie mogła. Zwyczaje zaś wołoskie, daniny w produktach esencyjonalnie wołoskich, wymiar gruntu nareszcie podług łanu wołoskiego tylko osadnicy wołoscy z sobą do Polski wnieść mogli.

Świadczą nareszcie same nazwiska kniaziów w naszych przywilejach wymienione, iż w znacznéj części tych wsi, posada kniazia już piérwotnie Polakowi a nie Wołochowi udzielaną bywała. Jeżeli przypuścimy, że i sami osadnicy Wołochami nie byli, — jakże sobie nadanie prawa wołoskiego tym wsiom wytłómaczyć zdołamy?

Digitized by Google
Original from HARVARD UNIVERSITY

W obec tak stanowczych dowodów niknie ważność przemawiających za przeciwném zdaniem ustępów z przywileju poławskiego. Bo w najlepszym razie dowodzą one więcéj, jak to że dla Poławy, wsi najpoźniéj, bo dopiéro w roku 1572 lokowanéj, już osadników wołoskich zabrakło, — i możnaż z tego wnosić, że takich osadników i wsie wołoskie o 40 lat wcześniéj lokowane nie miały? A że nawet drugi przywiléj ustrzycki o erekcyi cerkwi ruskiéj (nie wołoskiéj) mówi, łatwo tém tłómaczyć, że w ówczas osadnicy wołoscy równie jak ruscy jeden obrządek mieli, któren tylko pod nazwą ruskiego znano.

Przyjąwszy z powyższych powodów osiedlanie Wołochów w kraju naszym za fakt historyczny, trzeba o ile można, i epokę oznaczyć, w któréj obce te osady do nas po piérwszy raz zagościły. Idąc za powagą Czackiego powinnibyśmy migracyje ich do Polski już od drugiej połowy XIVgo wieku datować, ponieważ on przywileje wsiom wołoskim Hadle i Lubicza w roku 1378 i 1420 nadane cytuje. Nie mając atoli tych przywilejów przed oczyma, nie możemy powiedzieć, czy one istotnie przywilejami lokacyjnemi, t. j. takiémi, które kondycyje lokacyjne określały, były, — a tym mniéj, czy założenie tych wsi zaraz wtenczas do skutku przyszło. Być zaś bardzo może, że i względem Hadla i Lubiczy ten sam stosunek, jak względem Ternowéj wyższéj i dolnéj zachodzi. Bo chociaż Władysław Warneńczyk Wołochowi Janko lub Zanko de Thurka pozwolenie do założenia tych wsi już przywilejem z roku 1444 udzielił, którym mu obszar *Ternowepole* na własność nadał, lokacyja Ternowéj wyższéj i dolnéj prawie o sto lat poźniéj, bo dopiéro w roku 1537 przez Piotra Kmitę, ówczesnego właściciela obszaru Ternowepole uskutecznioną została, jak przywileje lokacyjne tych wsi świadczą. Możemy więc tylko z pewnością o osiedleniu Wołochów w tych wsiach mówić, których przywileje lokacyjne posiadamy. Z tych zaś najstarszym jest piérwszy przywiléj Ustrzyk, bo już w roku 1509 wydany. — Po Ustrzykach najwcześniéj Nanowa, bo już w r. 1516 powstała. Wszystkie inne wsie wołoskie dopiéro po roku 1530, Poławy zaś jakeśmy już nadmienili, dopiéro w r. 1572 lokowanémi zostały. Mamy tę wieś za ostatnią, która prawem wołoskiém osadzoną została, ponieważ cytowane już kilka razy słowa przywileju poławskiego, „hominibus tam Polonis quam Ruthenis locandi“ brak osadników wołoskich, a drugi ustęp tego przywileju „jure Valachico, *quod in eo passu cum aliis concordare* debet judicandi,“ już przewagę krajowego prawa nad obcémi dowodzi. Przyjmujemy więc okres panowania Zygmunta Iszego i Zygmunta Augusta za epokę osiadania u nas Wołochów.

Wcale zaś niepodobna oznaczyć, z kąd ci osadnicy wołoscy, i jakim sposobem do podkarpackich swych osad przyszli. Gdyby z jednego przywileju indukcyja ogólna była wolną, to byśmy z wstępu piérwszego przywileju ustrzyckiego wnioskowali, że z Węgier albo przynajmniéj przez Węgry osadników wołoskich do nas wprowadzono: świadczy albowiem ten wstęp, że Iwanowi Janczewiczowi, wojownikowi z siedmiogrodzkiej ziemi, kniaźtwo ustrzyckie nie tylko w nadgrodę za położone na wojnie przeciwko Wołochom zasługi, ale oraz w myśli zachęcenia go do zprowadzania nowych osadników z Węgier dla zaludnienia i uprawiania pustych krain w Polszcze nadaném zostało.

Digitized by Google
Original from HARVARD UNIVERSITY

ZBIÓR

DOKUMENTÓW

TYCZĄCYCH SIĘ

WSI WOŁOSKICH

NA PÓŁNOCNYM STOKU KARPAT

I

WÓJTOSTW W TYCHŻE WSIACH.

(Jako allegat do rozprawy o wsiach tak zwanych Wołoskich.)

Digitized by Google
Original from HARVARD UNIVERSITY

SWINIACZ albo ZWINIACZ,

wieś wołoska fundacyi prywatnéj Piotra Kmity, w cyrkule Sanockim.

1 5 4 1.

PIERWOTNY PRZYWILEJ LOKACYJNY.

Transscriptum Privilegii super advocatiam seu Kniasthwo in villa Swiniacz in bonis Sobnensibus in contiguitate villae Serednicza P. Timko Serednicki pro 100 fl. datum Anno 1541.

In Nomine Domini Amen. Quoniam ea, quea in tempore aguntur tempore pereunt et evanescunt, nisi litterarum ad perpetuitatem et memoriam, testiumque proborum ac singulorum *(rectius sigillorum)* munimentis fuerint roborata, proinde Nos Petrus Kmitha Comes in Wisznicze et in Sobień haeres, Palatinus et Capitaneus Cracoviensis, generalis regni Poloniae Magnus Marschalcus, tum Scepusiensis, Premisliensis, Colensisque etc. Capitaneus, notum facimus tenore praesentium quibus expedit universis praesentibus et futuris; quia Nos volentes in dies magis ac magis bona Nostra ad Sobien et Olszanica ab antiquo spectantia augmentare et ad utilitatem majorem deducere, proinde Timyconi filio Szymaszconis Kniaźionis de Serednicza et ejus legitimis successoribus, vendidimus sculetiam alias Kniaztwo in fluvio dicto Lodenka pro florenis centum in moneta. Quam quidem villam praesentibus vocamus inferiorem alias Nizny Zwiniacz ratione fluminis, qui influit in praedictum fluvium Lodenka; qui quidem Tymko praedictus in supra dicto flumine debebit villam locare in jure valachorum, cujus villae granicies erunt od działu wielkiego królia, gdzie są kopcze od królewskiéj wszi Berehów nadół granicza przez rzeki Łodenkę i przez rzeki Zwiniacz i Tyroka, które wpadają w rzekę Łodenkę asch do wierzchu kosowego działu, a działem kosowym aż na most poliami prystopy ass ku wielkiemu działu, a wierzchem działu aż ku wierzchowi rzéki Zwiniacza. Ratione autem locationis ejusdem damus praedicto Tymkoni ejusque successoribus duas areas liberas pro sessione sua, ante et post extremitates alias obszary ubi Cmethones non possunt locari, sine tamen damno Cmetonum et silvarum. Damus etiam eidem molendinum liberum in eadem villa, in quo ejusdem villae Cmetones molere tenebuntur. Damus similiter dicto sculteto et admittimus piscinas pro usu suo extruendi *(albo extruendas)* sine tamen praejudicio et damno cmetonum et silvarum. Similiter damus eidem Tymkoni mellificia libera sine alicujus nuicitia *(t. i. nocimento)* in silva arcum (?) *(albo arcan)* instruere. Cui quidem sculteto et incolis ejusdem villae ratione promptioris locationis a data praesentium usque ad viginti quatuor annorum decursum concedimus libertatem. Illis vero qui in cam-

Digitized by Google
Original from HARVARD UNIVERSITY

pis exstirpatis locati fuerint, tantum duodecim annos libertatis concedimus. In qua quidem villa quilibet Cmeto sedebit in tribus quartis et de tribus quartis Nobis et successoribus Nostris omnem daciam more aliarum villarum valachicarum dabit et exsolvet, ac bellicalia et alias quasvis obventiones et omnia facere tenebitur, quaecumque de jure aut consvetudine aliae villae facere et dare atque implere tenentur, et consveverunt ibidem. Qui quidem Cmetones Nostri ad scultetum cum strenna alias z kolędką in anno bis ire tenebuntur, semel pro festo Nativitatis Domini cum gallis et tortis, secundo pro festo Paschae cum ovis et tortis. Qui etiam cmetones dicto sculteto et ejus posteris tenebuntur quolibet anno unum diem arare, secundum metire, tertium falcastrare. Quem quidem scultetum ac ejus successores ad *(rectius ab)* expeditione bellica liberos emittimus. Ratione cujus emissionis tertias partes de omni dacia Nobis dimisit. Quolibet in anno Nobis kuchennego solvet unum aureum hungaricalem. Eximimus etiam ejusdem villae Cmetones ab omnibus juribus Polonicalibus, teutonicalibus, ac ruthenicis, sed (?) *(albo tantum)* illos in jure valachorum conservabimus. Qui quidem Cmetones Nostri coram nullo alio, sed (?) *(albo solum)* coram Nobis aut Nostro officiali sive judicio Nostro generali dum vocatus fuerit tenebitur respondere. Cui etiam sculteto et ejus posteris dictam scultetiam concedimus vendere, commutare, et alienare Nostro tamen ad id consensu prius accedente. Ipse etiam scultetus praefatus et sui successores omnem obedientiam Nobis successoribusque Nostris, quidque (?) per Nos aut factores et vices gerentes Nostros mandatum fuerit exaequi et facere tenebuntur, et praecipue silvas, ne destruantur custodire, graniciesque ne ab aliis vicinis (impetantur) diligenter cavere et defendere et omnia alia facere, quaecumque fidem et obedientem subditum decent, tenebitur et erit adstrictus. Qui quidem praefatus scultetus et ejus successores tenebuntur reformare et restaurare omnes pasiekas et zaręby (?) *(albo zaruby)* et ne destruerentur custodire, quolibet anno. Damus etiam et concedimus pro Poponis residentia mediam aream de qua Nobis omnem daciam et omnes obventiones ac obedientiam more aliorum Poponum Crainae Nostrae Sobnensis tenebitur et erit adstrictus et ejus successores tenebuntur et erunt adstricti. In cujus rei testimonium sigillum Nostrum praesentibus est appensum.

Digitized by Google

Original from HARVARD UNIVERSITY

ROWIEŃ NA OKOLISZCZACH,

wieś wołoska fundacyi prywatnéj Kmity, w cyrkule Sanockim.

1541.

PRZYWILEJ LOKACYJNY.

Transscriptum Privilegii super advocatiam seu Kniaztwo in villa Rowień na Okoliszczach in bonis Sobnensibus in contiguo villae Ustianowa. Anno Domini 1541 datum P. Hryczconi Łobozowski pro 100 flor.

In Nomine Domini Amen. Ad perpetuam rei memoriam. Quia omnia, *(albo ea)* quaecumque aguntur in tempore, evanescunt tempore et pereunt nisi litterarum testiumque proborum ac sigillorum munimentis fuerint ad perpetuitatem corroborata et perhenata: proinde Nos Petrus Kmitha, Comes in Wisznicze et in Sobień ac Olszanica haeres, Palatinus et Capitaneus Cracoviensis, generalis regni Poloniae magnus Marschalcus, tum Scepusiensis, Premisliensis, Colensisque etc. etc. Capitaneus, significamus tenore praesentium quibus expedit universis praesentibus et futuris. Quia Nos cupientes bona Nostra haereditaria in dies magis ac magis ampliare, et ad utilitates majores deducere, provido Hryczkoni in Łobozew quondam Kniazioni scultetiam alias Kniaztwo in fluvio Strwiążyk dicto pro florenis centum in moneta vendidimus quam villam praesentibus vocamus Rowień na Okoliszczach, qui Hrycz supradictus circa fluvium praedictum debebit villam locare in jure Valachico, quae villa debebit (?) *(rectius habebit)* granicies: Zwierzcha działu gromadzyna a duobus scopulis przystopem *(albo przy słopem)* na dział Żuków, a Żukowym działem aż do wierzchu potoka zarubicznego: potokiem nadół, aż w rzékę Strwiążyk a przez rzékę Strwiążyczyk asz ku górze i kopczom gromadzyn dział; a gromadzinym działem usque ad duos scopulos supradictos. — Ratione autem locationis dictae villae praedicto sculteto et ejus posteris damus duas areas liberas pro sessione sua et extremitates agrorum alias obschary, ubi cmethones non possunt locari, sine tamen damno silvarum et cmothonum. Damus etiam eidem molendinum liberum in eadem villa extenendum, in quo ejusdem villae cmetones molere tenebuntur. Damus etiam piscinas extenere eidem sculteto pro suo usu sine nocimento et praejudicio cmethonum et silvarum. Similiter admittimus et concedimus eidem sculteto et suis posteris mellificia aliqua huc (?) *(zapewne habere)* libera in silva Nostra. *(albo mea)* Cui quidem sculteto et incolis dictae villae rationis promptioris locationis a data praesentium usque ad viginti quatuor annorum decursum concedimus libertatem: illis vero qui in campis extirpatis fuerint locati, tantum duodecim annorum libertatem concedimus, seu quod notae (?) *(zapewne quod melius albo justius)* videbitur in futurum. In qua quidem villa quilibet Cmetho residebit in tribus quartis emensuratis aequaliter de quibus Nobis et Nostris successoribus quamlibet zord (?) census, omnem daciam more aliarum

Digitized by Google
Original from HARVARD UNIVERSITY

villarum Valachicarum dabit quolibet anno et exsolvet: ac bellicalia et alias quasvis obventiones omniaque facere tenebuntur, quaecumque de jure aut consvetudine aliae villae Nostrae implere et dare tenentur et consveverunt. Qui quidem incolae villae ejusdem ad scultetum cum strenna alias z koliędką in anno bis ire tenebuntur semel pro festo Nativitatis Domini cum gallis et tortis (?) *(tutaj trzeba dodać słowa następujące, zapewne tylko przez omyłkę kopisty opuszczone)* »secundo pro festo Paschae cum ovis et tortis« *ponieważ przywilej wyżéj mówi: in anno bis ire tenebuntur i ponieważ dodane przez Nas słowa w przywileju dla wsi Zwiniacz we wszystkich punktach z niniejszym zgodne się znajdują).* Qui etiam cmethones dicto sculteto quolibet anno diem arare, alium falcastrare et tertium metire tenebuntur. Quem quidem scultetum et ejus posteros ad *(rectius ab)* expeditione bellica liberum emisimus, ratione cujus emissionis Nobis omnes tertias partes de dacia quacumque emmisit, quolibet in anno Nobis et Nostris successoribus solvet kuchennego unum hungaricalem aureum. Eximimus etiam dictae villae Cmethones ab omnibus juribus ruthenicis, polonicalibus et teutonicalibus ac quibusvis aliis sed (?) *(albo solum)* illos in jure Valachorum conservabimus. Qui quidem cmethones coram nullo alio, nisi *(albo tantum)* coram eodem sculteto pro causis quibusvis judicabuntur: similiter et scultetus coram nullo alio, tantum coram Nobis seu officialibus et vices gerentibus Nostris judicabitur, in judicio generali dum vocatus fuerit. Cui etiam sculteto et ejus posteris dictam scultetiam concedimus vendere, commutare, et alienare Nostro tamen *(albo tantum)* ad id consensu accedente. Ipse etiam scultetus et sui successores omnem obedientiam Nobis et Nostris successoribus, quidque ei per Nos aut officiales Nostros mandatum fuerit, exaequi et facere tenebitur et praecipue silvas, ne destruantur ubique et rubeta circa fluvium Strwiążek ex utraque parte unde hoc ipsum fluvium *(rectius flumen)* umbraculum habeat, custodire debebit et erit adstrictus, graniciesque ne a vicinis impetantur diligenter cavere et defendere tenebitur, et alia omnia facere quaecumque fidum et bonum subditum decent. Qui etiam praefatus scultetus, suique successores restaurare quolibet anno omnes Zaruby (?) *(albo Zaręby)* et pasiekas ac custodire tenebuntur. Damus etiam et concedimus pro poponis residentia mediam aream in eadem villa de qua Nobis omnem daciam et omnes obventiones ac obedientiam more aliorum poponum Crainae Nostrae Sobnensis tenebitur et erit adstrictus solvere ac sui successores tenebuntur. In cujus rei testimonium sigillum Nostrum praesentibus est appensum. Datum ex Castro Premisliensi feria secunda ante Nativitatem Mariae Virginis proxima, anno Domini MDXLI. Praesentibus generosis et nobilibus Andrea Rawszyczki, Nicolao Młodeczki, vice Capitaneo Nostro Premisliensi, Martino Kroniezki, Alberto Bogucki et aliisque plurimis fide dignis.

Digitized by Google

Original from HARVARD UNIVERSITY

BOBERKA,

wieś wołoska fundacyi prywatnéj Kmity, w cyrkule Sanockim.

1537.

PIERWOTNY PRZYWILEJ LOKACYJNY.

Privilegium super scultetiam in villa Boberka fundata Anno 1537.

In Nomine Domini Amen. Ad perpetuam rei memoriam. Universa acta, quae in humanis geruntur negotiis evanescunt subito, temporisque diuturnitate labuntur, nisi munimentis sigillorum annotationibusque testium fuerint perhennata. Proinde Nos Petrus Cmitha, Comes in Wisznicze, Palatinus et Capitaneus Cracoviensis generalis et regni Poloniae supremus Marschalcus atque Scepusiensis, Premisliensis et Colensis Capitaneus, significamus tenore praesentium universis et singulis praesentibus et futuris harum notitiam habituris. Quia Nos volentes bona Nostra augmentare, ad majoresque proventus deducere, vendidimus scultetiam in fluvio Nostro Boberka in terra Sanocensi et Craina Nostra Olszanicensi consistentem provido Iwan Wolosz subdito Nostro pro septuaginta florenis per mediam sexagenam computatis. In quo quidem fluvio Boberka praefatus Iwan scultetus locabit villam nomine Boberkam in cruda radice in jus Valachicum. Cujus villae praefatae eradicatio pro agris Cmethonum ibidem locatorum *(rect. locandorum)* incipietur a fluvio mały głuboki potok sursim fluvio Boberka pro....*(nieczytelne może prorsus)* sius eundo usque ad campini (?) *(może campum)* dictum Mathejowa (?) polana et hoc intelligitur ad longitudines... Ad latitudinem vero cmetones in eodem fluvio locati habebunt liberum usum fructum silvarum et pratorum diu laboratorum ex utraque parte fluvii praefati propius adjacentium (?) sine destructione et annihillatione silvarum et arborum fructiferarum ultra metas eisdem designatas et signis notabilibus ex utraque parte obsignatas quae signa inferius sunt descripta: videlicet incipiendo a pariete Samboriensi et villae Zorawin a fluvio dicto mały potok głuboki per fluvium dictum Niedzwiedzy versus Dubowi nakiczara *(albo rakiczana)* et ex inde eundo protensive (?) ex opposito Dubu prope Boberkam ad locum dictum łosiński (?) Puth (?)..... ab eodem loco ad Szymanowe kosarzyska et ex inde ad primum monticulum dictum Kiczarza (?) quae jacet penes fluvium dictum gniły potok, et ex eodem loco ad kosarzam, quae est ex opposito montis Zeliński dział (?) et ex inde usque ad Mathiowe polany ubi finitur locatio cmethonica *(albo Cmethonum)* villae praefatae. Ex alia vero parte praefatae villae facta est obsignatio a pariete Zaniski *(albo Saniski)* a monte dicto (?) Zelijn horb (?) et a via qua itur de Didowe ad Mathfiowa polyana et ad montem dictum Siholodin (?) *(albo Siholczin)* horb: ex eodem monte eundo inferius Dolszy Rosztoki ad montem dictum Seroki horb ex isto monte ad alium montem, qui jacet ex opposito montis Zaniski *(albo Saniski)* et ex isto loco ad montem qui jacet supra viam dictam Łossiński puth (?) sub monte Saniski: ab hoc

Digitized by Google
Original from HARVARD UNIVERSITY

loco ad semitam Łosińska, qua itur de Didowe ad Boberkam: ab hac semita ad montem ubi facti sunt *(niecsytelne)* ex isto monte do Czertiza Hawryła Pleśniwego, qui est circa viam Didiuwska, qua itur ad Boberkam ku usth (?) *(t. i. uściu)* niedzwiedziemu, ab hac via itur lato monte do usth małego głubokiego potoku ubi descriptio et obsignatio incepta est, ibi finietur. — Item Cmethones in eodem fluvio locati locabuntur in areis quae in se tres quartas areae continebunt. — Item Cmethones ibidem in cruda radice locati habebunt libertatem viginti annorum. Quibus cmethonibus *(rect. Qui quidem cmethones)* dum praefata expirabit libertas, tenebuntur Nobis et Nostris successoribus omnes census pecuniarios daciasque omnes porcorum et agnorum atque omnium proventorum quae Nobis de villis Nostris Crainae Nostrae proveniunt nullis exceptis pro ratis (?) solitis (?) dare et complere debebunt et tenebuntur, omnes que labores servitia et onera explere et perficere tenebuntur, sicut *(albo prout)* aliae villae nostrae in Nostra Craina praefata facere tenentur et ex antiquo tenebantur. Ratione cujus locationis damus et concedimus praefato sculteto duas areas pro sessione ipsius et ex crescentias (?) alias obszary ubi Cmethones fieri seu locari non possunt. Item sub Synagogam poponibus damus et concedimus mediam aream, cujus Poponis seu Poponum ad Nos et successores Nostros praesentatio pleno jure pertinebit; qui omnes datias solitas more aliarum Poponum Nobis solvere et explere tenebitur et Nostris successoribus tenebuntur nullis exceptis. — Item praefato sculteto damus et construere admittimus molendinum in praefata haereditate excepto folusz. — Item praefatus scultetus habebit et ejus successores habebunt ortulanos, artifices, piscinas quotque in praefata villa fieri possunt, sine damno et praejudicio Nostro atque Cmethonum Nostrorum in eadem villa locatorum. Item scultetus habebit ac successores ejus habebunt mellificia libera in silvis villae praefatae propius adjacentibus et non ultra. Item Cmethones praefatae villae tenebuntur ire ad suum scultetum bis in anno cum Koliathka *(rect. kolędka)* pro festo Nativitatis Domini et pro festo Paschae. — Item Cmethones villae praefatae sculteto suo praenominato et ejus successoribus tenebuntur in anno duas dies laborare prout in aliis villis Nostris observatur. Aliaque onera omnia et debita, quae omnes cmethones scultetis suis in Craina Nostra tenentur, eidem sculteto et ejus successoribus perficere et explere tenentur et tenebuntur nullis exceptis — omniaque onera, quae alii cmethones villarum Nostrarum Nobis obvenire tenentur praefati cmethones ejusdem villae Nobis facere tenentur et in post tenebuntur nullis exceptis et eorum successores. Quam scultetiam praefatus scultetus cum suis posteris tenebit, habebit et possidebit eo jure et ea proprietate pro ut alii sculteti seu Kniaziones Nostri Crainae Nostrae praefatae possident et tenent scultetias suas alias kniaztwa. Poteritque enim *(rect. cum.)* successoribus eandem scultetiam vendere, donare commutare et in usus suos beneplacitos convertere immo *(rect. Nostro)* tamen et successorum Nostrorum mediante consensu. In cujus rei testimonium evidens, sigillum Nostrum praesentibus est subappensum. Actum et datum in Castro Premisliensi dominica die post festum Sti Francisci, Anno Domini MDXXXVII. Praesentibus Nobilibus et *(niecsytelnie może strenuis)* Andrea Rawssyczki et Nicolao Mlodecki servitoribus Nostris, Zozański in Zorawin, Kunassio in Ustrzyki, Lazaro in Łodenka, Iwanicone in Kroszno testibus adpremissa.

Digitized by Google

Original from HARVARD UNIVERSITY

TERNOWA WYZSZA I TERNOWA DOLNA,

wsie wołoskie fundacyi prywatnéj Ilmity, w cyrkule Sanockim.

1444.

Privilegium originale super vastitatem Ternowepolie Nobili Zanko Walacho de Turka per Wladislaum Poloniae et Hungariae regem, datum in Waradino anno 1444.

In Nomine Domini Amen. Ad perpetuam rei memoriam. Quia tunc multis errorum et dubiorum prudenter occurrimus incommodis, dum gesta aetatis Nostrae litterarum apicibus et fide dignorum testimonio perhennamus, proinde Nos Wladislaus Dei gratia Poloniae, Hungariae, Dalmatiae, Croatiae etc. rex, nec non terrarum Cracoviae, Sandomiriae, Siradiae etc. Dominus et haeres, significamus tenore praesentium quibus expedit universis praesentibus et futuris praesentium notitiam habituris, quomodo inter sollicitudinum curas, quae regio culmini incumbunt quotidie, illud praecipue meditamur, qualiter regnum nostrum Poloniae, cujus Nos cura continue sollicitat et inducit, ut tempore Nostri felicis regiminis, utilia se sentiat recepisse incrementa, locaque ipsius vasta et deserta inhabitabilia in fructifera convertamus, ut Nobis inde commoda et grata obsequia subsequantur. Quare attendentes gratae fidelitatis studiosa obsequia et constantis fidei merita, quibus Nobis Zanko Walachus de Thurca fidelis Noster multipliciter complacuit, et ad huc aucto fidelitatis studio praestantius complacebit in futurum, horum intuitu volentes ipsum gratiarum Nostrarum prosequi favoribus et ad obsequia Nostra continuo reddere promtiorem, sibi et ipsius legitimis successoribus vastitatem Nostram Thernowe polye dictam in fluvio San consistentem, (quae deorsum fluvii praedicti San usque ad metas villae Zorawyny ex una parte, ex altera vero usque ad flumen Bukowicz se ex ambabus partibus protendens in districtu Samboriensi sita) exstirpandi, collocandi dedimus et concessimus, ac tenore praesentium damus et concedimus titulo perpetuo omnimodam facultatem, villamque ejusdem vastitatis a cognomine Thernowe polye Thernowa volumus nuncupari. Quam quidem villam Thernowa per ipsum collocatam, cum omnibus et singulis utilitatibus, fructibus, censibus, redditibus, proventibus, agris, pratis, campis, pascuis, silvis, mericis, nemoribus, borris, gajis, virgultis, rubetis, mellificiis, sareptis (*pasieki*), venationibus, aucupationibus, stagnis, lacubus, palludibus, rivis, torrentibus, fluviis, piscinis, piscaturis, aquis et earum decursibus, molendinis et eorum emolumentis ac aliis quibusvis usibus quibuscumque censeantur nominibus, qui modo ibidem sunt, et in posterum possunt quovis modo fieri et augeri, attinentiis, cohaerentiis, appendiisque universis, ad ipsa quomodolibet spectantibus, tenebit, habebit, utifructur, reget, gubernabit et pacifice possidebit temporibus perpetuis et in aevum, nec non commutabit, alienabit, obligabit, vendet et in usus ipsius beneplacitos ipse et sui successores legitimi convertet, prout ipsis melius videbitur expedire, Nostro tamen et successorum Nostrorum consensu et voluntate ad

Digitized by Google
Original from HARVARD UNIVERSITY

id accendete speciali. Ratione cujus donationis praefatus Zanko et sui successores legitimi ad quamlibet expeditionem proclamatam et generalem, duobus sagittariis cum arcubus Nobis et Nostris successoribus servire tenebuntur et debebunt. Harum, quibus sigillum Nostrum est appensum testimonio litterarum. Actum in Waradino feria secunda ipso die Sti Bartholomaei Apostoli, Anno Domini Millesimo quingentesimo *(rectius quadringentesimo)* quadragesimo quarto. Praesentibus ibidem Magnificis Generosis et strenuis Luca de Gorka Poznanensis, Hriczkone Kierdej Podoliensi Palatinis — Nicolao de Ossoliń Wojnicensi, Joanne Ligensa Biecensi, Nicolao de Zakrzów Wiśliciensi Castellanis — Joanne Jarrurey de Garbów dapifero Cracoviensi, Joanne Bezath de Mokrsko Cracoviensi, Byeniakone de Batlewo Poznanensi, Simcone *(albo Hinkone)* de Balicze Sandomiriensi vexilliferis — et aliis quam plurimis militibus et familiaribus Nostris fide dignis testibus circa praemissa. Datum per manus Magnificorum Joannis de Conieczpole Cancellarii et Petri de Sczekociny vicecancellarii regni Poloniae sincere Nobis dilectorum. Lectum (?) per Albertum de Zichlyn Regni Poloniae vicecancellarium.

1469.

II. Litterae ubi Zanko Walachus de Turka vendidit villam Ternowe polie Jaczkoni et Melconi de Sthronne pro hungaric. 100 fl.

Nos Marcissus de Morawski judex, et Nicolaus Hleb de Sennowo subjudex terrestres Premisliensses generales significamus tenore praesentium quibus expedit universis praesentibus et futuris praesentium notitiam habituris, quomodo feria tertia proxima ante festum beatae Margarethae anno Domini 1469 etc. etc. personaliter veniens Nobilis Zanko Walachus de Turka sponte ac libere recognovit non compulsus nec coagtus nec aliquo errore deviose ductus, sanus mente ac corpore, suorum amicorum sano fretus consilio, quia bona Ternowe polie dicta in districtu Samboriensi sita vendidit et resignavit perpetuo et in aevum pro 100 fl. hungaricalibus puri auri et justi ponderis Nobilibus Jaczkoni et Melkoni haeredibus de Sthronne cum omni jure et dominio, proventibus, nil pro se et suis legitimis successoribus poenitus reservando, tenenda, habenda, possidenda, utifruenda, vendenda, commutanda et ad usus beneplacitos convertenda, pro ut ipsis et ipsorum successoribus legitimis melius et competenter videbitur expedire. Et jam ipse Zanko recognovit sibi solutio satisfacta est pro bonis Ternowepolie a Nobilibus Jaczcone et Melcone haeredibus de Sthronne, super quo memoriale positum est — quod judicium recepit praesentibus etc. etc.

1494.

III. Nobilis Siemion Turecki resignat sortes haereditatis suae in villis Turka, Jawora et Jasienycza filiastris suis videlicet Bogdano, Jasconi, Iwaśconi, Fedkoni, Romano et Demetrio filiis Fiedconis et Waśconis.

Tytuł tego dokumentu, który oraz całą treść jego dokładnie oznacza, upoważnia nas do wniosku, iż i wsie Turka, Jawora i Jasienica do sukcessorów Zanka Walacha de Turka piérwotnie należały, i że zatém i te wsie za wsie wołoskie uważać można.

Digitized by Google

Original from HARVARD UNIVERSITY

1534.

IV. Litterae judiciariae ex actis terrestribus Premisliensibus graniciales cum bonis Domini Petri Cmitha Marschalci etc. etc. ex una, et bonis Nobilium de Ilnik, Jawora, Turka et aliis ibidem ex altera partibus factae.

icolaus Dersnijak de Rokithnicza judex et tribunus, Andreas Krzeczowski subjudex terrestres Premislienses generales significamus tenore praesentium quibus expedit universi etc. quomodo oblatae sunt litterae patentes granicierum pro parte spectabilis et magnifici Domini Petri Kmitha de Wisznicze Castellani Sandomiriensis etc. et Nobilium de Thurka, Jawora et Jelnijk haeredum etc. etc. quarum quidem litterarum tenor de verbo ad verbum sequitur et est talis: Andreas Stadniczki de Zmigrod Premisliensis, et Nicolaus Bal Sanocensis succamerarii significamus tenore praesentium etc. ect. quomodo limites et granicies fecimus inter bona villae videlicet Thernów et alia bona haereditaria spectabilis et magnifici Domini Petri Cmitha de Wiśnicze etc. etc. in terra Sanocensi ex una, et Turka, Jawora, Jelnik, Gielniczek, Melnyczne, Zawadka et Jasiennycza nobilium de Turka videlicet Dmitro et Michalco dicti Piesi atque Fiedko Roman, et Alexandri et aliorum in ejusdem villis jus et interesse haereditarium habentium ac in Jasiennycza de Gielnik vero Iwaszko Myklasz, Hryć, Waśko, Jaczko, Paweł, Wasyl, et aliorum haeredum, eorundem bonorum ad Jielnik pertinentium in terra. Premisliensi sitarum partibus ab altera etc. etc.

Z dokumentu tego, który granice między rzeczonémi dobrami przez komisarzów ad hac delegowanych wytknięte opisuje, ustęp powyższy dla tego przytaczamy, że stanowi dowód, iż dobra Tharnowe polie w roku 1534 do Piotra Kmity należały, który dopiéro o trzy lata późniéj wsie Ternowa górna i dolna i wójtowstwo w tychże utworzył, jak następujące przywileje lokacyjne okazują.

V. LOKACYJNE PRZYWILEJE WSI TERNOWA GÓRNA I TERNOWA DOLNA.

1537.

Privilegium super utramque villam Ternów. Datum Anno 1537 in quo scultetia in eisdem villis vendita centum marcis Nobili Wasko Ilnicki Poponi continetur.

In Nomine Domini Amen. Ad perpetuam rei memoriam. Universa acta quae in humanis geruntur negotiis, subito evanescunt, ipsaque diuturnitate labuntur, nisi munimentis sigillorum annotationibusque testium fuerint perhennata. Proinde Nos Petrus Cmitha, Comes in Wisznicze Palatinus et Capitaneus Cracoviensis generalis et regni Poloniae supremus Marschalcus atque Scepusiensis, Premisliensis et Colensis Capitaneus etc. significamus tenore praesentium quibus expedit universis et singulis praesentibus et futuris harum notitiam habituris. Quia Nos cupientes bona Nostra augmentare et ad majores utilitates seu proventus deducere, vendidimus scultetiam in villis Nostris inferiori et supe-

Digitized by Google

Original from HARVARD UNIVERSITY

riori Thernowa in terra et districtu Sanocensi consistentem, Nobili Wassconi Gijlniczki Poponi ritus Ruthenici, pro centum marcis pecuniarum monetae et nummi *(albo numeri)* polonicalis consvetorum, quamlibet marcam per quadraginta octo grossos computando, quarum villarum inferioris et superioris Ternowa Cmethones fieri debent et locabuntur in jure Vallachico. Cujus villae inferioris Ternowa initium (?) locationis incipitur a fluvio dicto Zwiniacz sursum fluvio dicto San protensum (?) *(albo protensive)* eundo et terminabitur in loco, ubi fluvius Bukowicz defluit in fluvium San inter duos montes, unus qui vocatur Kiczara ex parte montis Plonyna, ex alia parte fluvii San mons dictus Bików, a graniciebus Samboriensibus, et ibi fietur locatio praefatae villae inferioris Thernowa. — Alterius vero villae superioris Thernowa initium (?) locationis Cmethonum incipietur a campo seu pratis dictis Bjieniowe eundo similiter sursum fluvio dicto San, et terminabitur in loco, ubi fluvius Nijchrjilów defluit ex monte Plonyna in fluvium San, alias do Usthny chrylyowa et ibi finitur locatio cmethonum praefatae villae superioris Thernowa et hoc totum intelligitur ad longitudinem. Ad latitudinem vero ex utraque parte villarum praefatarum descriptio et obsignatio facta est eo modo: videlicet ex illa parte a montibus Plonyny saltu vexilliferis eundo ad Nejichrylow; — ibidem post Nyechrylow circa Sucha Rosthoka facta sunt signa, post montem dictum Nyechrylowa Kyczara na przystopye facta sunt signa, ex inde eundo ad montem, qui jacet supra Dolhe Bagno facta sunt signa, super Schlowaty in monte Kyczara supra Polyanam facta sunt signa, superius Bukowcza na Porubyschczach facta sunt signa, ab ipso loco eundo semita ad campum Bukowycz et ex campo Bukowycz similiter eundo semita Naktyczara, ex Kyczara ad villam Thernowa signa facta sunt, relinquentes silvas utiles et arbores fructiferas fagum et abietem versus montis Plonyny, et silvas inutiles Smerekowe ad excindendum et eradicandum Cmethonibus villarum praefatarum admittendo et demonstrando — non excedendo in omnibus locis metas descriptas et obsignatas; ex alia vero parte villarum praefatarum a graniciebus Samboriensibus Cmethones villarum praefatarum non debent excindere silvas utiles et arbores fructiferas, solum silvas inutiles Smerekowe excident et eradicabunt; silvas vero utiles pro usu fructu villarum praefatarum usque ad scopulos granicierum Samboriensium relinquendo. Item Cmethones in eisdem villis locabuntur in areis, tres quartas areae in se continentibus. Item Cmethones ibidem in cruda radice locati, habebunt libertatem ad decursum viginti annorum, quibus Cmethonibus cum praefata expirabit libertas, tenebuntur Nobis et Nostris successoribus omnes census pecuniarios, daciasque omnes porcorum et agnorum et omnem proventum, quae Nobis ex villis Crainae Nostrae proveniunt, nullis exceptis pro ratis solitis dare et complere debebunt et tenebuntur, omnesque labores servitia et omnia *(rect. onera)* explere tenebuntur, prout aliae villae Nostrae in Craina Nostra praefata facere tenentur et ex antiquo tenebantur. Ratione cujus locationis damus et concedimus praefato sculteto et ejus successoribus duas areas in inferiori Thernowa et duas areas in superiori Thernowa, pro sessione ipsius sculteti et excrescentias alias Obszary, ubi Cmethones locari non possunt. Item sub Synagogam in inferiori Thernowa damus mediam aream in superiori Thernowa similiter sub Synagogam mediam aream quorum poponum praesentatio ad Nos et successores Nostros pleno jure pertinebit, daciasque omnes solitas more aliorum Poponum Crainae Nostrae Nobis et successoribus Nostris solvere et explere tenebuntur, nullis exceptis. Item praefato sculteto et ejus successoribus legitimis damus et admittimus habere molendinum liberum in praefata villa inferiori Thernowa, aliud molendinum in superiori Thernowa excepto Folusz. Item praefatus scultetus et ejus successores habebit et habebunt hortulanos, artifices, tabernas, piscinas, quotquot haberi poterint in praefatis villis, sine tamen damno Nostro et praejudicio cmethonum Nostrorum in eisdem villis locatorum. Item scultetus praefatus cum suis posteris habebit mellificia libera in silvis villis praefatis propius adjacentibus et non ultra. Item Cmethones villarum praefatarum tenebuntur ire ad suum scultetum bis in anno cum koliądka, semel pro festo Nativitatis Domini et semel pro festo Paschae. Item cmethones villarum praefatarum sculteto suo et ejus successoribus tenebuntur tres dies laborare, sicut eis mandabit in anno, aliaque omnia onera et debita, quae omnes Cmethones scultetis suis in Craina Nostra Olszanicensi tenentur,

Digitized by Google

Original from HARVARD UNIVERSITY

similiterque praefato sculteto et ejus successoribus cmethones praefatarum villarum perficere et explere tenentur et tenebuntur nullis exceptis. Quam quidem scultetiam praefatus scultetus cum successoribus suis tenebit, habebit et possidebit eo jure et ea proprietate, prout alii sculteti seu kniaziones Crainae Nostrae praefata possident et tenent scultetias suas seu kniastwa, poteritque praefactus scultetus cum suis successoribus praefatam scultetiam vendere, donare, commutare, alienare et ad usus suos beneplacitos prout sibi et successoribus suis melius et utilius videbitur, convertere, Nostro tamen et successorum Nostrorum consensu ad id accedente. In cujus rei evidens testimonium sigillum Nostrum est subappensum. Actum et datum i Castro Premisliensi Dominica die post festum Sti Francisci anno Domini Millesimo quingentesimo trigesimo septimo. Praesentibus Nobilibus Andrea Rawssyczki, et Nicolao Młodeczki servitoribus Nostris, Demiano Zozaniski in Zorawyn, Ronassio in Ustrzyki, Lazaro in Korosno, et Iwancone fratre ejus scultetis seu kniaźionibus Nostris testibus ad premissa.

Digitized by Google

Original from HARVARD UNIVERSITY

DWERNIK I POLANY.

wsie woloskie fundacyi Kmity w cyrkule Sanockim.

1533.

PRZYWILEJ LOKACYJNY.

Privilegium super advocatias in Dwernik et Polana Lucae et Petro Tarnowskim datum Anno 1533.

In nomine Domini Amen. Ad perpetuam rei memoriam. Quoniam universa quae in humanis negotiis geruntur subito evanescunt et diuturnitate temporis labuntur; nisi litterarum apicibus perhennata fuerint, proinde Nos Petrus Cmitha, Comes de Wisznicz haeres in Sobień, Castellaneus Sandomiriensis et regni Poloniae supremus Marschalcus atque Cracoviensis, Premisliensis, Scepusiensis, Colensisque Capitaneus. Significamus tenore praesentium quibus expedit universis et singulis praesentium notitiam habituris: quia Nos habentes condignam rationem status et conditionis Nobilis Iwan Tarnowski, quo eum Nobis cum filiis et consangvineis suis reddamus propensiorem, et ad bene merendum alacriorem, augendo ei praetium pro haereditate bonorum villae Tarnowa, quam Nobis una cum Nobili Michaelo alias Melko fratri suo resignavit: itaque eidem Nobili Iwan Tarnowski ejusque filiis Petro et Lucacz advocatias duas in villis Nostris Polana et Dwernik dedimus et donavimus in perpetuum, inscribentes ipsis cum successoribus eorum in praedictis advocatiis summam trecentarum marcarum pecuniae monetae et numeri polonicalis consvetarum, quamlibet marcam per quadraginta octo grossos computando. Quarum villarum Polana et Dwernik cmethones fieri debent in jure valachico, sub regimine et obedientia ipsorum: a quibus tertia pars omnium redituum Nobis quotannis reddendorum, tum etiam poenarum quarumvis judiciarium atque labores et obventiones prout in aliis villis Nostris adjacentibus, suis advocatis praestari solent, ipsis quoque Tarnowskim debebuntur. Ad quarum villarum haereditatem adjunximus et adjungimus per praesentes quondam haereditatem Skorodne et Lubozew cum montibus et silvis nuncupatis Ostre et Otrit (?) intra praefatas villas Dwernik et Polany jacentibus cumque libero usufructu et pascuis aliorum montium Plonyny proprius adjacentium. Pro advocatis vero praefatis damus et concedimus eis cum successoribus eorum quatuor areas valachicas in Polany et quatuor in Dwernik pro sessione advocatiae et excrescentias alias obszary. Item sub Synagogam in Polana unam aream valachicam et in Dwernik similiter sub Synagogam unam aream. Item praefatis advocatis et eorum suc-

Digitized by Google
Original from HARVARD UNIVERSITY

cessoribus admittimus habere molendinum liberum in praefata villa Polana, et aliud molendinum in Dwernik cum Folusz, tabernas, piscinas, hortulanos et artifices cujusvis artificii, atque mellificia in silvis Nostris adjacentibus, quotquot haberi poterint in praefatis villis licitum eis esse volumus. Quas quidem advocatias praefati Nobiles Iwan Ternowski cum Petro et Luca filiis suis et successores eorum tenebunt, habebunt et possidebunt, vendent, donabunt, commutabunt, alienabunt et ad usus suos beneplacitos, prout sibi et successoribus suis melius et utilius videbitur convertent, Nostro tamen et successorum Nostrorum consensu ad id accedente. In cujus rei evidens testimonium sigillum Nostrum praesentibus est subappensum. Datum in Castro Premisliensi die Martii festi Sti Martini Pontificis, anno Domini Millesimo quingentesimo trigesimo tertio. Praesentibus generosis et Nobilibus Nicolao Derszniak do Rokitnicza judice tribuno, Andrea Krzeczowski, Stanislao de Orzechowcze Notario terrae Premisliensis, Felice de Zarsyn vexilifero Sanocensi, Joanne Herborth de Felstin tribuno Samboriensi, Stanislao Ciessaczki judice Castrensi, Venceslao Slijwniczki vice Capitaneo Premisliensi, Stanislao Tachanowski *(albo Torchanowski, albo Tersanowski)* equissone Premisliensi, Stanislao et Joanne de Humniska, Petro Trojeczki, Stanislao Mrochowski *(albo Mrozowski)*, Nicolao Tyrowski, Andrea Rawsiczki, Nicolao Młodeczki, Jacobo Ciessaczki — Cunassio Janczowicz Unichowski de Ustrzyki, Demiano Sozański de Zorawyn, Fedor Kopysteński, Iwaśko Bojarski et Fetko Mateowski et aliis quam plurimus testibus circa promissa fide dignis.

Digitized by Google

Original from HARVARD UNIVERSITY

NANOWA,

wieś wołoska królewszczyzna, w cyrkule Sanockim.

PRZYWILEJ LOKACYJNY.

In nomine Domini Amen. Ad perpetuam rei memoriam. Nos Sigmundus Dei gratia Rex Poloniae: Magnus dux Lithvaniae, nec non terrarum Cracoviae, Sandomiriae, Siradiae, Lanciciae, Cujaviae, Russiae, Prussiae, Pomeraniae, Masoviae etc. dominus et haeres. Significamus tenore praesentium quibus expedit universis et singulis presentibus et futeris harum notitiam habituris: Quia nos bona castri nostri et Capitaneatus Premysliensis augere cupientes: Torrentem dictum Sthebnijczek, cum silvis ipsi torrenti adjacentibus, una cum mericis alias z Obschari, ad locandum et erigendum illic villam Juris Valachici, more aliarum villarum Valachicarum ad ipsum Capitaneatum pertinentium, Nobili Michaiło jam pridem dedimus et assignavimus: Cujus villae granicies erunt incipiendo a laneo vulgariter Camijenni Dijel transibuntque Dijelem wirchem hrelowim per torrentem qui Seredni nuncupatur: Dijelem Serednim na werch Stebnika ad Samborienses granicies: et exinde ad Pachorela Kijczara: tunc Smolnikiem Potokom usque ad Polijanam Zachaijcam, et Nanow Dijel: ex inde que pervenient ad Camijenni Dijel unde ortum habent. Ita tamen ut limites seu granicies villae ipsius non noceant neque obesse debeant, villis aliis illic in posterum locandis. Quia vero Incolis in eadem villa praefata locandis dederamus libertatem viginti annorum ab omnibus daciis et censibus nostris, quorum viginti annorum sedecim anni jam defluxerunt et expiraverunt, restantibus duntaxat quatuor annis ejusdem libertatis, ideo praefatos incolas ejusdem villae per hos residuos quatuor annos, a data praesentium computandos, conservandos duximus, et harum serie conservamus in primeva eorum libertate: ita ut post decursum dictorum quatuor annorum, omnes jam tandem et singuli incolae ejusdem villae, nobis et successoribus nostris censuare, omnesque datias dare, quas villae aliae regales solvere antiquitus consveverunt, solvere et dare tenebuntur et erunt astricti temporibus perpetuis. Cujus quidem villae advocatiam seu scultetiam, cum duabus areis alias Dworziszcza agri, quem ipsi ad culturam earundem arearum alias na wzór *(sic)* seu praedium adjungimus: — ac etiam cum Obschary qui non essent agris Cmethonum nocivi. — Damus etiam medium laneum agri pro Ecclesiae alias na Czerkew in quo agro Baitko residens, solvet nobis et successoribus nostris, prout solvunt alii Baitkones. Poterit etiam ipse scultetus pro sua utilitate construere et aedificare in eadem haereditate molendinum, tabernam, et hortulanos. Ita tamen quod ipsi hortulani non noceant agris et areis alias Dworzyszczom Cmethonum seu incolarum villae. Habebit etiam ipse

Digitized by Google
Original from HARVARD UNIVERSITY

scultetus libera sua melificia, prensuras piscium et aucupationes, atque tertiam partem omnium et singulorum proventum et obvenionum de hac villa proventienium more aliorum scultetorum. Quae omnia et singula hic descripta ipse scultetus, et ejus successores cum hac ipsa scultetia tenebit, habebit posidebitque perpetue et in aevum, ac commutare vendereque poterit, consensu tamen nostro, vel successorum nostrorum ad hoc speciali...*(zapewne accedente)* (1.) Scultetus tamen villae ipsius quilibet tenebitur et erit astrictus pro Coquina Castri nostri Premysliensis annuatim solvere duodecim agnos. Temporeque belli serviet in uno equo bono cum arcu et sagittis bene ornatus nobis successoribusque nostris Capitaneisque Premysliensibus temporibus perpetuis. Damus insuper eidem sculteto et successoribus ejus labores post (?) incolas villae ipsius tres dies, ac etiam obventiones alias Poczatka, quae aliis scultetis dari solita est ab antiquo. Insuper pollicemur quod incolae villae ejusdem non alio jure nisi ipso Valachico a nobis et successoribus nostris Capitaneisque Premysliensibus judicabuntur in eoque conservabuntur temporibus perpetuis, sicut alii Cmethones in aliis villis nostris regiis conservantur. Nec coram ullo judice respondebunt, nisi coram ipso advocato suo, aut coram Capitaneo Premysliensi, vel ejus vices gerentibus perpetuo et in aevum. In cujus rei testimonium sigillum nostrum est praesentibus appensum. Datum Cracoviae feria sexta die Sancti Francisci Anno Domini Millesimo quingentesimo trigesimo secundo, Regni nostri anno vigesimo sexto. Praesentibus reverendis in Christo patribus Dominis Petro de Tomice Cracoviensi, et Regni nostri vice cancellario, Joanne Chojeński Premisliensi Episcopis, nec non Magnificis venerabilibus et generosis Christophoro de Schidlowicz Castellano et Capitaneo Cracoviensi et Regni nostri Cancellario, Joanne de Thanczin Castellano et Capitaneo Lublinensi, Marschalco curiae nostrae, Spitkone de Tharnów Zawichostensi, et regni nostri Thesaurario, Nicolao Wolski Wojnicensi, ac Serenissime conjugis nostrae Dominae Bonae reginae Curiae magistro, Nicolao Cicowski Sandecensi, Stanislao Stadniczki Sanocensi, Severino Boner Żarnoviensi, ac Zuppario magnoque procuratore nostro Cracoviensi et Biecensi, Zatoriensi, Osvianczimensi, Rabstinensi Capitaneo, Paulo de Wola Sochaczoviensi, Castellanis. — Joanne de Lassko Gnesnènsi, Stanislao Oleschniczki Scarbimiriensi, Praepositis. — Bernardo Wapowski Cantore. — Stanislao Tharlo, Samuele Maniowski et Joanne Stański, Canonicis Cracoviensibus, Secretariis nostris. — Silvestro Ozarowski Succamerario nostro, Joanne Tarlo de Szczecarzowice structore mense nostro, Martino Zborowski Pincerna, Hieronimo Staschkowski magistro coquinae, Augustino Cothwicz Praefecto stabuli nostri, ceterisque dignitariis officialibus et aulicis nostris testibus ad praemissa sincere nobis dilectis. Dat. per manus praefati Reverendi in Christo Patris Domini Petri Epis. Cracoviensis, regni vicecancellarii sincere nobis dilecti. Petrus Episcopus et vicecancellarius. R. M. (?) Relatio ejusdem Reverendi in Christo Patris Domini Petri Thomiczki Episcopi Cracoviensi regni Poloniae vicecancellarii.

II. Consensus cedendi Małżonkom Sławskim dożywotnim posiadaczom Wojt. Nanowskiego do ustąpienia tego dożywocia małżonkom Fedorowiczom udzielony.

Augustus tertius Dei gratia rex Poloniae, Magnus Dux Lithvaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Kijoviae, Volhyniae, Podoliae, Podlachiae, Livoniae, Smolensciae, Severiae, Czerniechoviaeque, nec non haereditarius Dux Saxoniae et Princeps Elector. — Significamus praesentibus Litteris nostris, quarum interest universis et singulis consensisse Nos, et permisisse, consentireque et permittere Generosis Martino Slawski et Annae Sobolewska conjugibus, ut possint et valeant de omni et integro jure suo advitalitio, quod ipsis super advocatia in villa Nanowa in Palatinatu Russiae, Capitaneatu

Digitized by Google

Original from HARVARD UNIVERSITY

vero Premysliensi sita et jacente servit, et competit cedere, exindeque jus suum advitalitium in personas Generosorum Mathiae Fedorowicz et Helenae Strzelecka conjugum transferre et transfundere, quae quidem cessio, jurisque transfusio posteaquam coram actis quibusvis Authenticis Regni facta et recognita fuerit, Nos eam ratam, et gratam habituri sumus, uti talem quae praevio hocce consensu nostro peragetur. Vigore cujus Cessionis, praesentisque Consensus Nostri praefati Generosi Mathias Fedorowicz et Helena Strzelecka conjuges dictam Advocatiam Nanowa cum omnibus ejus praediis, curiis, aedificiis, agris, pratis, campis, sylvis, nemoribus, lacubus, Stagnis, piscinis, fluviis, fluminibus, laboribus, censibus, dacionibus, usibus, fructibus, commodis, et emolumentis, cunctisque attinentiis et pertinentiis antiquitus eo spectantibus, ambo in solidum habebunt, tenebunt et possidebunt, ad extrema vitae suae, seu alterius superstitis tempora. Promittimus autem pro Nobis et serenissimis successoribus Nostris non esse nos memoratos Generosos Mathiam Fedorowicz et Helenam Strzelecka conjuges ab usu et pacifica Possessione supradictae advocatiae amoturos et alienaturos, neque amovendi aut alienandi cuspiam potestatem daturos, sed salvum et integrum jus advitalitiale ambobus Generosis Mathiae Fedorowicz et Helenae Strzelecka conjugibus conservaturos, quod et Serenissimi successores nostri praestabunt. Juribus Nostris regalibus Reipublicae Ecclesiaeque Romanae Catholicae salvis manentibus. In quorum fidem praesentes manu nostra subscriptas Sigillo Regni communiri mandavimus. Datum Varsaviae die 5. mensis Decembris Anno Domini MDCCLII. Regni vero nostri XX anno. Augustus Rex. Locus sigilli.

III. Inwentarz Wojtowstwa Nanowskiego z R. 1784 i Kontrakt przez owczesnego dożywotnego posiadacza w tym samym roku o wydzierzawienie tego wojtowstwa zawarty.

Między Wielmożnym IMCIPanem Maciejem Fedorowiczem, uprzywilegiowanym Wojtowstwa Nanowskiego w Cyrkule Liskim Dóbr leżących, dożywotnym Possessorem, a Wielmożnym IMCIPanem Szymonem z Półkowa Konopackim Dziedzicem wsi Daszówki z drugiéj strony o Wojtowstwo Nanowskie następuje Kontrakt arędowny roczny w niżéj opisany sposób:

Wielmożny Fedorowicz mając Wojtowstwo w Nanowy, prawu swemu podległe puszcza kontraktem arędownym Wielmożnemu IMCIPanu Konopackiemu z poddanemi siedmią od dawnaż do tegoż Wojtowstwa należącemi, z ich robociznami i Daninami wszelkiemi, na tym Wojtowstwie stojącemi, żadnego dla Siebie niewyłączając, także z osiewami Zimowemi i Wiosnianemi Inwentarzem opisanemi, także z Polami wszystkiemi ornemi i nie ornemi, Łąkami, Ogrodami, Sadami, z Młynem i z niego pożytkami, mlewém wolnym bez opłaty od mlewa i brania miarek, z należytością od Orędarza i Poddanych Starościńskich, zgoła z wszystkiemi zarządzeniami, wolnościami, nic dla Siebie nie wyłączając, ani zostawiając. A to za Summę Inwentarzem okazaną i dobrowolnie ugodzoną Złot. Polsk. Sześćset Czterdzieści wynoszącą, którą Summę że IMCIPan Konopacki biorąc Kontrakt z góry wypłaca do Rąk Wielm. Prawodawcy Fedorowicza Wielmożny Jurisdator bezpieczeństwo téj summy, tak całéj, jak niedobranéj przez odmiany robocizn lub pomniejszenia powszechne tych w Kraju, na swoim majątku całym, tak Summach, jak tyż rzeczach ruchomych i nieruchomych tém pismem zapisuje. Ostrzega sobie Wielmożny Jurisdator, aby IMCIPan Possessor, tak nad Prawo Inwentarza, jak téż nad Prawo krajowe Monarchiczne na Poddanych, robocizn, Danin, Podróży niewymagał, i nie wymuszał, lecz zupełnie do Prawa i Opisu stosował się. Ostrzega Sobie Wielm. Jurysdator jeżeliby który poddany dla uciemierzenia lub krzywd jakich

Digitized by Google
Original from HARVARD UNIVERSITY

uszedł, za takowego IMCIPan Possessor według słuszności odpowiedzieć powinien. Ostrzega sobie wzajem IMCIPan Posessor Przypadki gruntowe, których niedopuszczaj Boże, zarazy na Ludzi, Bydło, gradobicia, nieurodzaju powszechnego, Powodzi przez wody, nawalnice, za takowe wszelkie i tym podobne, Wielm. Jurysdator po przyjacielsku z uproszonemi przyjaciołami lub przyjacielem zaspokoić przyrzeka i obowiązuje się. — Punkta inne, które się dla krótszego pisania nieopisują, w wszystkich Okolicznościach do Opisu kontraktów wszelkich strony obydwie odwołują się. Który kontrakt strony obydwie według prawa terazniejszego do ksiąg krajowych poddać pozwalają, i chociażby niebył poddany, tej ważności będzie, jak gdyby był podany. Odebranie Pańszczyzny jako następuje dnia dwudziestego pierwszego Marca, tak tegoż dnia w Roku następującym 1785tym tegoż dnia kończyć się będzie. — Działo się w Nanowy dnia 21. Marca 1784 R. z Półkowa. Konopacki, m. p.

Opisanie Budenków na Wojtostwie Nanówskim w R. 1784. Izba, Alkierz, Piekarnia, Komora, Kumurek przy boku, na bez rogi i gęśi Karmnik — Szpiklerz, na nim Lamus, Wozownia, Stajen na konie dwie, na bydło także Stajen dwie, przy tych Bojsko, i Bróg na Zboże, Sieczkarnia, item dwa Brogi na Zboże, i Bojsko, Brogów trzy; ostrogi do koła Budenków dobre, i orliny do grodzenia, pokłady pod Jęczmień, Okłady wszelkie, co bydź mogło zostawuje się na konserwacyę Budenków. — Rumacya o mil dwie pozwala się stante Possessione IMCIPanu Possessorowi, Szafa, Kadłub, i beczki różne do sypania Zboża zostawuje, Pułmacek, i Pułfasek. Szymon Konopacki, m. p.

Intrata Wojtowstwa Nanowskiego.	Dni w tygodniu.	Dni roczne.	Złote.
Od Poddanych dni ciągłych	20	1040	—
Dzień po groszy 12 w dobrym gruncie	„	„ „	416
Z Arędy Złotych Polskich Ośmdziesiąt	„	„ „	80
Z Młyna od Mielnika	„	„ „	40
Za Siana z łąk Złotych Polskich Sto	„	„ „	100
Za Powinności robocze z Gromady i owsa podz. (?) k. 30. .	„	„ „	40
Razem .	20	1040	676

Wysiewy zostawione w Szpiklerzu.	Korcy.	Cwierci.	Garce.
Żyta ozimego w Ugorach	4	„	„
Przenicy Jaréj	1	„	„
Grochu drobnego polnego 1 korz. i Bobu drobne. 1 . .	2	„	„
Jęczmienia	4	2	„
Hreczki	1	2	„
Nasienia konopnego 3 Cwierci i Lnu nasienia 1. . . .	1	—	—
Owsa korcy	66	—	—
Wysiewów wszystkich .	80	„	„

Digitized by Google

Original from HARVARD UNIVERSITY

NANOWA.

To wszystko zboże piękne, sczynne, w strych Golina miarą Królewską w Półmacku garcy ośm, owies zaś wierzchem mierzony. Ciż poddani o godzinie osméj z rana wychodzą na Pańszczyznę, do każdéj roboty po jednemu, do zniwa, grabania, plewienia, siana, suszenia Lnu, konopi brania, po dwoje wychodzą. — Ciż prócz Pańszczyzny powinni grzędy zbijać, Kapustę sadzić, ogrzebać, Konopie moczyć, międlić i oczesać, Jarzyny oczyszczać, Nasienie w Pole wywieść i pomoc (?) rozsiać powinni. Mielnik z Siekierą gdy się koło bron co zepsuje naprawić, ma powinność rozkazywać, kury wybierać w rogu (?) czasem układać powinien. — Komornica od Sgo Wojciecha do Sgo Marcina robi w Tygodniu dzień, co się nierachuje, i sztuka od niéj, ale zostawuje się na Gorzałkę, gdyż Gromady jak owies odniosą, należy im dać na poczęsne półtora garca Wódki, i swoim zagrodnikom tyleż, jak z Wieńcem Owsianym przyjdą od których Pańszczyzna tylko kładzie się na wygodę Dworską. Z lasa czyli na Budowlę, czyli drzewa jakiego Dwór każe dwoje i na opał po dwa razy obracać powinni. — Szymon z Połkowa Konopacki.

Z IMCIPanem Konopackim o Wojtostwo Nanowskie kontrakt w R. 1784. m. p.

Copiam hancce cum Originali in simplici copia scripta concordare testor in Lisko die 16. Decembris 1785.

Digitized by Google
Original from HARVARD UNIVERSITY

POŁAWY,

wieś wołoska, w cyrkule Sanockim.

1572.

PRZYWILEJ PIERWOTNY.

In nomine Domini Amen. Ad perpetuam rei memoriam. Nos Sigismundus Augustus Dei gratia rex Poloniae etc. etc. significamus tenore praesentium quorum interest universis ac singulis tam praesentibus quam futuris harum notitiam habituris; quia Nos volentes commoda proventus Capitaneatus Nostri Sanocensis augere locaque deserta et inculta Capitaneatus ejusdem ad frugem deducere habentesque commendatam fidem et industriam Nobilium Iwanco et Michaelo Odrzechowski fratrum germanorum eisdem utrisque fratribus conjunctim et divisim consentiendum et admittendum duximus uti quidem consentimus et admittimus praesentibus litteris Nostris villam Połowa appellandam in Capitaneatu et districtu Sanocensi in torrentibus seu rivis dictis Połowa et Połowka ac Kmiczowe *(albo Klimczowe)* potoki a fluvio Wisłok et metis seu graniciebus Sziemenskych (?) ad fluvium dictum Krzywe et Wywierówka usque ad summitatem Danowa a pariete Słomo (?) villae Wola Szymkowa ex cruda radice jure Valachico exstirpandi erigendi fundandi hominibusque et cmethonibus tam polonis quam ruthenis locandi, ibique mansiones, domus et aedificia quaevis exstruendi, silvas et borras eradicandi, agros et campos collendi omniaque commoda et utilitates quasvis industria eorum in eodem fundo excogitandi hominibusque si qui in fundis supra scriptis loca aliqua occupaverint seu nanserint (?) amovendi et si voluerint ad villam praefatam convertendi. Damus praeterea et concedimus ipsis Odrzechowski plenariam et integram facultatem ecclesiam ruthenicam ritus graeci in eadem villa Połowa nec non molendinum in fluvio Wisłok vel alio quovis et Folusz dictum, tum et serram tracz nuncupatam ibidem erigendi extruendique. Utque in locanda eadem villa fratres memorati Odrzechowscy sint vigilantiores promtioresque, fundamus et erigimus ibidem jure Valachico more aliarum villarum in illis terris existentium advocatiam seu sculletiam, ipsique advocatiae quinque laneos agri in eodem fundo exstirpandos pro praedio sive curia advocatiali incorporamus et adjungimus perpetuis temporibus. Damus etiam eis facultatem hortulanos viginti in fundis ejusdem villae, quorum singuli per medium laneum agri occupare poterunt, pro commodo et utilitate sua et tabernam locare exstruereque, ex quibus tum etiam ex molendino omnes fructus emolumenta et mensuras frumentorum omnis generis tollent et percipient. Fundamus etiam fundi (?) *(może infundo)* ejusdem villae pro Poponatu ruthenico unum laneum — pro molendino medium laneum — pro taberna similiter medium laneum agri perpetuis temporibus et in aevum. Quibus quidem advocatis utrisque pro interesse illorum damus et concedimus facultatem et omnimodam potestatem Cmethones, hortulanos, inquilinos et alienos omnes incolas villae praefatae in omnibus et singulis causis parvis et magnis tam ratione fundi injuriarum, quam ratione criminis conjuscumque jure Valachico quod in eo passu cum aliis concordare debet, judicandi sententiandique poenisque juxta criminis qualitatem afficiendi plectendique. — Ita quod ipsi incolae ratione injuriarum fundorumque (?) nonnisi coram suo advocato sive sculteto, advocatus vero nostro judicio legitime vocatus respondere

Digitized by Google
Original from HARVARD UNIVERSITY

teneantur et erunt adstricti. Et quoniam ipsi incolae *(rectius ipsius villae)* omnes Cmethones jam vigore privilegii praesentis census et dationes ad capitaneatum Nostrum conferre tenebuntur, ideo Nos inhaerentes consvetudini juris Valachici damus et concedimus iisdem advocatis et eorum successoribus ex omnibus censibus et poenis judiciariis et quibusvis daciis tertium denarium, tertium porcum, tertium agnum. — Erunt quoque adstricti ipsi advocati sive sculteti Kniaziones dicti duabus vicibus nempe pro festo Nativitatis Domini et festo Paschali pro ipsis incolis omnibus convivium praeparare, ad quod convivium omnes incolae singulatim per medium corretum siliginis, duos gallos, ova viginti conferre erunt obligati. Praeterea ipsi incollae debebunt et erunt adstricti ad quosvis labores subeundos tam per se quam per familiam et equos bovesque sex dies in anno laborare ad collones (?) *(rect. convocationes, zobacz przyw. Dołżycy)* vulgo tłoki dictas, quoties opus fuerit convenire nec non vias in eadem villa virgultis et rubetis quando neccessitas postulaverit sternere tenebuntur. Consentimus etiam eisdem scultetis ex campis fundi villae praefatae locandae Nobiles Hryćko et Iwaszko Poponem Odrzechowscy eximere, ibidemque Cmethones locare vel ad alium usum villae praefatae convertere. Damus praeterea ipsis scultetis pro interesse cujusvis consensum Nostrum regium, ut possint ex (?) *(rect. de)* jure suo advitalitio infra scripto advocatiam in personas quasvis cedere, commutare, vendere, alienare, obligare et reformationes dotum uxoribus inscribere. Ceterum ut ea ipsa villa eo diligentius celeriusque locari possit, et homines ad eam exstirpandam habitationes et domicilia ibi fienda confluere intendant, damus eisdem incolis villae praefatae omnibus et singulis advocatisquae memmoratis libertatem et immunitatem ab omnibus contributionibus, dationibus, angariis, censibus, laboribus et aliis quocumque nomine et cognomine nuncupatis exactionibus tam nostris regalibus quam Capitaneorum nostrorum praesenter et pro tempore existentium a data praesentium ad quindecim annorum continue et immediate se sequentium decursum duraturam. — Porro ex eadem advocatia quilibet scultetus seu advocatus perpetuis temporibus ad quamlibet expeditionem generalem regni bellicam in uno equo bono et valente cum armis cum aliis scultetis proficisci et servire tenebitur. — Volentes insuper clementiae Nostrae certa indicia in scultetos praefatos declarare eisdem Iwanko et Michaelo Odrzechowskim scultetis utrisque pro interesse medietatis advocatiae memmoratae eam ipsam scultetiam sive advocatiam ad extrema singulorum vitae tempora cum omnibus ejus utilitatibus, fructibus et obventionibus nullis prorsus exceptis dandam et conferendam duximus, damusque et conferimus praesentibus litteris Nostris. Promittimusque verbo Nostro regio pro Nobis et serenissimis successoribus Nostris quod vita memmoratorum fratrum singulorum durante, eos de medietatibus advocatiae memmoratae pro Nobis, Mensa, Fisco, Coquina, Stabula, Cellario, vel alia quavis nostra et rei publicae necessitate non redimemus nec cuiquam consensum ad eximendum dabimus serenissimique successores Nostri ita facturi sunt. Ratione cujus quidem advitalitatis memmorati fratres singuli pro interesse suo quartam partem summae ex taxatione comissariali provenientis Nobis Fiscoque Nostro vigore constitutionum regni dimittere et condonare tenebuntur, ut jam dimittunt et condonant praesentibus litteris Nostris. Juribus aliis nostris regalibus ibidem semper salvis manentibus. Quod ad universorum et singulorum cujuscumque dignitatis status et conditionis existent, praesertim vero generosi Nicolao Bykowski, Castelani Sandecensis Capitaneique Nostri Sanocensis praesentibus et aliorum pro tempore existentium Capitaneorum Sanocensium notitiam deducentes mandamus, ut memmorratos scultetos juxta praescriptum privilegii praesentis a Nobis eis concessi, in omnibus ejus conditionibus, clausulis, et articulis conservent, conservarique ab aliis quorum interest curent. Pro gratia Nostra et debito aliter ne faciant. — In cujus rei fidem firmiusque et evidentius testimonium sigillum Nostrum praesentibus est subappensum. Datum Warsaviae die vigesima mensis Martii anno Domini Millesimo quingentesimo septuagesimo secundo, regni vero Nostri anno quadragesimo tertio.

Digitized by Google

Original from HARVARD UNIVERSITY

BEREHI,

wieś wołoska fundacyi królewskiéj, królewszczyzna do r. 1772, w cyrkule Sanockim.

1 5 3 2.

Privilegium originale super locationem villae et scultetiam cuidam Dmitro in 1532 datum, anno 1555 confirmatum, ad acta Premisliensia 1559 oblatum.

(Poprawiony podług oblaty w Archiwum Bernardyńskiém się znajdującej.)

Oblatum est officio praesenti Castrensi Premisliensi privilegium pargameneum sacrae regiae Majestatis super advocatiam seu scultetiam in villa Berehi per Nobilem et honestum Iwanum ibidem pro tunc (*albo pro nunc*) scultetum quod petiit actis praesentibus inseri, cujus tenor est talis:

In Nomine Domini Amen. Ad perpetuam rei memoriam. Nos Sigismundus Augustus, Dei gratia rex Poloniae, Magnus dux Lithvaniae, nec non terrarum Cracoviae, Sandomiriae etc. etc. etc. Significamus praesentibus litteris, quorum interest universis et singulis productas esse coram nobis honestorum Michaelis Demetrii et Sienconis fratrum germanorum nomine, divi olim parentis Nostri litteras, antecesseribus ipsorum super advocatiam alias Kniaźtwo, in villa nostra Berehi concessas, in charta xeroriva (*rect. pecorina*) scriptas et sigillo appenso communitas, sanas, salvas et integras, ac omni prorsus suspicione carentes, supplicatumque est nobis eorum nomine, ut eas approbare, confirmare et ratificare dignaremur, quarum tenor est iste:

In Nomine Domini Amen. Ad perpetuam rei memoriam. Quia facta hominum quantumcumque memorabilia facile intereunt, nisi litterarum testimonio fuerint memoriae commendata: proinde Nos Sigismundus Dei gratia rex Poloniae Magnus dux Lithvaniae, nec non terrarum Cracoviae etc. Dominus et haeres. Significamus tenore praesentium, quibus expedit, universis et singulis praesentibus et futuris harum notitiam habituris. Quia habentes commendatam solertiam et in rebus agendis dexteritatem providi Demetrii alias Dmitr subditi nostri in villa Berehi ad Capitaneatum Premisliensem pertinente, habentesque benignam rationem, majorum (*rectius meritorum*) ejusdem Demetrii, qui in locanda in nova radice ea ipsa villa nostra Berehi, non parum operae et laboris impenderat, — dandam et conferendam

Digitized by Google
Original from HARVARD UNIVERSITY

duximus, damusque et conferrimus, harum serie *(albo tenore)* litterarum eidem Demetrio advocatiam alias Kniaztwo, in praefata villa Berehi, quae villa habebit perpetuo terminos et limites ad torrentem Połomski usque ad sumitatem Bruzniowa biału *(rectius działu)* a torrente Połomski per fluvium Strwiąż ad Stupnicki dział — Stupnickim działem do wierzchu potoka Smrocznéj ad summitatem montis Jałowa, ubi sunt scopuli, seu signa metalia *(dodaj „ab ipso Tharło")* — eodem monte Jałowa versus summitatem *(albo semitam)* Ossoska infra de eadem summitate (?) *(albo semita)* per tra (?) versus granicies *(dodaj „Kunász")* ad Kysne inter villam Jasień et Berehy per fluvium ad montem Krokow *(albo Kroliów.)* Attribuimus autem et assignavimus prout attribuimus et assignamus harum serie litterarum praefato Demetrio et ipsius legitimis haeredibus seu successoribus ad ipsam ejus advocatiam duas areas, Dworzyszcza vulgo nuncupatas cum Obszary et molendinum circa eandem villam Berehy ubi illi magis commodum visum fuerit per ipsum construendi, Folusz, Stampy, et Walidło absque tamen praejudicio et detrimento aliorum subditorum nostrorum. Cujus quidem Molendini emolumentis et proventibus et censibus idem scultetus libere utetur juxta suum beneplacitum et ipsius successores, Item eidem sculteto damus et tollere admittimus tertium denarum de omnibus proventibus et censibus ordinariis ex eadem villa annuatim provenientibus alias juxta consvctudinem in allis villis nostris regalibus observatam nihil augmentando nec minorando. Item eidem sculteto admittimus habere unam tabernam. Item artifices duos vel tres cujuscumque artificii. Item incolae villae praefatae debent et tenebuntur ire ad scultetum suum bis in anno cum Kolliądka videlicet semel in festo Paschae, et semel pro festo Nativitatis Domini. Item idem scultetus habebit libera mellificia iu silvis nostris regalibus, de quibus mellificiis ipse et omnes praefatae villae cmethones daciam ad castrum Nostrum Premisliense prout et Kniaźiones ceteri dare tenebuntur et tenebuntur advocato quinque dies laborare. Idem scultetus praefatus hortulanos duos vel tres habebit. Item incolae praefatae villae debebunt et tenebuntur advocato quinque dies laborare quolibet anno videlicet duos metire, et duos falcastrare, ac unum arare quilibet eorum. Item idem scultetus debebit et tenebitur equitare nobiscum et cum nostris successoribus vel capitaneis ad bellum cum arcu et sagittis in equo benevalente. Item idem scultetus dabit et solvet quolibet anno talem daciam ad castrum Premisliense, qualem alii Kniaźiones solvere tenentur; similiter omnem *(albo summam)* obedientiam nobis et capitaneis nostris Premisliensibus facere tenebitur, sicut et alii Kniaźiones. Incolae vero praedictae villae qui a data praesentium in eadem haereditate locabuntur ad decursum viginti annorum libertatem habebunt, — quibus jam ea ipsa libertas a primaeva locatione villae praefatae expiravit, quorum *(albo horum)* unusquisque in tribus quartis lanei residebit et more aliarum villarum adjacentium nostrarum regalium annuatim dacias solvant, nihil minorando in praefatis censibus proventibus et utilitatibus. Item idem ecclesiam ruthenicam in eadem villa habere poterint. Item poponem ad dictam ecclesiam seu synagogam ejusdem villae incolis habere admittimus. Qui quidem pop censum nostrum annuum juxta morem aliorum poponum in aliis villis nostris regalibus existentium quotannis solvet. Quam quidem advocatiam ipse scultetus praedictus et sui legitimi successores tenebit, habebit et possidebit perpetuo et in aevum ita, sicut alii Kniaźiones nostri, facultatemque habebit idem advocatus et sui legitimi successores eandem advocatiam de nostro et successorum nostrorum consensu commutare, alienare, vendere et in usus beneplacitos, prout sibi melius et utilius videbitur, convertere. In cujus rei testimonium sigillum nostrum praesentibus litteris appendi fecimus. Actum et datum Cracoviae feria tertia festo Stae Hedvigis anno Domini Millesimo quingentesimo trigesimo secundo, regni vero nostri anno vigesimo sexto. Praesentibus reverendis in Christo patribus et dominis Petro de Tomicze Cracoviensi et regni Nostri Vicecancellario, Joanne Hogiński *(Chojeński)* Premisliensi, e p i s c o p i s — nec non Magnificis venerabilibus et Generosis Cristhophoro de Szydłowicz Castellano et Capitaneo Cracoviensi Regnique Nostri Cancellario ac Siradiensi, Sochaczoviensi, Gostiniensi et novae civitatis Korczyn Capitaneo, Joanne de Frugin (?) Castellano et Capitaneo Lublinensi, Marschalco curiae Nostrae thesaurairio, Stanislao Stadnicki Sanocensi, Severino Bonar Żarnoviensi ac Zupario Magnoque procuratore Craco-

Digitized by Google
Original from HARVARD UNIVERSITY

viensi, Bicensi, et Oświecimiensi, Zatoriensi et Rabstinensi, Capitaneis, Paulo de Wolia Sochaczowiensi, Castellaneis — Joanne de Lasko, praeposito Gnesnensi, Stanislao de Oleśnica praeposito Scarbimiriensi, Canonicis Cracoviensibus Saecretariis Nostris — Silvestre Ożarowski subcammerario Nostro, Joanne Tarło de Sochażewicze structore mensae nostrae et aliis quam plurimis dignitariis officialibus et aulicis Nostris sincere fidelibus dilectis. Datum per manum reverendi in Christo Patris Domini Petri Episcopi Cracoviensis et regni Nostri vice Cancellarii sincere Nobis dilecti. Petrus Episcopus et vice Cancellarius.

Nos itaque Sigismundus Augustus rex praenominatus supplicationi praefatorum Michaelis, Demetrii et Sienconis fratrum annuentes litteras praeinsertas uti sanas salvas et integras ratas gratas habentes, illas auctoritate nostra regia approbandas et confirmandas duximus, approbamusque conservamus et ratificamus praesentibus litteris decernendo eas robur debitae et perpetuae firmitatis habituras. In cujus rei testimonium sigilum Nostrum est appensum. Datum Knissinij feria secunda ante festum Stae Luciae proxima, Anno Domini Millesimo quingentesimo quinquagesimo tertio, regni Nostri vero vigesimo quarto. Praesentibus generosis et venerabilibus Floriano Zebrzydowski Lublinensi et Burgrabio Cracoviensi, Fabiano Czema Redanensi (?) Tuchoviensi et Staragardiensi Capitaneo, Castellanis — Joanne Przerembski, regni Nostri Vice Cancellario et Cracoviensi praeposito, Gabriele Tarło serenissimae Dominae conjugis Nostrae Curiae Magistro et Hełmensi Capitaneo, Nicolao Niebuchowski *(albo Żebuchowski)* cubili Nostri praefecto, Burgrabio Cracoviensi et Capitaneo Ternoviensi (?) Sigismundo Legensa Pocillatore Regni et Krzepicensi, Tissoriensique (?) Capitaneo, Petro Arczechowski (?) Warszaviensi (?) Joanne Skąsowski (?) Pułtaviensi, Canonicis — Stanislao Kurkowski Societatis Jesu (?) et aliis quam plurimis fide dignis testibus circa praemissa existentibus. Datum per manus praefati Joannis Przyrembski regni Poloniae vicecancellarii et Cracoviensi propositi devote nobis dilecti. Joannes Przyrembski Poloniae regni Vice Cancellarius.

Dalsze Dokumenta tyczące się Kniaźtwa w Berehach.

1544.

TREŚĆ.

(Sześć Kniaźiów okolicznych ręczą gardłem i majątkiem nabywcy Kniaźtwa w Berehach Iwanowi Kunaszewiczowi, że będzie tego Kniaźtwa spokojnie używał.)

II. Fidejussio ratione pacificae possessionis ejusdem advocatiae Iwano Kunasiewicz facta per scultetos.

Stanąwszy oblicznie przed urzędem y księgamy niniéjszymy opatrzni Iwan syn Felisków z Bandrowa, Michno z Prosieka, Fedko z Smolnicze, Andrzejko i Iwanko z Kroszna, Misko z Liskowatego, Andrzéj z Starzawy Kniaźiowie, jawnie i dobrowolnie odstępujący od prawa szwego wselkiego, a tu szię i

Digitized by Google

Original from HARVARD UNIVERSITY

szwe imiona w to prawo Grodzkie Przemyskie wcielając wyznali, iż za opatrzne Dmitra Lanika (*albo Fanyka*) brathi y Stecza Bekarta kniaźie niegdy w Berehach, szlachetnemu Iwanowi Kunaszewiczowi Tnihowskiemu (*rectius Unichowskiemu*) za pokój wszistczi ręką wspólną ręczyli i ręczą tym sposobem, iż ten Iwan Kunaszowicz Kniaźtwo w Berehach spokojnie będzie trzymał, miał i jego uźiwał bez wszelakiego przenagabania, skodi (*szkody*) wszelakiej tych tho Dmitra Fenika i Steca y ich przyjaciół wszistkich. — A jeśli żeby ci Dmitr Fanik i Stecz bracia skody jakie szami przez szie albo przez kogo innego w thim kniaźtwie uczynieli, tedy rżeczeni kniaźie wszyscy społem będą winni, i obowiązują się te skody rzeczonemu Iwanowi Kunaszewiczowi nagrodzić i oprawić, tak jakoby mu się podobało pod utraceniem swéj majętności wszitkiéj. A jezeli by też czego Boże uchowaj czy (*ci*) Dmitr Fańko i Stecz przeżeczonego Iwana sami albo przez naprawni osoby zabieli (*zabili*), thedy rzeczoni kniaźie Iwan Zelikowicz, Michno z Prosieka, Fedko z Smolniczy, Andrejko Iwan z Krosna, Misko z Liskowatego, Andrzéj z Starzawy, będą winni, i obowiązują szę swe gardła za tego Iwana Kunaszewicza dać, albo jaka będzie wolia i rozkazanie, Jego Mości Pana Piotra Kmithy z Wiszniczy Wojewody i Starosty Krakowskiego. Na to pamiętne jest położono.

Acta sunt haec in Castro Premisliensi in terminis castrensibus Premisliensibus feria secunda in vigilia Stae Catharinae Virginis Anno Domini Millesimo quingentesimo quadragesimo quarto.

1545.

TREŚĆ.

(Dmitr i Fańko posiadacze Kniaźtwa w Berehach zeznają, że od Szlachetnego Iwana Kunaszewicza za to Kniaźtwo summę 500 złot. polskich (na którą przez komisarzów królewskich otaxowane zostało) t. j. 400 zł. polskich oni a 100 Złplsk. Jaczko Berezański za swoją część odebrali. Zrzekają się zatém swojém i sukcessorów imieniem wszelkich praw i pretensyi do Kniaźtwa sprzedanego.)

III. Exemptio ejusdem advocatiae per eundem Iwan Kunaszowicz.

Constitus personaliter coram officio et actis praesentibus providus Dmitr quondam scultetus de villa regali Berehi publice et per expresum recedendo a jure suo quocumque recognovit, quia de manibus Nobilis Iwan Kunaszowicz quadringentos florenorum pecuniae monetae et numeri in regno currentis pro scultetia in villa regali Berehy ex commissione sacrae regiae Majestatis per generosos Stanislauum Cieszaczki judicem castrensem Premisliensem et Nicolaum Mlodeczki Vicecapitaneum, Jacobum Przyłuski Notarium Castrensem Premisliensem, commissarios per regiam majestatem datos et deputatos, qui ad quingentorum florenorum monetae et numeri polonici vix (?) privatus (?) scultetiae praefatae in villa Berehi ad eundem spectantis et pertinentis recepit et effectualiter levavit, residuitatem vero summae praefatae quingentorum florenorum videlicet centum florenos providus Jaczko filius providi olim Demko Berezański quantum pro illius interesse spectat ex praefata etiam advocatia recepit et levavit, de qua similiter hic habet etiam apud acta publica recognoscere. Ratione cujus receptionis summae praefatae quadringentorum florenorum ipse Dimitr suo et providorum Marenka matris et Zanij fratris nomine, eundem Iwan Kunaszowicz quietat perpetue sibi et praefatis Matri ac fratri nec non suis successoribus

Digitized by Google
Original from HARVARD UNIVERSITY

legitimis imponens silentium sibique Iwan realem intromissionem et pacificam possessionem in praefatam scultetiam in villa Berehi admisit et praesentibus admittit, super quod memoriale positum est.

Acta sunt haec in castro Premisliensi Sabbatho ante festum Sti Bartholomaei Apostoli proxima, anno Domini Millesimo quingentesimo quadragesimo quinto.

1549.

TREŚĆ.

(Jaczko Berezański kwituje z swojéj strony Iwana Kunaszowicza z zapłaconych mu 100 Złp. za jego część Kniaźtwa w Berehach).

IV. Recognitio supra mentionata Jaczko Berezański de exsoluta eidem per Iwanum Kunaszowicz summa centum florenorum.

Coram illustri et magnifico Domino Petro Kmita in Wisznicz Palatino et Capitaneo Cracoviensi, generali Marschalco Regni Poloniae supremo, Scepusiensi, Colensi, Premisliensique Capitaneo ac officio ejusdem Magnifico (?) Castrensi Premisliensi personaliter constitutus providus Jaczko filius providi Demko dicti Berezański advocati in villa regali Berehi et quondam tenutarius sortis suae praefatae advocatiae in Berehi publice et per expressum recognovit. Quia de manibus Nobilis Iwan Kunaszowicz nunc tenutarii advocatiae in praefata (villa) Berehi, centum florenos pecuniae monetae et numeri in regno Poloniae currentis pro sorte advocatiae in villa praefata Berehi ad se spectante et concernente juxta sacrae et serenissimae Majestatis regiae nuper defuncti consensum dicto Kunaszowicz concessum et datum et decretum generosorum olim Stanislai Cieszaczki judicis, Nicolai Mlodeczki vice capitanei, Jacobi Przyłuski notarii Castrensi Premisliensis, taxamque eorundem advocatiae praefatae in Berehy commissariorum per sacram regiam majestatem pro parte dicti Kunaszowicz in causa redemptionis advocatiae de manibus providorum Dmitr et Fajn (?) (*albo Zayn*) ac Marenka matris eorundem et praefati Jaczko filiastri datorum (?) (*zapewne dictorum*) et deputatorum recepit et effectualiter levavit ac ipsi Jaczko a praefato Iwan Kunaszowicz pro praefatis centum florenorum pecuniae pro sorte advocatiae in villa praefata regali satisfactum est. Ratione cujus satisfactionis praefatus Jaczko ipsum Iwan de summa praefata quietat, et sibi pro ipsa summa praetacta de (*albo ac*) sorte praefata advocatiae in villa Berehy et successoribus legitimis perpetuum silentium imponit et praefato Iwan Kunaszowicz de sorte ipsa advocatia in villa regali Berehi dicta libere cedit, ac de eadem condescendit, nihil in ea pro se et suis legitimis successoribus reservando super quod memoriale positum est.

Acta sunt haec in Castro Premisliensi feria secunda post dominicam Rogationum proxima Anno Domini Millesimo quingentesimo quadragesimo nono.

Digitized by Google

Original from HARVARD UNIVERSITY

V. Dekret kompromissarski Wojewody Sandomirskiego i Starosty Przemyskiego Spytka Jordana ze Zakliczyna w sprawie między szlachetnym Dmitrem Berezańskim i szlachetnym Iwanem Kunaszowiczem puncto occupationis violentae scultetiae in villa Berehi.

Z dokumentu tego piérwsza połowa wydarta, w téj zaś co się została wyczytać można sam wyrok, którego osnowę udzielamy:

Praefatus Illustris ac Magnif. Dom. Spytek Jordan de Zakliczyn Palatinus Sandomiriensis tamquam judex compromissarius audita per actorem praefatum Dmitr, contra praenominatum Iwan Kunaszowicz modernum possessorem scultetiae in villa Berehi pro occupatione violenta praefatae scultetiae, tum etiam praefati Iwan responsis exceptionibusque justis et legitimis, visis privilegiis super praefatam scultetiam servientibus vigore quorum erat in pacifica possessione a data illorum, tum et actus commissarialis sacrae regiae Majestatis, attento eo quod ipse Iwan Kunaszowicz juste legitime vigore jurium suorum praefatam scultetiam tenet et possidet pacifice et quiete juxta inscriptionem, eidem praefato Iwan Kunaszowicz moderno possessori praefatae scultetiae eandem scultetiam decreto suo compromissariali mediante adjudicat ejusque successoribus perpetuo et in aevum litteras privilegia omnia ipsi Iwan Kunaszowicz super praefatam scultetiam servientia approbat roburque perpetuae firmitatis ipsis adjudicat, ratione cujus scultetiae ipsi Iwan adjudicationis praefatus Magnificus decrevit, ut ipse Iwan Kunaszowicz ratione contentationis praefato Dmitr in possessionem et perpetuitatem det scultetiam in villa Vallachica Lodina de nova radice exstirpata et adhuc exstirpanda etc. .....
(reszta opuszczone przez kopistę).

1556.

(Iwan Kunaszewicz dawniéjszym posiadaczom Kniaźtwa Berezańskiego swoje Kniaźtwo w Lodynie darowuje.)

VI. Donatio scultetiae in Lodina a Nobili Iwan Kunaszewicz providis Dmitro Fanko quondam scultetis in Berehi facta.

Comparens personaliter coram officio et actis praesentibus Nobilis Iwan Berezański Kunaszowicz scultetus villae Berehi sacrae regiae Majestatis in Capitaneatu Premisliensi sitae recognovit, quia totum et integrum jus suum ei a sacra reg. Majestate concessum supra advocatiam seu scultetiam in villa Lodyna servientem *(rectius serviens)* dat donat providis Dmitro Fańko quondam scultetis in villa Berehi et in eos transfundit et incorporat et de omni jure condescendit, nihil pro se et suis successoribus in praefatis bonis seu scultetia in villa Lodina reservando, ita pro ut solus tenuit et possedit — et ex nunc illis dat et admittit intromissionem cum pacifica possessione per ministerialem terrenum quemcumque sibi eligerint ad intromittendum — et privilegium ipsi serviens super praefatam villam Lodyna dedit et dat coram officio castrensi Premisliensi et hoc juxta decretum compromissoriale videlicet Magnifici Spytkonis Jordan de Zakliczyn Palatini Sandomiriensis Premisliensisque Capitanei.

Digitized by Google

Original from HARVARD UNIVERSITY

BEREHI.

Data niewyrażona.

(Dmitr i Fańko byli kniaźie w Berehach potwierdzają, że Iwan Kunaszowicz im nietylko cenę kupna piérwotnie za kniaźtwo rzeczone umowioną zapłacił, ale że im poźniéj i summę 230 złotych podług dekretu compromissarskiego dopłacił i jeszcze swe Kniaźtwo w Łodynie odstąpił. Obligują się zatém swojém i sukcessorów imieniem pod karą pieniężną 500 grzywień, że do rzeczonego Kunaszowicza z kupna Bereh żadnéj dalszéj pretensyi rościć sobie nie będą.)

VII. Iterata recognitio providorum Dmitr et Fańko quod ipsis a Iwankone Kunaszewicz de scultetia in villa Berehi poenitus satisfactum sit, nec non de plenaria cessione scultetiae in Lodina a dicto Iwan Kunaszowicz in rem eorum facta.

Comparens personaliter providi Dmitr et Fańko quondam sculteti villae Berehi sacrae Regiae Majestatis in Capitaneatu Premisliensi sitae, palam et publice et per expressum recognoverunt quia a Nobili Iwancone Berezański sculteto de villa Berehi sacrae regiae Majestatis dicto Kunaszowicz illi satisfactum est juxta decretum compromissarium in acta Castrensia Premisliensia inductum Magnifici Spytkonis Jordan de Zakliczyn Palatini Sandomiriensis, Premisliensis Camionacensisque Capitanei. De qua videlicet solutione pro advocatia praefata per ipsum Berechański ipsum quietant, perpetuum sibi et suis successoribus imponendo silentium aliquid repetendi in scultetia praefata. De jureque suo ipsos quomodocunque concernente ipsi condescendunt nihil sibi juris et propingvitatis reservando. Nihilominus tamen inscribunt se et obligant in omnibus bonis suis ubicumque per eos in regno habitis et possessis quod praefatum Iwankonem Berechański *(albo Berezański)* debent tueri, evincere, et eliberare ab omnibus personis propingvis et remotis, status et sexus utriusque nulla praescriptione fori evadendo et hoc sub vadio quingentorum pecuniae communis in regno currentis. In super recognoverunt, quia ipsis satisfactum est a praefato Iwancone de omnibus tam de villa Lodina et privilegio eandem Lodinam serviente, quam etiam de summa ducentorum et tringentorum florenorum juxta decretum compromissoriale praedicti Magnifici, de quibus omnibus super expressis tam in toto quam in parte ipsum praefatum Iwan Kunaszowicz Berechański, *(albo Berezański)* quietant et recognoscunt, sibi satisfactum esse, imponuntque sibi perpetuum silentium pro his omnibus et suis successoribus. Casu quo praesenti quietationi contravenerint et eorum successores contravenerint, ex tunc citati ad officium castrense Premisliense in primo termino tamquam peremtorio stare et parere tenebuntur et eorum successores tenebuntur, ipsum terminum nulla re exquisita neque colore excogitato neque judicialiter, neque extrajudicialiter differendo, motionibus appelationibus se ab renunciando vero (?) vel simplici infirmitatibus neque pro majori (?) differendo imo quidquid sibi aut ipsorum successores recipere vellent in auxilium eo toto causam suam videlicet solutionem praefati vadii amittere debent et eorum successores debent quod vadium debet converti in *nieczytelne (może summam)* essentialem sine corporali juramento ipsius Berezański et successorum ejus, nihilominus soluto vadio utique praesenti inscriptione et in ea contentis satisfacere tenebuntur et eorum successores tenebuntur.

Digitized by Google
Original from HARVARD UNIVERSITY

BEREHI.

Rok niewyrażony.

VIII. Consensus cedendi Króla Zygmónta Augusta upoważniający szlachetnego Demiana Berezańskiego do ustąpienia Kniaźtwa w Berehach na rzecz swych synów Jérzego i Bazylego.

(Nie umieszczamy tu dosłownie tego całego dokumentu, bo opiéwa w zwykłéj formie z tém tylko zastrzeżeniem, że nawet po śmierci cessionariuszów Kniaźtwo to do dyspozycyi królewskiej dopiéro na ten czas wróci, skoro summa in eadem scultetia inscripta vel ex taxa commissariorum proveniens successoribus illorum persoluta fuerit.)

Digitized by Google
Original from HARVARD UNIVERSITY

KOROSNO,

wieś wołoska fundacyi królewskiéj, królewszczyzna, w cyrkule Sanockim.

1555.

Privilegium originale super scultetiam villae Korosno Procopio et Andreae Korosteńskim per Sigismundum Augustum Datum Petricoviae Anno 1555.

Sigismundus Augustus Dei gratia rex Poloniae, Magnus Dux Lithvaniae etc. etc. Dominus et haeres. Significamus tenore praesentium quibus expedit universis et singulis praesentibus et futuris harum notitiam habituris, exhibuisse coram Nobis certos consiliarios Nostros nomine Procopii et Alexandri Korosteńskich germanorum olim Andrzejko filiorum et eorum patruelium fratrum Michaelis Wasko et Lazarii itidem *(albo Iliae)* germanorum ex parte olim Iwanko, ex fratre germano praedicti Andrzejko procreatorum litteras pargamineas titulo et sigillo Domini Parentis nostri communitas sanas, salvas, et integras, nullique suspicioni obnoxias — quibus quidem litteris dominus Parens Noster conservaverat parentes eorundem fratrum patruelium suprascriptos nempe Andrejko et Iwanko fratres germanos in villarum Nostrarum Korosno et Lodynka in Capitaneatu Premisliensi consistentibus scultetiis olim antecessoribus eorum venditis prout de praemissis omnibus ex eisdem litteris noscere unicuique licet, atque Nobis supplicasse, ut quandoquidem Procopio et Alexandro praedictis germanis in Korosno, Michaeli vero et Wasko Lazaroque Leskowaczkim fratribus ipsorum patruelibus in Lodynka villis Nostris regalibus advocatiae, per eorum parentes praedictos ipsorumque praedecessores antea possessae, cessere *(rectius cessione)* et divisione inter eosdem fratres patruelos subsequuta, tam litteras ipsas, quam divisionem ejusmodi ratam et gratam habere, atque auctoritate Nostra Regia approbare, ratificare et confirmare dignaremur. Nos vero non minus commodi et utilitatis Nostrae et illarum conditionis melioris quam ejusmodi precum justarum dignam rationem habentes de certa scientia et speciali gratia Nostra ejusmodi litteras et divisionem, modo praemisso inter ipsos fratres patruelos factam, ratam et gratam habentes, eandem auctoritate Nostra Regia et omnia inde sequuta approbamus, ratificamus et confirmamus, vimque et robor debitae firmitatis obtinere debere decernimus, non aliter ac si specialis consensus Noster ad eandem accessisset. Quoniam vero earundem scultetiarum divisione inter eosdem fratres patrueles facta, quoque pars dictorum scultetorum pro sorte sua privilegio egeat speciali, ideo ex litteris divi *(albo domini)* parentis Nostri utrique partium privilegium sortem cujusque concernens singulatim describi, atque praedictis advocatis prout ad quosque eorum pertinet extradi mandavimus. Vigore autem alterius eorundem privilegiorum Nostrorum memoratis successoribus et haeredibus olim Andrejko videlicet Procopio et Alexandro Korosteńskim fratribus germanis, eorumque posteritati legitimae, scultetiam in villa

Digitized by Google
Original from HARVARD UNIVERSITY

KOROSNO.

Nostra Korosno praedictam damus, sive in data jam dudum eorum antecessoribus eosdem conservamus; ita quod eandem more antiquo hucusque a praedecessoribus suis continuato jureque et consvetudine Wallachorum, in qua haec ipsa villa Korosno et aliae villae et scultetiae vallachicae quae illic antiquitus sunt locatae, tenebunt, habebunt, possidebunt, atque scultetiae officium exercebunt. Quam quidem villam Korosno in limitibus et gradibus suis sic volumus permanere perpetuo, prout a priscis temporibus est limitata. Damusque eidem Procopio et Alexandro Korosteńskim fratribus, ejusdem villae Korosno scultetis, et eorum successoribus, duas areas vulgariter Dworzyska cum hortis et obszary, sive *(albo sine)* pratis inter villas Smolnycze Korosno locumque dictum Mostek et inter villam Stebniczko ac torrentem alias potok kamenny consistentem, in quorum usu fuerunt semper et in praesentiarum *(rect. praesenter)* esse dicuntur eisdem areis adjacentibus, et ita late et longe, prout se absque cujusvis praejudicio extendi possunt. Nec non molendinum et tabernam in eadem villa liberam habebunt, atque tot hortulanos, quot in agris eorum commode locari poterint, cum omnibus censibus ex eisdem provenientibus et tota proprietate. Insuper iidem advocati Korosnenses et eorum legitimi successores de omni datione Nostra gregum ex hac ipsa villa annis singulis Nobis solvi solita, tertium agnum et tertium porcum. De pucijs (?) *(może pecuniis)* vero, quae pro expeditione bellica quoties occurrerit, ex eadem villa colligi consveverunt, et similiter de omnibus poenis judiciariis, et quomodo cumque ex villae praefatae Korosno judiciis proventibus (?) *(zapewne provenientibus)* kunicznego itidem et wschodnego tertium denarium seu partem tertiam, duabus pro Nobis reservatis, de eadem villa perpetuo habebunt et pro usu suo percipient. Licebit quoque eisdem advocatis villae Korosno et eorum successoribus legitimis, ex cmethonibus villae praefatae honoraria alias poczty bis in anno, videlicet pro Nativitate Domini et Paschae festis, recipere, eosdemque Cmethones cogere ad laborandum, ubi *(rect. sibi)* tribus diebus in anno, quemcumque laborem ipsi sculteti voluerint. Poterint etiam incolae villae Korosno praescriptae tot mellificia intra limites ipsius habere, quot eis placuerit; sed ita, ut de melle ex ipsis mellificiis proveniente Nobis ad Castrum Nostrum Premisliense duas partes, tertiam vero advocatis praedictis dare teneantur. — Quoties autem aliquis praedictorum scultetorum villae Korosno praefatae, filium vel filiam propriam desponsuerit, seu quando aliquis ex hac luce decesserit, toties nihil Nobis et Capitaneis Nostris Premisliensibus exinde proveniet, nec dare quicque *(i. e. quidque albo cuiquam)* tenebuntur. Permittimus postremo eidem Procopio et Alexandro Korosteńskim advocatis modernis et eorum successoribus omnimodam facultatem reditus et proventus suos in eadem advocatia molendino et taberna praescriptis ipsam advocatiam concernentes pro eorum beneplacito (citra tamen Nostrum et subditorum Nostrorum ejusdem villae incolarum praejudicium aliquod) ampliandi et augendi, et eandem advocatiam in Korosno cum omnibus proventibus ad eam de jure et consvetudine quolicet spectantibus tenendi, habendi, et possidendi nec non, Nostro et Serenissimorum successorum Nostrorum consensu accedente, vendendi, commutandi, obligandi, alienandi et in alios usus suos successorumque suorum beneplacitos convertendi, prout ipsis melius et utilius videbitur expedire. Hoc tamen specialiter pro Nobis et serenissimis successoribus Nostris reservato, quod iidem Procopius et Alexander moderni advocati Krosnenses in propria persona, quodlicet bellicum servitium, alias *(słowo jedno nieczytelne zapewne quivis)* eorum cum suis legitimis successoribus, tunc cum omnes terrigenae Nostri Premislienses ad arma consurexerint, in uno equo armatus quanto melius fieri poterit, praestare et tolerare, atque Nobis quolicet anno duodecim agnos, aliasque obventiones ad Castrum Nostrum Premisliense dare et pendere teneantur, prout praemissa omnia fecerunt, perficerunt, tenuerunt, possiderunt, habuerunt, et in praesentiarum *(rect. in praesenter)* tenent et possident ex antiqua consvetudine et concessione praedecessorum Nostrorum, et prout de iis omnibus litterae divi parentis Nostri coram Nobis exhibitae testabant. Super alteram vero scultetiam nempe villae Nostrae Lodinka praescriptis Michaeli Wasko et Lazaro Liskowaczkim fratribus, quibus ex divisione praemissa sorte obtigit, aliud privilegium Nostrum ad instar litterarum divi Parentis Nostri contulimus. Promittimus autem pro Nobis et Serenissimis successoribus Nostris verbo Nostro Regio quod et

Digitized by Google Original from HARVARD UNIVERSITY

(rect. in) tenuta et possessione advocatiae praefatae in Korosno pacca.....*(t. j. pacifica non solum)* memoratos Procopium et Alexandrum Korosteński ad utriusque eorum vitae extremum terminum, verum etiam unum ex filiis eorum quem ipsi in eadem advocatia duxerint, relinquendum conservabimus, neque eosdem tam conjunctim, quam divisim, eximendi de eadem advocatia cuiquam homini, cujuscumque status et conditionis existat potestatem faciemus, sed neque Nos ipsi cum Serenissimis successoribus Nostris de manibus eorum hanc ipsam advocatiam pro Nobis fiscoque sive coquina vel mensa nostra Regia ac quavis alia necessitate Nostra vel Reipublicae exigente exememus, quod (?) *(rect. quamdiu)* moderni advocati et successores eorum praedicti vixerint. Juribus Nostris regalibus salvis semper et integris manentibus. Harum quibus sigillum Nostrum est subappensum, testimonio litterarum. Datum Piotrcoviae in Conventione Regni Nostri generali, feria secunda intra octavam Corporis Christi, Anno Domini Millesimo quingentesimo quinquagesimo quinto, Regni vero Nostri vigesimo sexto. Joannes Ocieski, Reipl. Cancellarius.

TREŚĆ

DALSZYCH DOKUMENTÓW TYCZĄCYCH SIĘ KNIAŹTWA KOROSTEŃSKIEGO.

II. 1558. Providus Lechno (Alexander) Korosteński, posiadacz połowy Kniaźtwa w Korośnie, pożyczywszy od urodzonego Krysztofa Drohojewskiego 150 Złp. na dwa tygodnie, obliguje mu za tę summę połowę swego młyna, obowiązując się dozwolić wierzycielowi realną intromissię w posiadanie rzeczonéj połowy młyna i bronić go w tém posiadaniu, na przypadek gdyby Drohojewskiemu za dwa tygodnie rzeczonéj summy nie oddał. A to pod Vadium 150 Złp.

III. 1560. Król Zygmunt August konwaliduje post factum zwyż wymieniony zastaw połowy młyna Kniaźskiego, atoli pod kondycyą, aby summa za którą Alexander Korosteński tę połowę swego młyna zastawił, téj kwoty nie przenosiła, którą na Kniaźtwie zapisaną ma.

IV. 1560. Prokop (Kopko) Korosteński posiadacz drugiéj połowy Kniaźtwa w Korośnie zastawia ją Janowi Zamosczkiemu w summie 600 Złp, pozwalając mu oraz realną intromissię w zastawiony majątek, i obligując się swoim i sukcessorów swoich imieniem pod Vadium 600 Złp. nietylko do bronienia Jana Zamojskiego w spokojném posiadaniu rzeczonéj połowy Kniaźtwa, ale i wyrobić konsens królewski na ten zastaw.

Digitized by Google

Original from HARVARD UNIVERSITY

KOROSNO.

V. 1560. Uczciwy Lechno (Alexander) Korosteński zastawia (insribit obligat atque invadiat) siostrzeńcowi swemu Wańcza synowi Prokopa Korosteńskiego w summie 200 Złp. jedną trzecią część swéj połowy Kniaźtwa w Korosnie (zatém szóstą część całego tego Kniaźtwa) pozwalając mu oraz realną intromissię w rzeczoną trzecią część swéj dzielnicy, i ręcząc mu summą równą 200 Złp. w swém i swych sukcesorów imieniu za spokojne posiadanie ustąpionego majątku.

VI. 1561. Elzbiéta z Pleszowicz (zapewne wdowa po Krysztofie Drohojewskim) nieodebrawszy od Lechna (Alexandra) Korosteńskiego ani Summy 150 Złp., za którą tenże Krzysztofowi Drohojewskiemu połowę swego młyna zastawił był, ani téż drugiéj summy 59 Złp. 7 groszów, wnosi do sądu Grodzkiego Przemyskiego prożbę o realną intromissię w posiadanie rzeczonéj połowy młyna.

NB. — Udzielamy dokument ten dosłownie, ponieważ istnienie osobnych sądów Wołoskich dowodzi.

Generosa Elisabetha de Pleszowicze inhaerendo decreto judicii Vallachici protestata est coram officio, quia parata erat recipere summam 150 Złp. pecuniae a provido Lechno Korosteński; sed quia ipsam non reposuit, nec reponere et solvere curavit, ideo petiit, ut exequutionem decreti praefati officium faciat, ministerialem et Crainiconem eidem jam ex nunc ad intromittendum in molendinum dicti Lechno addat. Officium itaque Castrense Premisliense in praesentia ipsius Lechno hic idem stantis inhaerendo decreto ejusdem judicii (*t. j. Vallachici*) addidit eidem Elisabethae ministerialem et Demianum Crainiconem, ad executionem fiendam decreti praefati peremptorie. Item occasione quinquaginta novem florenorum, grossos septem det, et admittat in totum suam medietatem molendini scultetialis in Korosno tamdiu per ipsam Elisabetham tenendam, donec ipsi summa tota plenarie persolvetur: Ministerialemque etiam eidem cum Kraiñikone ad dandam et assignandam peremptorie intromissionem in summa juncta addidit. Actum in Castro Premisliensi feria quinta post festum Stae Agnetis proxima Anno Millesimo Quingentesimo Sexagesimo Primo.

VII. 1561. Uczciwy Ilko (Eliasz) Korosteński syn Lechna, zastawia piątą część swéj dzielnicy w Kniaźtwie Korościeńskim Janowi Zamosczkiemu (Szlachcicowi) za summę 100 Złp. na tak długo, póki mu tę summę nie odda. Pozwala mu zaraz realną intromissię i zapisuje mu Vadium 100 Złp. dla zabezpieczenia, że go w posiadaniu zastawionego majątku przeciwko wszystkim bronić będzie etc.

VIII. 1568. Nobilis Jan Zamojsczki, posiadacz téj połowy Kniaźtwa Korosteńskiego, którą mu Prokop Korosteński za summę 600 Złp. w roku 1560 zastawił był, (Zobacz Numer IV.) przelewa na rzecz Demiana Stebnickiego wszystkie swe prawa tak co do rzeczonéj summy 600 Złp., jak i co do posiadania zastawionego za nią majątku w swoim i successorów swych imieniu (condescendit in eumque omne jus suum praefatum incorporat et inviserat cum omni jure dominio et proprietate ita, prout praefatam medietatem scultetiae in villa Korosno solus tenuit, habuit et possidebat nihil juris dominii et proprietatis in eisdem bonis praefatis pro se et suis legitimis successoribus et quibusdam aliis personis reservando) a to dla tego, że Demian Stebnicki mu rzeczoną summę 600 Złp. zapłacił.

Digitized by Google
Original from HARVARD UNIVERSITY

KOROSNO.

IX. 1568. Ten sam Iwan Zamojszczki ustępuje rzeczonemu Demianowi Stebnickiemu także i ową piątą część dzielnicy Lechna Korosteńskiego; któréj posiadanie mu Ilko (Eliasz) syn tego Lechna roku 1561 za 100 Złp. zastawił był. (Zobacz Numer VII.) A to dla tego, że Demian Stebnicki przez wypłatę summy wymienionéj wszystkie prawa z zastawu wypływające od Zamojszczkiego nabył jak ten sam przyznaje.

NB. — Formula jak w poprzedzającym Numerze.

X. 1568. Uczciwy Wańcza Korosteński syn Prokopa przeléwa na rzeczonego Demiana Stebnickiego wszystkie prawa swoje, co do summy 200 Złp. zapisanéj mu przez Stryja jego Lechna Korosteńskiego na ustąpionéj szóstéj części całego Kniaźtwa Korosteńskiego, nie mniéj i prawo do posiadania téj szóstéj części (Zobacz Numer V.), pozwalając mu zaraz realną intromissię do niéj. A to dla tego, że mu Stebnicki rzeczoną summę 200 Złp. wypłacił.

NB. — Formula ta sama, jak w Numerze V.

XI. 1568. Lechno Korosteński wraz z swymi synami Ilkiem i Ignacym zastawia całą swą dzielnicę Kniaźtwa Korosteńskiego (prawdziwie zostające jeszcze przy nim siedm pietnastych części jego połowy) Nobili Pawłowi Demianowiczowi Ustrzyckiemu i jego sukcessorom aż do przyszłego Bożego Narodzenia za summę 509 Złp. siedm groszy, pozwala mu zaraz realną intromissię, i ręczy mu nie tylko summą 509 Złp., którą jako vadium zapisuję, ale i całym swym majątkiem za spokojne posiadanie zastawionéj dzielnicy.— »Jamque ex nunc in eadem bona omnia dant et admittunt realem intromissionem et pacificam possessionem in bonis praefatis per Ministerialem Terrestrem ac Krainikonem Demianum dareque se submiserunt, sub simili vadio Quingentorum et novem florenorum et grossorum septem etc..... Debetque ac tenebitur praefatus Lechno et Ichnac et Ilko praesentes cum filiis, et se praesentibus cum suis successoribus inscribunt super omnibus bonis suis mobilibus et immobilibus ac personis suis, eundem Paulum et ejus successores ab omni quavis praepeditione juridicia et violenta ab omnibusque inscriptionibus toties, quoties necessarium fuerit, tueri, defendere, intercedere, ac bona eadem munda facere sub simili vadio 509 fl. et septem grossorum. — Pro quibus quidem vadio et vadiis citati iidem Korosteński cum suis successoribus ad officium castrense Premisliense per ipsum Paulum et ejus successores, ex tunc in primo termino pro vadio praefato satisfacere cum suis successoribus tenebuntur, ipsum primum terminum nullis generaliter viis, coloribus, modis, dilationibus, motionibus, appellationibus, praecitationibus, persecutionibus, litteris regalibus differendo, sub amissione suae totius causae toties, quoties necessarium fuerit.«

XII. 1568, Kilian Drohojewski syn Krysztofa przeléwa w swém i swych braci Tomasza i Jana imieniu na Szlachetnego Pawła Demianowicza Ustrzyckiego i tegoż successorów wszystkie prawa tak co do sum 150 Złp. i 59 Złp. 7 groszy (Zobacz Numer II. III. i VI.), jak co do zastawionéj za nie połowy młyna Lechna Korosteńskiego, pozwalając rzeczonemu Pawłowi Ustrzyckiemu realną intromissię w posiadanie téj połowy młyna.

Digitized by Google
Original from HARVARD UNIVERSITY

KOROSNO.

XIII. 1569. Relacya woźnego sądu Grodzkiego Przemyskiego, iż w jego przytomności Lechno Korosteński z synami Ignacym i Ilkiem, tudzież Kopko Korosteński z synem Wańczą dozwolili i dali Nobili Pawłowi Demianowiczowi Ustrzyckiemu realną intromissię w posiadanie całego Kniaźtwa Korosteńskiego, »Dederunt et admiserunt realem intromissionem cum actuali possessione in totam et integram advoca»tiam alias w l e n y a s t h w o in praefata villa Korosno et omnia alia ad eandem advocatiam spectantia et per»tinentia soli per se et perdictum Ministerialem in praesentia eorundem Nobilium.

XIV. 1569. Druga relacya sądowa woźnego sądu Grodzkiego Przemyskiego, że w jego przytomności Demian Stebnicki, albo Ustrzycki sołtys w Ustrzykach i posiadacz Kniaźtwa w Korosnie wszystkie swe prawa do tego ostatniego Kniaźtwa na rzecz swego syna za pozwoleniem szczególném Królewskiém przelał, i rzeczonego syna w posiadanie tego Kniaźtwa intromitował.

XV. 1569. Trzecia relacya sądowa, że:

a.) Jan Zamojszczki jako były posiadacz jednéj połowy Kniaźtwa Korosteńskiego i jednéj piątéj części drugiéj połowy tegoż Demianowi Stebnickiemu, na którego był wszystkie prawa swe przelał, w realne posiadanie rzeczonych części Kniaźtwa Korosteńskiego intromitował;

b.) że toż samo Kilian Drohojewski w swojém i swych braci imieniu co do jednéj połowy młyna do dzielnicy Lechna Korosteńskiego należącego uczynił;

c.) że takąż realną intromissię także i Wańcza syn Prokopa Korosteńskiego, co do swéj szóstéj części Kniaźtwa tamtejszego uskutecznił, którą mu był Stryj jego Lechno darował, a on Demianowi Stebnickiemu sprzedał.

XVI. 1577. Wańcza syn Kopka Korosteńskiego powtórnie zeznaje, że wszystkie swe prawa, co do własności połowy Kniaźtwa w Korosnie, na Pawła Demianowicza Ustrzyckiego przelał, ręcząc mu całym swym majątkiem za spokojne posiadanie.

NB. — Udzielamy tego dokumentu wstęp, ponieważ zawiéra dobrowolną renuncyacyę Wańczy Kopkowicza na uprzywilejowane swe forum, t. j. zrzeczenie się sądu wołoskiego i poddanie się pod jurysdykcyę sądu Grodzkiego Sanockiego.

Comparens personaliter coram actis praesentibus Premisliensibus Castrensibus Nobilis Iwan Wancza Kopkowicz Korosteński in villa Sacrae Regiae Majestatis Korosno antiqua ad Capitaneatum presentem pertinente, tenutarius Magnifici Joannis Herburth de Fulsztyn Castellani Sanocensis et Capitanei Premisliensis medietatis advocatiae seu scultetiae tenutarius j u r e s u o q u o v i s p r o p r i o, f o r o q u e e t c o m p e t e n t i a o m i s s: (?) s i v e v e r o p r a e s e n t i c a s t r e n s i j u r i s d i c t i o n i s e s u c c e s s o r e s c u m b o n i s o m n i b u s i n t o t o q u o a d i n s c r i p t i o n e m t a n t u m a t t i n e t, i n c o r p o r a n d o, e t i n v i s c e r a n d o, mente et corpore sanus existens publice libere per expressum recognovit, quia de omni et integro jure suo in medietatem advocatiae seu scultetiae in villa sacrae regiae Majestatis antiqua Korosno existente jure Dominio et proprietate..... *(nieczytelne)* suos ac vigore jure a serenissimis regibus Poloniae ipsum concernente et spectante cum omni jure, dominio et proprietate et cum omnibus ad eandem praedictam advocatiam pertinentibus, attinentiis, fructibus et utilitatibus universis, sic

Digitized by Google
Original from HARVARD UNIVERSITY

videlicet prout eadem bona solus ex antecessoribus suis tenuit, habuit, et possidebat illisque utifruebatur, nil ibidem pro se suisque successoribus reservando et excipiendo Nobili Paulo Ustrzycki Demianowicz in villa sacrae Regiae Majestatis Stebnik, ad Capitaneatum presentem pertinentem tenutarium praedicti Castellani Sanocensis sculteto et ejus posteris cedit et condescendit omne jus suum super eundem perpetuis temporibus transfundit, ac eadem bona eidem ac ejus posteris dat, donat et etc. etc.

XVII. 1577. Paweł Demianowicz Ustrzycki wnosi do aktów Grodzkich Sanockich, (poddając się jurysdikcyi Grodzkiéj bez żadnéj restrikcyi) plenipotencyę, którą do prowadzenia swych procesów z Ilkiem Korosteńskim bratu swemu Janowi Demianowiczowi Ustrzyckiemu udzielił.

NB. — Udzielamy także wstęp tego aktu, któren wyraźną renuncyacyę od uprzywilejowanéj jurysdikcyi Kniaźiów zawiéra:

»Nobilis Paulus Demianowicz Ustrzycki coram officio praesente Castrense Sanocensi et actis personaliter stans, recedens a suis juribus et districtibus suis quibusvis propriis, et se praesenti jurisdictioni Castrensi Sanocensi una cum bonis omnibus ac successoribus suis incorporans ac subiciens, quia in omnibus et singulis causis et actionibus suis, quascumque coram quocumque judicio seu officio regni Poloniae et coram Sacrae Majestatis regni quibuscumque personis habet et habiturus est, et praecipue in causa quam habet cum provido Ilia Korosteński, Nobilem Iwan Demianowicz Ustrzycki fratrem suum in suum verum et legitimum plenipotentem fecit« etc. etc.

XVIII. 1578. Król Stephan Bothory potwierdza na wniesioną do niego appellacyę wyrok sądu Grodzkiego Przemyskiego w sprawie Ilka Korosteńskiego przeciwko Iwanowi Pawłowi Stebnickim (Ustrzyckim) o wykupno Waśka Korosteńskiego brata rzeczonego Ilka z Kniaźtwa Korosteńskiego i gwałtowne wypędzenie tegoż z mieszkania i kurii w Korosnie.

NB. — Udzielamy ten wyrok jako nowy dowód, że jurysdikcya w sprawach Kniaźiów między sobą w skutek poddania się pod sąd pewny krajowy raz do tego grodu raz do drugiego przechodziła.

Stephanus Dei gratia rex Poloniae etc. Significamus praesentibus litteris Nostris quorum interest devolutam esse ad Nos et judicium Nostrum per Appellationem ab officio Castrensi Premisliensi causam et actionem inter providum Iliam Korosteński actorem et appellantem causae ab una, et Nobiles Iwanum et Paulum Stebniczkie conventos ab altera partibus, ratione interemptionis providi Waśko de villa Korosno fratris germani ipsius actoris et violenta expulsione de domo et curia scultetiae villae Korosno coram officio motae uti ea omnia in actis et processu causae latius ac sufficientius habentur descripta etc. etc. Nos cum consiliariis et.....*(nieczytelne)* Nostris audita ac examinata partium ipsarum controversia processuque actis et munimentis coram productis ad causam praesentem necessariis remissis atque debito Nostro expensis sententiam officii Castrensis Premisl. qua Iwanum Demianowicz innocenter ratione praemissorum inculpatum esse, et Paulum Demianowicz scultetiam seu advocatiam in villa Korosno sitam cum omnibus ad eandem attinentiis legitime tenere et possidere decretum est, ex rationibus eidem ipsae sententiae Castr. Premisl. annexis in toto approbavimus, ac conventos liberos ab omni deinceps impetitione actorum ratione praemissorum omnium pronunciavimus, uti quidem approbamus hoc Nostro decreto mediante. De litis vero expensis salvam actionem reservamus citato. In cujus rei testimonium sigillum Nostrum praesentibus est appensum. Datum Varsaviae feria quarta Anno Domini Millesimo quingentesimo septuagesimo octavo, Regni vero Nostri secundo.

Digitized by Google

Original from HARVARD UNIVERSITY

KOROŚCIEŃSKA WOLA,

fundacyi królewskiéj, królewszczyzna, w cyrkule Sanockim.

1563.

PIERWOTNY PRZYWILEJ LOKACYJNY.

Originale privilegium super locationem villae Krosienczka Wola per Sigismundum Augustum Hryczkoni et Jaczko Rozputenskim Datum Petricoviae Anno 1563.

Sigismundus Augustus Dei gratia etc. etc. Significamus praesentibus litteris Nostris quorum interest universis et singulis quod cum declarasset Nobis Magnificus Spytek Jordan de Zakliczyn Palatinus Cracoviensis, Premisliensis, Camionacensisque Capitaneus, esse in Capitaneatu Premisliensi in fundo Nostro Regio locum incultum villaque instituenda opportunum et accommodatum, circa rivulum Koroscieńskie dictum situm. — Nos volentes adaugere commoda et proventus ejusdem capitaneatus Nostri Premisliensis, permisimus, ut assentimus praesentibus ejusdem villae locationi, et quae tum in ea locanda, tum in omnibus rebus ad incolarum illius utilitates constituenda omnia commode gerantur et administrentur, committendum duximus ut quidem committimus per praesentes providis Hryczkoni Rozputeński una cum filio ipsius Jaczko, commendatam habentes illorum industriam, ut illi eandem villam sine tamen praejudicio et detrimento aliarum villarum circumjacentium in cruda radice locent, colonosque in ea juxta quantitatem agrorum exstirpandorum instituant. Eam autem villam locare et agros pro ea locanda exstirpare debebunt locationique *(rect. locationemque)* ejusdem villae instituere *(rect. incipere)* debebunt a rivulo superius memorato Korościeński potok dicto, qui tendens a rivulo liskowaty potok dicto ad fluvium Strwiąż et tandem margine fluvii usque ad rivulum Połomski dictum ac summitatem montis Bruźni appellati, usque ad limites Sobieskie seu Lieskie. Deinde ab eadem summitate montis Bruźni per fluvium Sodinka (?) *(albo Solinka)* usque ad summitatem montis Konieczkie Czary vocati. A praefata vero summitate montis Konieczkie Czary usque ad summitatem montis Korościeńskie et rivulum Strynturski (?) nuncupatum. — Damus quoque et concedimus colonis qui eam villam inhabitabunt libertatem et immunitatem omnium pensionum, dationum, censuum, et onerum Nobis arcique Nostrae Premisliensi debitorum ad decursum decem annorum. Expiratis vero annis decem, incolae villae praefatae ex possessionibus suis Nobis seu Capitaneo Nostro easdem omnes pensiones, dationes, census solvent, eosdem labores ac eadem omni onera ferre et subire tenebuntur, quaecumque coloni aliarum villarum Nostrarum in eodem Capitaneatu existentium, ferre ac subire solent ac debent. Et ut eisdem Hryczkoni Rozputeński una cum filio ipsius Jacko Rozputeński eorum operas in locanda villa praefata

Digitized by Google
Original from HARVARD UNIVERSITY

navatas remuneremus, damus illis successoribusque illorum in eadem villa advocatiam, assignando illis quatuor laneos agri, quorum unus debet esse pro poponatu villae illius, nec non sex quartas agri pro hortulanis illorum per eos jure advocatiae possidendorum. Liberum quoque illis erit molendinum in fluvio sive rivulo Koroszcieński extruere sine tamen damno et praejudicio molendini Nostri Regii magni in fluvio Strwiąż siti. Incolae vero ejusdem villae Nostrae nulibi, nisi in molendino advocati ejusdem frumenta sua molant et molere tenebuntur. Praeterea iidem ipsi advocati et eorum successores a colonis villae praefatae eadem omnia percipient, et habebunt, quaecumque alii advocati et sculteti a colonis aliarum villarum Nostrarum in eodem Capitaneatu existentium percipere et habere solent ac debent. Quam quidem advocatiam suprascriptam praenominati Hryczko Rozputeński et Jaczko filius ipsius ac eorum successores legitimi cum agris, molendino et omnibus proventibus et commodis superius descriptis et quaecumque adhuc in dicta advocatia parari, et institui poterint, tenebunt et possidebunt eaque pro arbitratu suo utifruentur; — Notro tamen et Serenissimorum Nostrorum successorum consensu acquisito, si illud obligare, vendere aut quovismodo alienare voluerit. Juribus etiam Nostris regalibus ibidem semper manentibus salvis. In cujus rei fidem et testimonium, sigillum Nostrum praesentibus est appensum. Datum Petricoviae tertia mensis Aprilis, anno Domini Millesimo, quingentesimo sexagesimo tertio. Regni vero Nostri anno trigesimo quarto.

II. 1569. Alexy Krasiczki de Sieciny Trybun i Surogator Grodu Przemyskiego oznajmia Hryciowi Rozputyńskiemu posiadaczowi Kniaźtwa w Korościeńskiéj Woli i Demianowi Ustrzyckiemu posiadaczowi Kniażtwa w Ustrzykach, iż król chcąc napadom i skargom ich wzajemnym tamę położyć, listem królewskim wadium 500 ZłR. Węgierskich wyznaczył, które strona gwałtów się dopuszczająca w jednéj połowie Królowi, w drugiéj połowie zaś stronie przeciwnéj gwałtem uszkodzonéj zapłacić powinna.

NB. — Osnowę rzeczonego listu królewskiego dosłownie umieszczamy, ponieważ ciekawym jest co do formy i oraz dowodzi jak silnych środków do poskromienia gwałtów i napadów, których się szlacheccy Kniaźiowie między sobą dopuszczali, używać było trzeba.

Sigismundus Augustus Dei gratia Rex Poloniae etc. etc. Generoso Alexio Krasiczki Tribuno et Surrogatori Capitaneatus Nostri Premisliensis, in absentia ejus Vicecapitaneo Premisliensi, fideli Nobis dilecto gratiam Nostram Regiam. — Generose fidelis dilecte! Quaestus est coram Nobis graviter Nobilis Hryczko Rozputhenski, scultetus villae Nostrae Volia Korosteńska, quod illi Nobilis Demianus Ustrzyczki, scultetus villae Nostrae Ustrzyki inimicitias apertas in vitae ejus discrimen..... *(nieczytelne)* ita ut de vita sua parum sit securus, quod Nos paci communi contrarium esse censentes, volentesque eidem Hryczkoni Rozputhenski de securitate vitae prospicere, et audaciam ac effrenatam temeritatem ipsius Demian Ustrzycki cohercere, vadium Nostrum quingentorum florenorum in auro Ungaricalium boni justique ponderis, (ut non vi, sed jure et justicia mediante, actiones suas ut par est prosequatur) inter easdem partes et earum quamlibet seorsive v a l l a n d u m et interponendum duximus, v a l l a m u s q u e et interponimus praesentibus Nobis pro una medietate pro alia vero parti illud observanti per partem in eo succumbentem irremissibiliter persolvendorum — quod quidem Vadium volumus tam singillatim ad unam quamque personam partium praedictarum quam generaliter ad omnes intelligi. De quo quidem vadio Nostro ne aliqua partium praedictarum ignorantiam suam in causa transgressionis illius habere praetendat, mandamus fidelitati tuae, ut hoc ipsum vadium Nostrum in Acta Castrensia inscribi et per Ministerialem Terrestrem in domos earundem partium deferri et deportari ad advocatiam ipsorum deduci curet, injungatque eisdem partibus sub eodem vadio ne una pars contra aliam insurgat, nec in al-

Digitized by Google

Original from HARVARD UNIVERSITY

terius perniciem aut detrimentum publice vel occulte directe vel indirecte et quocumque alio quaesito colore per se aut submissas personas, filios, fratres, amicos, fautores, et familiares quoscunque agat vel moliatur, sed ut in pace et tranquillitate permaneant, nullos motus aut turbas inter se excitent, et non vi, sed justitia et jure mediante, actiones suas prosequantur pro gratia Nostra et debito sùo. Aliter fidelitas tua ne fecerit. Datum Lublini in conventu Regni Generali die sexta mensis Maji Anno Domini Millesimo quingentesimo sexagesimo nono, Regni Nostri quadragesimo.

III. 1600. Zygmunt III. zachowuje Mikołaja Demianowicza Ustrzyckiego i Elżbietę z Kopystyńskich jego małżonkę przy dożywotnim posiadaniu Kniaźtw i popostw w Korosnie i w Korosteńskiéj Woli.

Sigismundus Tertius Dei gratia rex Poloniae etc. etc. Significamus praesentibus litteris Nostris, quorum interest universis et singulis, quod cum perspecta et commendata haberemus fidelia servitia Nobilis Nicolai Demianowicz Ustrzycki, quae tum Serenissimis antecessoribus Nostris, quam Nobis ipsis omni bene merendi occasione diligenter praestitit, ita ut gratia et benevolentia Nostra non indignum cum merito reputemus, faciendum Nobis esse duximus, ut eundem in usu et possessione advocatiarum tum et poponatum in villis Korosno et Wola Korosteńska in Capitaneatu Premisliensi consistentium, omniumque attinentiarum et pertinentiarum antiquitus eodem pertinentium, conservaremus et relinqueremus uti quidem conservamus et relinquimus praesentibus litteris Nostris. Et ut majorem etiam gratiam Nostram et benevolentiae Nostrae luculentius aliquod erga se testimonium cognoscat, etiam uxorem ipsius Nobilem Margaretham sive Maruchnam Kopysteńska ad hoc idem jus ipsius advitale admittendam eidemque ac praedicto marito suo ambobus in solidum et cuilibet eorum seorsim in praedictis advocatiis et poponatibus de novo largiendum et concedendum esse duximus atque jam hisce praesentibus largimur et concedimus. Ita quod praenominati conjuges ambo solidum cenjunctim et divisim quicumque eorum alteri supervixerit, advocatias easdem cum poponatibus, tabernis et molendinis in villis supranominatis nec non cum omnibus eorundem commodis, usibus, fructibus, censibus, reditibus, hortulanis et tam antiquitus quam noviter vigore consensus olim Augusti Regis avunculi Nostri desiderati in fundo advocatiae villae Korosno Myxymów Potok dicto locatis, ceterisque omnibus attinentiis et pertinentiis nullis exceptis teneat, habeat, possideat iisdemque utatur ac fruatur ad extrema vitae utriusque eorum conjunctim et divisim tempora. Promittimis vero Nostro et serenissimorum successorum nomine, non esse Nos eosdem conjuges quamdiu vixerint vel alter uter eorum vixerit, ab usu et possessione earundem advocatiarum cum poponatibus ac ceteris omnibus eorum attinentiis ulla ratione amoturos et alienaturos; quin imo utrique eorum quamdiu vixerit, jus advitale in solidum et divisim salvum ac illaesum praestituros et conservaturos. Post mortem vero ipsorum non prius bona praefata ad Nos dispositionemque Nostram redibunt, quousque summa in eisdem bonis inscripta, vel ex taxatione commissariorum proveniens, successoribus illorum fuerit persoluta etc. etc. Datum Varsaviae die XXX. Martii Anno Domini MDC.

Digitized by Google

Original from HARVARD UNIVERSITY

USTRZYKI albo STRWIĄŻEK,

wieś wołoska fundacyi królewskiéj, w cyrkule Sanockim.

(Początkowo pod imieniem Brzegi wyższe, albo Berehi wyższe.)

1 5 0 9.

I. Przywiléj pierwotny udzielony przez Króla Zygmunta I. Janowi Janczowiczowi Siedmiogrodzianinowi na lokacyę wsi Ustrzyk i Kniaźtwa w téj wsi, oraz z potwierdzeniem tegoż przywileju synom jego Jackowi Terleckiemu, Janowi Berezańskiemu, Pawłowi Ustrzyckiemu i Demianowi Stebnickiemu przez Zygmunta Augusta.

In Nomine Domini Amen. Ad rei memoriam sempiternam. Nos Sigismundus Augustus Dei gratia rex Poloniae etc. etc. dominus et haeres. Significamus praesentibus litteris quorum interest universis productas esse coram Nobis nomine religiosi et Nobilis Jackonis Terlecki, Joannis Berezański, Pauli Ustrzycki et Demiani Stebnicki fratrum germanorum filiorum olim Nobilis Kunasz Jancowicz Unihowski divi olim parentis Nostri litteras antecessoribus ipsorum concessas in charta pecorina scriptas et sigillo appenso communitas, sanas salvas et integras ac omni prorsus suspicione carentes supplicatumque est Nobis eorum nomine, ut eas approbare, confirmare et ratificare dignaremur, quarum tenor est talis:

In Nomine Domini Amen. Ad perpetuam rei memoriam. Auctoritas principum quidquid suis concedit fidelibus sub tempore perpetuo duraturum id ut memorabile fit, litterarum apicibus perennare consvevit. Proinde Nos Sigismundus Dei gratia rex Poloniae, Magnus dux Lithvaniae, nec non terrarum Cracoviae etc. etc. dominus et haeres. Significamus praesentibus litteris quibus expedit universis et singulis praesentium notitiam habituris, quod perpendentes gratae fidelitatis obsequia, et purae fidei merita, quibus Nobis et Nostrae reipublicae Nobilis vir Iwona Janczowicz Transsilvanus — miles Noster cum olim germano suo fratre Theodorico — (qui non ita pridem in proelio cum Walachis strenue dimicando prostratus est) — meruit complacere, et in futurum aucto fidelitatis studio plus

Digitized by Google
Original from HARVARD UNIVERSITY

poterit placere; horum intuitu volentes ipsum gratiarum Nostrarum praerogativa laetari et perfrui ampliori de sua insuper providentia ac in advocandis secum ex terris Ungariae hominibus et vastitatibus Regni Nostri Poloniae excolendis solertia plurimum praesumentes, cupientes nimirum vastitatis penes fluvium Strwiąż, in districtis Premisliensibus, circa villarum ibidem novam locationem conditionem ex eo fieri meliorem, ut eo celerius hominum abundantia collocari valeat praedicto Iwona damus per praesentes villam novam Brzegi nuncupandam in rivulis et planicie Jasień et Rowień dictis ad concurrentiam rivulorum Strwiąż et Hoszowka, vulgariter na Ustszek locare et de novo erigere, incipiendo de supra ab origine rivuli dicti Strwiąż versusque meridiem eundo per montem minorem Krolow dictum alias Przysłóp intra rivulum origines sive decursus per vallem alias doline sursum eundo ad verticem montis Zuków videlicet parietem bonorum Sobieńskich, inde ejusdem montis vertice versus orientem penes metas villae Hoszów per montem Gromadzin ad verticem montis Jałowy eodemque monte deorsum, per Strwiąż praedictum fluvium penes metas iterum bonorum Sobińskich transeundo per verticem montis majoris Krolów praedicti denuo ad originem ejusdem fluvii seu rivuli Strwiąż perveniendo terminabuntur granicies. Pro qua quidem villa noviter locanda damus, donamusque et perpetuo adjungimus, attribuimusque omnes fundos, agros, compos, cultos et incultos excolendos, cum omnibus montibus, silvis, mericis, paludibus, fluviis, rivulis, aquarum decursibus, quidquid intra metas et limites praescriptos continetur. — Ratione cujus locationis et aliorum ipsius Iwonae servitiorum sibi suisque successoribus advocatiam adjungendam, et pro eadem quatuor areas sive mensuras vallachicas liberas tertium denarium de quolibet censu et tertium denarium de qualicet re judicata, tabernas duas liberas, piscinas, molendinum in utroque fluvio cum torquatili et pro eis excrescentias agrorum, alias Obszary, sicut et aliis advocatis in terris Russiae dare consvevimus, cum singulis et omnibus utilitatibus, fructibus, obventionibus, juribus ad advocatiam pertinentibus damus, donamus, assignamus et inscribimus donatione perpetua et in aevum, decernentes ut Cmethones in eadem villa residentes singulis annis super festum Nativitatis Christi semel duos gallos, et duos caseos vallachicos vel tortas rationis strenae et altera vice pro festo Paschae similiter duos vallachicos caseos vel panes et triginta ova, nec non sex dies laborum de qualibet area possessa quotannis, elapsa libertate viginti annorum, quam possessoribus earum arearum concedimus et praesentibus largimur advocato praedicto et ejus successoribus exsolvant et praestent. Assignamus insuper aream unam liberam pro pellendis gregibus, concedimus quoque eidem attribuimusque pro sua advocatia locare Cmethones sex, in tribus quartis agri quemlibet, nec non hortulanos quotquot in fundo advocatiae suae commode locari poterint habere liberos. Licitum quoque eidem advocato esse volumus habere mellificia et exercere venationes in Silvis Nostris pro beneplacito necessitateque sua et artifices omnis generis artificii cum suis turgundis (?) seu macellis instituere seu favere; permittimus eidem quoque ut in eadem villa etc. etc.....*(reszta w manuskrypcie wydarte.)*

1532.

II. Nowy przywilej przez Zygmunta I. Kunaszowi i jego synom na Kniażtwo w Ustrzykach dany, które ten Kunasz od synów Iwona pierwszego posiadacza nabył.

(NB. Dokument ten dajemy podług oblaty w Aktach Grodzkich Przemyskich się znajdującéj.)

In Nomine Domini Amen. Ad perpetuam rei memoriam. Quoniam omnia quae cum tempore fiunt, pariter cum tempore labuntur nisi apicibus litterarum et testimoniis perhennata fuerint et roborata, ut gestorum memoria perhennis habeatur, fidesque plenaria eisdem futuris temporibus adhibeatur proinde

Digitized by Google

Original from HARVARD UNIVERSITY

USTRZYKI albo STRWIĄŻEK.

Nos Sigismundus Dei gratia rex Poloniae etc. etc. Significamus tenore praesentium quibus expedit singulis et universis praesentibus et futuris harum notitiam habituris, quomodo de consensu ac voluntate Nostra Kunasz et filius ipsius advocatiam seu scultetiam in villa Capitaneatus Premisliensis dicta Strwiążek alias Ustrzyki, de manibus filiorum Wanczko exemisset, cujus quidem villae granicies incipiunt, ab illa parte *(dodać a pariete)* bonorum Sobień videlicet a radicibus montis dicti Wełyki Król eundo *(albo exindeque)* qui cadit in vadum dictum Strwiąż qui est in stricto loco inter montes, et ex illo loco itur ad summitatem montis dicti, *(dodać podług oblaty: Jałowy versus villam regalem Berehy, et eundo summitate montis praefati Jałowy)* cadit in fluvium dictum Hoszówka ubi pons constructus est, usque ad granicies seu scopulos villae Hosów (sic) Tharło qui scopuli incipiunt na Dele Jałowym, et existo Delo Jałowy usque recte ad fluvium Jassówka, ubi etiam scopuli sunt inter bona Nostra regalia Jasień et villam Hossów ipsius Tharło. Iterum a dicto ponte vadit recto tramite ad verticem montis Gromadzin praefati, *(dodać podług oblaty: et eundo vertice montis praefati Gromadzin)* cadit in vadum, alias w bród, in quem cadit via qua itur de Ustianowa ad dictam villam Strwiążek seu Ustrzyki et exinde ultra non debet procedere, quia ibi est paries bonorum Sobnensium, vel quae ex antiquo ad bona Sobień spectabat villae Strwiąż. *(Qui scultetus et ejus legitimi successores ac incolae villae praefatae Strwiążek alias Ustrzyki)* montes dictos Mały Krolik et Wielki Król non debent tangere neque quovismodo silvas eorundem destruere incipiendo a radicibus usque ad vertices montium praefatorum. Nam praefati montes semper spectant et ex antiquo spectabant ad bona Sobień. Quam quidem villam praefatam Strwiążek alias Ustrzyk praedictus scultetus debet locare super cruda radice incipiendo a radice montis Wielki Król inferius dicto fluvio Strwiążyk versus villam Berehy et versus villam Jasień noviter locatam. Item ejusdem villae incolis dedimus ac largiti sumus generose *(albo gratiose)* jam pridem jus vallachicum quo gaudebunt et utifruentur perpetuo et in aevum. Sculteto autem ipso et ejus successoribus legitimis assignavimus et dedimus tres laneos agri et cum Obszary et pratis ante et post utrumque campum, in quibus idem scultetus residebit cum curia sua. Item eidem sculteto *(dedimus et)* damus unam quartam agri propter depellendam gregem, alias na Wygon. Item eidem sculteto dedimus et damus unam quartam agri sub tabernam *(dodać podług oblaty: item eidem sculteto damus unam quartam agri sub molendinum.)* Item eidem sculteto damus et admittimus construere molendinum cum Folusz, Stampy et Walidła in fluvio dicto Strwiążyk, ubi sibi commodius videbitur. Cujus quidem molendini emolumentis et proventibus idem scultetus libere utetur juxta placitum suum et ejus successores utentur. Item eidem sculteto damus et tollere admittimus tertium denarium de omnibus proventibus et censibus ordinariis ex eadem villa annuatim provenientibus juxta consvetudinem in aliis villis Nostris regalibus observatam nihil augmentando nec minuendo. Item eidem sculteto admittimus habere unam tabernam. Item artifices omnis artificii habere poterit idem scultetus. Item incolae villae praefatae debent et tenebuntur ire ad scultetum suum bis in anno cum Kolądka videlicet semel in festo Paschae, et semel pro festo Nativitatis Domini. Item eidem scultetus habebit libera mellificia in silvis Nostris regalibus de quibus mellificiis ipse et omnes praefatae villae Cmethones dacia ad Castrum Nostrum Premisliense, prout et Kniaźiones ceteri dare tenebuntur. Item scultetus praefatus hortulanos quinque vel sex habebit. Item incolae villae praefatae debebunt et tenebuntur advocato suo quinque dies laborare quolibet anno, videlicet duos metire, duos falcastrare et unum arare quilibet eorum. Item idem scultetus tenebitur libertate exspirata Nobiscum et cum Nostris successoribus et capitaneis servire *(albo equitare)* ad bellum cum arcu et sagittis in equo benevalente. Item idem scultetus dabit et solvet quolibet anno talem daciam ad castrum Nostrum Premisliense, qualem alii Kniaźiones etiam solvere tenentur. Similiter eorum obedientiam Nobis et Capitaneis Nostris Premisliensibus facere tenebitur sicut et alii Kniaźiones. Incolae vero villae praedictae omnes et singuli quorum libertas a primaeva villae hujus fundatione viginti annorum jam dudum exspiravit, pro se quisque illorum in tribus quartis lanei residebit et more aliarum adjacentium Nostrum Regalium annuatim datias solvet, nihil minorando in praefatis censibus, proventibus et utilitatibus. Item Synagogam ruthe-

Digitized by Google
Original from HARVARD UNIVERSITY

nicam in eadem villa habere poterunt. Item poponem ad dictam ecclesiam seu synagogam ejusdem villae incolis habere admisimus et admittimus per praesentes. Qui quidem p o p censum Nostrum annualem juxta morem aliorum poponum in villis Nostris existentium, annuatim solvet. Eandem *(autem)* advocatiam idem scultetus praedictus cum suis legitimis successoribus, tenebit, habebit, possidebit perpetuo et in aevum, ita sicut et alii Kniaźiones Nostri: liberumque erit eidem advocato ejusque *(albo et ipsius)* legitimis successsoribus eandem advocatiam commutare, alienare, vendere et in usus beneplacitos prout sibi melius et utilius videbitur, convertere, Nostro Regio consensu et successorum Nostrorum ad hoc accedente. In cujus rei testimonium Sigillum Nostrum praesentibus est appensum. Datum Cracoviae die Sti Francisci cenfessoris, Anno Domini Millesimo Quingentesimo trigesimo secundo, Regni Nostro anno vigesimo sexto. Praesentibus reverendis in Christo patribus et Dominis Petro Cracoviensi, regni Nostri Vicecancellario, Joanne Chojeński Premysliensi E p i s c o p i s nec non Magnificis venerabilibus et Gcnerosis Christophoro de Szydlowicz Castellano et Capitaneo Cracoviensi, ac regni Nostri Cancellario, Joanne de Tęczyn Castellano et Capitaneo Lublinensi, Curiae Nostrae Marschalco, Spythcone de Tarnów Zavichostensi, regni Nostri Thesaurario, Stanislao Stadnicki Sanocensi, Severino Bącz *(albo Bonar)* Zarnoviensi *(Zuparío Magno procuratore Cracoviensi)* Castellanis — Joanne de Lasko Gnesnensi, Stanislao de Olesznica Skarbomirensi, praepositis Canonicis Cracoviensibus Saecretariis Nostris — Silvestro Ożarowski Succamerario Nostro; Martino Zborowski Pincerna, Joanne Tharło Incisore; Hieronymo Staszkowski Magistro Coquino ceterisque dignitariis officialibus ac aulicis Nostris ad praemissa testibus sincere Nobis dilectis. Datum per manus praefati Reverendi in Christo patris Domini Petri Episcopi Cracoviensi et Regni Nostri Vicecancellarii sincere Nobis dilecti.

NB. — Dokument powyższy podług oblaty w aktach grodzkich Przemyskich się znajdującéj poprawiony został, które poprawki pismem drobniéjszém między nawiasami drukowane.

TREŚĆ

DALSZYCH DOKUMENTÓW TYCZĄCYCH SIĘ KNIAŹTWA USTRZYCKIEGO.

III. 1549. Ten sam Kunasz Janczowicz ustępuje dziedzictwo Kniaźtwa Ustrzyckiego synom swym, Pawłowi i Prokopowi Lipka, wyłączając resztę swych dzieci od wszelkiego prawa do tego dziedzictwa.

IV. 1549. Rzeczeni Paweł i Prokop Lipka odstępują dożywotnie titulo alimentationis rodzicom swym trzecią część młyna i tegoż pożytków, tudzież wszystkie czynsze Kniaźiom Ustrzyckim od kmieci tamtejszych się należące.

V. 1551. Wdowa Kunaszowa oświadcza, iż mąż jéj dobra swe ruchome starszym synom Jackowi Terleckiemu, Popowi Demianowi i Pawłowi rozdał, i tylko ową część tych ruchomości, krórą był najmłodszemu synowi Prokopowi wyznaczył, przy sobie był do swéj śmierci zostawił.

Digitized by Google

Original from HARVARD UNIVERSITY

USTRZYKI albo STRWIĄŻEK.

NB. — Dajemy dokument ten per extensum, ponieważ obraz zwyczajów ówczesnych nam daje.

»Coram officio et actis praesentibus personaliter constituta Nobilis Nastka vidua Nobilis olim Kunasz, »advocati de Ustrzycki sana mente et corpore existens sub conscientia sua publice et per expressum re»cognovit, quia praefatus olim Kunasz existens in humanis omnibus bonis mobilibus videlicet: Equirea, (sic) »pecoribus, pecudibus Scrophis, anseribus, gallis et suppellectili domestica Nobiles et religiosum Iwan »Jaczko Poponem de Therło, Demianum et Paulum filios suos seu quemlibet illorum seorsim, dum uxo»res sibi duxerint, divisit; sortem autem bonorum praefatorum Nobilem Prokop Lipka filium suum na»tu minorem spectantem et pertinentem apud et circa se una cum praefato Prokop in Ustrzyki, quibus »bonis praefatus olim Kunasz, usque ad mortem suam utebatur, reliquid ac eidem Prokop exdivisit, et »tandem advocatiam ipsam in Ustrzyki eidem Prokop cum Paulo fratri ejusdem acta de super condescen»sione inscripsit. De qua divisione toti communitati villae Ustrzyki notum est.«

VI. 1552. Paweł Ustrzycki, posiadacz połowy Kniaźtwa Ustrzyckiego, uznając się dłużnikiem swego brata Jacka Terleckiego, Popa z Therła co do summy 120 Złp. od tegoż pożyczonéj, obowiązuje się Terleckiemu, jeżeliby na termin z rzeczonego długu się nie wypłacił, zaraz realną intromissię w posiadanie swéj połowy Kniaźtwa Ustrzyckiego na tak długo pozwolić, póki się sam z długu nie zyjści — a dopuściwszy tę realną intromissię, bronić go przeciw wszystkim w spokojnym posiadaniu zostawionego majątku, a to pod karą 120 Złp., które na całym swym majątku zapisuje i którémi za dopełnienie powyższego obowiązania ręczy.

VII. 1553. Iwan Berechański *(albo Berezański)* i Demian Kunaszewicz bracia Prokopa i Pawła Lipki ręczą Prokopowi w swém własném i brata Pawła imieniu za bezpieczeństwo życia i majątku przez Pawła zagrażanego, — zapisując na to wadium 1000 Złp.

NB. — Udzielamy ten dokument dosłownie jako dowód, jak namiętne i gwałtowne spory Kniaźiowie, nawet do téj saméj rodziny należący, między sobą wiedli, i jak słabą powaga praw już w ówczas była.

Comparentes personaliter coram officio Castr. Premysl. Kniaźiones de Strwiąż et Nobiles Iwan Berechański, Demian Kunaszowicz fratres manu conjuncta et indivisa palam publiceque recognoverunt, quia fidejubent Nobili Iwan Prokopio a fratre illorum germano dicto Paulo Kunaszowicz de villa Ustrzyki pro pace et tranquillitate tam vitae ejusdem quam etiam damnis quibuscumque, quod neque solus Paulus, per submissas personas, praefato Lipka Prokopio nocere debet. — Insuper praesenti inscriptione se obligant, quod praefatum Paulum fratrem germanum praefati Prokopii Lipka, quandocumque obdestinati fuerint, ab illustri ac magnifico Petro Cmitha, Comite in Wiśnicze Premysliensi et Capitaneo (ubicumque locorum ejus magnificentia fuerit) praefatum Paulum statuere personaliter coram praefato magnifico debent. — Et quidquid sua magnificentia inter eosdem fratres occasione omnium injuriarum et actionum inter eosdem intentatarum invenerit decretoque suo adjudicaverit, id totum debet complere praefatus Paulus sub eadem eorum fidejussione videlicet praefatorum Kniaźionum. Et haec praemissa et singula exequi se obligant praesenti inscriptione tam occasione fidejussoriae tranquillitatis et statuitionis (subintell. Pauli) coram sua magnificentia, quam etiam ad inventionis decreti suae magnificentiae. Quod si praemissum non exequerentur, ex tunc iidem Kniaźiowie praefato Magnifico vadium praefatum mille florenorum, singuli omnes singula conditione non expleta succumbent, super quod memoriale positum est.

Digitized by Google
Original from HARVARD UNIVERSITY

USTRZYKI albo STRWIĄŻEK.

VIII. 1553. Podobna fidejussia braci Wasyla i Iwana Ilnickich, za Pawła Ustrzyckiego, bratu tegoż Prokopowi dana.

IX. 1553. Paweł Ustrzycki ustępuje swę połowę Kniaźtwa tamtejszego bratu swemu Prokopowi Lipka — po któréj cessyi Prokop zaraz umarł, zostawiając syna Ilię, t. j. Eliasza.

X. 1553. Sąd Grodzki Przemyski —— na skargę uczciwego Hrycia, kniaźia Arłamowskiego *(albo Herlamowskiego)* przeciwko Jackowi Terleckiemu Popowi, Pawłowi Ustrzyckiemu i Iwanowi Berechańskiemu Stryjom i opiekunom Eliasza Lipki o oddanie pożyczonych ojcu Prokopowi 220 Złp. — Dług ten za rzeczywisty uznając zapłatę tegoż, rzeczonym opiekunom małoletniego Ilii (i. e. Eliasza) nakazuje, upoważniając ich do odebrania sobie téj summy z majątku małoletniego.

XI. 1553. Paweł Ustrzycki po śmierci brata Prokopa wyrabia sobie od króla przywiléj na dożywotne posiadanie całego Kniaźtwa, tudzież na pełnienie obowiązków do tego urzędu przywiązanych i wnosi do Aktów Grodzkich Premyskich przywiléj ten następującéj osnowy:

Sigismundus Augustus Dei gratia rex Poloniae etc. etc. Significamus praesentibus quorum interest universis, quod Nos certorum Nostrorum consiliariorum precibus adducti, honestum Paulum Kunaszowicz in possessione et usufructu advocatiae alias Kniaźtwo in villa Strwiążek alias Ustrzyki relinquendum et conservandum duximus, ita ut relinquimus et conservamus praesentibus litteris ad vitae ipsius extrema tempora promittentes verbo Nostro regio: Nos successoresque Nostros quamdiu ipse Paulus vixerit, nemini Nostrorum subditorum cujuscumque status et dignitatis fuerint, de advocatia praefata redimere permissuros, sed neque Nos ipsos neque successores Nostros pro mensa, coquina, fisco et alia quaecumque Nostro et rei publicae necessitate redempturos, verum cum in usu quieto ejusdem advocatiae una cum successoribus Nostris conservaturos, Sublato vero ipso Paulo ex hac luce, liberum erit Nobis, et Nostris successoribus vel cui consensum Nostrum dederimus, bona praefata redimere. Juribus tamen Nostris ibidem salvis manentibus. In cujus rei testimonium sigillum Nostrum praesentibus est appensum. Datum Kniszini Millesimo Quingentesimo Quinquagesimo tertio, regni Nostri vigesimo quarto.

XII. 1557. Układ między braćmi Jackiem Terleckim, Popem, Pawłem Ustrzyckim, Demianem Stebnickim i Iwanem Berechańskim względem Kniaźtwa Ustrzyckiego następującéj osnowy:

a.) Kniaźtwo Ustrzyckie Pawłowi pozostać się ma, tenże zaś obowiązek na siebie przyjmuje wypłacenia Demianowi Stebnickiemu za jego część dwieście Złp., i zaspokojenia drugich braci względem ich dzielnic.

b.) Opieka nad małoletnim Ilią (Eliaszem) synem Prokopa równie przy Stryju Pawle pozostaje, któren część na Ilię przypadającą, aż do jego wieloletności administrować ma.

Digitized by Google
Original from HARVARD UNIVERSITY

c.) Paweł bratu Demianowi w dodatku do rzeczonych dwiestu Złp., połowę ról wojtowskich i użytki z tychże aż do przyszłéj Wielkanocy ustępuje, Demian zaś się obliguje po wyjściu tego terminu zupełnie się z Kniaźtwa usunąć, i wręczyć Pawłowi przywileje wszystkie tegoż Kniaźtwa się tyczące.

d.) Skoro Siostrzeniec Ilia wielkoletności dojdzie, może jako najmłodszy oddanie całego Kniaźtwa wypłacając stryja Pawła żądać.

NB. — Stypulacyę do ostatniego tego punktu się sciągające, tutaj w tekscie łacińskim dajemy:

Excepta hac conditione quod praedictus Paulus Iliam Lipka fratrem suum adhuc minorem in eadem scultetia Ustrzyki in sorte sua servare ipsumque tueri debebit, usque ad annos discretionis; quibus ademptis quod si ipse Ilias Lipka haereditatem tamquam junior obtinere voluerit, petens Paulo patruo et tutori sortes omnes reliquorum fratrum (subintell. Pauli) vice-versa reponere et haereditatem suam retinere, ipse vero Paulus accepta pecunia sua ab ipso Helia Lipka ratione sortium soluta ipsam scultetiam ex integro praedicto Heliae Lipka absque omni streptu juris restituere et resignare debebit, et tenebitur condescendere. Quod si etiam ipse Helias Lipka haereditatem suam detinere voluerit, aut pecuniam restituere non poterit, ex tunc nemini alteri faciendo (?) sortem suam pecuniariam de manibus patrui sui et tutoris praedicti accipere tenebitur, qua accepta de sorte sua etiam condescendere praedicto Paulo debebit.

XIII. 1558. Bracia Paweł Ustrzycki i Demian Stebnicki modyfikują zgodną powyższą ugodę w tym sensie, iż obadwa Kniaźtwo Ustrzyckie na współ dzierzyć będą, a Demian Pawłowi wypłaconemu za jego dzielnicę dwieście Złp. zwróci.

XIV. 1559. Fetko Bryliński krainik (zapewne wsi wołoskich) relacyonuje do Grodu Przemyskiego, iż równie Paweł Ustrzycki jak Demian Stebnicki stipulacyom ostatniego układu zadosyć uczynili, i że Demian oddawszy Pawłowi originalne przywileje Kniaźtwa Ustrzyckiego, w posiadanie połowy tego Kniaźtwa intromitowanym został.

XV. 1561. Eliasz Lipka syn Prokopa przedaje swemu kuzynowi, Iwanowi, synowi Demiana Stebnickiego, swoją część Kniaźtwa Ustrzyckiego za trzysta Złp., do których mu Iwan konia wartości dziesięciu Złp. i cztéry klacze dodaje — pozwala kupującemu zaraz realną intromissyę, i zapisuje mu vadium trzysta Złp. jako porękę spokojnego posiadania. Obowiązuje się na koniec z kupującym i Pawłem swym stryjem (któren ojcu jego Prokopowi w R. 1553. swą część Kniaźtwa Ustrzyckigo ustąpił był) (Zobacz Numer IX.) na przyszłym Sejmie o wyrok króla prosić, czy ma niezaprzeczone prawo i do rzeczonéj części Kniaźtwa, którą Ojciec jego jakeśmy powiedzieli od brata Pawła nabył, i gdyby mu ta część jako prawnie mu się należąca przysądzoną została, ją także Iwanowi Demianowi odstąpić.

NB. — Udzielamy wstęp tego dokumentu, ponieważ niektóre interessujące szczegóły zawiéra.

»Nobilis Ilias Lipka filius olim Nobilis Prokopii Lipka tenutarius sortis suae scultetiae in Ustrzyki »coram officio et actis praesentibus Premysliensibus stans personaliter palam publice non conpulsus nec

Digitized by Google
Original from HARVARD UNIVERSITY

»coactus imo salubri ductus consilio suorum amicorum, liber et per expressum recognovit: quia Nobili »Iwan Demianowicz, filio Nobilis Krajniconis de Strwiąż et sculteti de Stebnik, totam et integram sor»tem suam advocatiae in villa S. R. M. Ustrzyki ipsum post olim parentem ipsius Procopium Lipka »spectantem et concernentem pro summa trecentorum floren. pecuniae tum et pro equo valoris decem »floren. et pro quatuor equabus, in omnibus et singulis ad electa bona spectantibus et pertinentibus »utilitatibus universis nullis penitus exceptis. Ita prout olim parentes ejus tenuerunt, habuerunt et pos»siderunt, ipsumque post eos spectat nihil pro se et suis successoribus ibidem juris dominii et propric»tatibus reservando perpetua et in aevum vendidit, atque sub ramo viridi resignavit etc. etc.

XVI. 1564. Paweł Ustrzycki bratu swemu Demianowi swą połowę Kniaźtwa Ustrzyckiego titulo donationis rezygnuje, obowiązując się pod karą dwiestu Złp. bronić go w spokojném posiadaniu całego Kniaźtwa i ewinkować go przeciwko wszelkim cudzym pretensyom.

XVII. 1565. Przywiléj króla Zygmunta potwierdzający Janowi Pawłowi i Mikicie (Mikołajowi) Demianowiczowi prawo dożywocia na Kniaźtwach wsiach królewskich Ustrzyki, Jasień, Rowień, Krolik, Strwiążek, Smorszczna, obiecując im, że za życia ich ani skarb królewski ich z tych Kniaźtw nie wykupi, ani téż Monarcha nikomu do wykupienia ich pozwolenia nieudzieli:

Sigismundus Augustus Dei gratia rex etc. etc. Significamus praesentibus litteris quoram interest universis, quia Nos ad quorundam Consiliariorum Nostrorum intercessionem pro Nobilibus Joanne, Paulo et Nicolao Demianowicze Ustrzyckie fratribus germanis scultetis in villis Nostris Ustrzyki, Jasień, Rowień, Krolik, Strwiążek, Smorszczna in Capitaneatu Premysliensi consistentibus ad Nos interpositam, ipsos et unumquemque ipsorum in possessione et usu fructu sortium suarum scultecialium pro suo interesse post secutam et acceptam divisionem ad praesens tenent et possident in omnibus et singulis fructibus etc. etc. jak w Numerze XI.

XVIII. 1568. Drugi przywilej Zygmunta Augusta którym potwierdza rezygnacyę i cessyę Kniaźtw w Ustrzykach i w Jasieńskiéj Woli przez Demiana Ustrzyckiego (i. e. Stebnickiego) na rzecz swych synów Jana, Pawła i Mikity Ustrzyckich uczynioną.

Sigismundus Augustus Dei gratia etc. etc. Significamus litteris Nostris praesentibus, quorum interest universis et singulis, supplicatumque esse, per certos Consiliarios Nostros ut in resignationem et cessionem faciendam filiis suis Nobilibus Iwano, Paulo et Mikitae Ustrzyckim advocatiae Ustrzyk ac Jasieńska ad Capitaneatum Premysliensem pertinentis per patrem ipsorum Nobilem Demianum Ustrzyckim consensum Nostrum praebere dignaremur. Quibus supplicationibus Nos benigne annuentes, eam cessionem et resignationem faciendam consentimus praesentibus litteris Nostris. Ita quod vigore ejusdem resignationis faciendae et ejus consensus Nostri posteaquam ac sortita fuerit suum effectum, eandem advocatiam cum omnibus ad eam pertinentibus praedicti fratres Ustrzycki pro sorte et interesse cujuslibet eorum habebunt, tenebunt, et possidebunt. Volentes autem majorem gratiam Nostram in eosdem declarare, posteaquam possessionem ejusmodi advocatiae pro sorte et interesse suis legitime consecuti fue-

Digitized by Google

Original from HARVARD UNIVERSITY

rint in usu et possessione libera et pacifica ejusdem advocatiae seu sortis, ad quemlibet spectantis eosdem et unumquemque eorum conservaturi sumus ad extrema vitae ipsorum tempora. Promittimusque verbo Nostro Regio pro Nobis et serenissimis successoribus Nostris, eosdem et unumquemque eorum pro sorte et interesse de eaque advocatia supra scripta Ustrzycka et Jasieńska quo ad vixerint non exempturos neque amoturos, sed neque cuipiam alteri eximendi, seu amovendi potestatem facturos, etiam pro mensae coquinae fisci aliove usu Nostro seu necessitate. Faciendi etiam reformationes uxoribus suis habitis seu habendis in eadem advocatia seu sorte ad unumquemque spectant ab unoquoque eorum damus ipsis et concedimus facultatem, dummodo praedictae reformationes summam litteris originalibus expressam seu ex taxatione provenientem non excedant. Tum etiam concedimus ac consentimus ipsis et unicuique eorum non requisito alio consensu Nostro ut possit alter alteri invicem sortem suam seu interesse in praefata advocatia habitam seu habendam una cum jure advocatico cedere et resignare, dare, donare, vendere cum pleno jure possessionis advocatiae, ita tamen ut nihil inde ex oneribus Nobis et reipublicae debitis ex eadem minuatur. Posteaque autem praedictos fratres seu unumquemque eorum decedere contigerit, ex tunc cum successoribus seu uxoribus eorundem ratione dictarum reformationum seu eorum uniuscujusque ex sorte et interesse ad ipsum pertinentem summa litteris originalibus expressa seu ex taxatione proventura persoluta fuerit, rursus eadem advocatia seu sors eximenda ad Nos Nostramque dispositionem pleno jure redibit et devolvetur. Jura et onera nihilominus Nostra et reipublicae ibidem semper salva et illaesa permanebunt. Et quoniam intelleximus eundem Demianum Ustrzycki pro meliori conditione ejusdem advocatiae Nostrae in certis desertis locis super rivulum dictum Chluboki Potok consistentibus et ad granicies Sobieńskieje excedentibus ad eandem advocatiam spectantibus certos hortulanos non requisito tamen consensu et voluntate Nostris locasse; Nos ne quid ei meliori conditioni praefatae advocatiae Nostrae consensus Nostri defectu in posterum derogetur, in eam locationem horum hortulanorum omnium eidem advocatiae Nostrae percommodam consentimus, eamque quantum de jure est approbamus, ratificamus et conservamus hisce litteris Nostris decernentes eandem robur debitae firmitatis habere debere, non secus ac si a principio eidem consensus Noster et voluntas expressa accesisset. In cujus rei fidem sigillum Nostrum praesentibus appendi jussimus.

XIX. 1569. Ilia Lipka posiadacz Kniaźtwa w Byliczu kwituje kuzyna swego Iwana Demianowicza co do zapłaty za przedaną temuż swą część Kniaźtwa Ustrzyckiego i zrzeka się wszelkich pretensyi i prawa do tego Kniaźtwa.

XX. 1569. Zygmunt August potwierdza tę samą cessyę i rezygnacyę przez Iliasza Lipkę na korzyść Iwana Demianowicza uczynioną.

XXI. 1569. Akt detaxacyjny Kniaźtwa Ustrzyckiego z powodu ugody między Iwanem Demianowiczem i bratem jego Pawłem w R. 1569. przedsięwzięty — i potwierdzenie królewskie tegoż aktu z R. 1572.

Sigismundus Augustus Dei gratia etc. etc. Significamus praesentibus litteris Nostris quorum interest universis et singulis harum notitiam habituris, exhibitas esse coram Nobis per certos Consiliarios

Digitized by Google

Original from HARVARD UNIVERSITY

USTRZYKI albo STRWIĄŻEK.

Nostros nomine Nobilis Iwani Demianowicz Ustrzycki litteras infra scripstas actus Commissarialis sigillis generosorum Nicolai Herborth a Fulsthin pro tunc succamerarii terrae Premysliensis nunc vero Capitanei Leopoliensis ac Hieronimi Modrewski Vicecapitanei Premysliensis communitas, manibusque eorum propriis subscriptas, continentes in se taxationem omnium et singulorum proventuum advocatiae in villa Nostra Ustrzyki ad Capitaneatum Nostrum Premysliensem pertinente, consistentis, sanas, salvas et integras nullamque suspicionis notam in se habentes; supplicatumque est Nobis ut eundem actum commissariorum Nostrorum summamque in eo descriptam approbare, ratificare et confirmare dignaremur; quarum tenor ad verbum sequitur ejusmodi:

NB. — Następuje teraz sam Akt detaxacyjny, któren się z następujących części składa:

a.) Z listu króla Zygmunta Augusta do Mikołaja Herbortha Podkomorzego, Jędrzeja Owadowskiego dworskiego królewskiego, Hieronima Modrzewskiego zastępcę Starościńskiego i Wiktorina Kowalskiego Notariusza Grodzkiego Przemyskiego, polecającego im aby Kniaźtwo w Ustrzykach, zjechawszy na miejsce sprawiedliwie oszacowali.....Ad locum praefatae scultetiae descendant, vocatisque ad se partibus quarum interest et auditis earum allegationibus et responsis, veritate ex utraque parte ad planum cognita advocatia praedicta in Ustrzyki prius taxata ut justitia et aequitas sua debet componant et cognoscant.

b.) Z listu królewskiego do Alexego Krasickiego Tribuna i Surrogatora Starostwa Przemyskiego, któremu oznajmuje kogo na komisarzów do detaxacyi Kniaźtwa Ustrzyckiego wybrano, uwiadomiając go oraz, aby przy téj detaxacyi przytomnym był i dokładnéj exekucyi wyroków komisarskich dopilnował.

c.) Z listu królewskiego do Pawła Demianowicza, aby się do komissyi detaxacyjnéj stawił, i cokolwiek komisarze królewscy dla ułatwienia ugody między nim i bratem jego Iwanem udecydują, pod karą pieniężną dwóch set Złp. dokładnie wykonywał.

d.) Z wezwania mianowanych komisarzów detaxacyjnych do stron, aby na terminie, któren im się oznacza przy detaxacyi przytomnémi być nie omieszkały.

e.) Z przywileju originalnego, ad Nro II. per extensum już udzielonego prawa i dochody Kniaźtwa Ustrzyckiego dokładnie oznaczającego.

f.) Z przywileju królewskiego ad Nro XX. cytowanego, którym cessya częściowa Kniaźtwa Ustrzyckiego na rzecz Iwana Demianowicza potwierdzoną została.

g.) Z samego aktu detaxacyjnego następującéj osnowy:

Post quorum omnium productionem iterumque solennem lectionem petiit praedictus Nobilis Iwan Demianowicz Ustrzycki qua tenus domini Commissarii jurisdictione sua imprimis fundata eademque voce ministerialis proclamata ad executionem ejusdem commissionis Sacrae R. Majestatis procedant, eamque debitae executioni demandent videlicet ad taxationem scultetiae praefatae juxta juris communis observantiam procedant. Et in continenti Nobilis Paulus Demianowicz stans personaliter coram Dominis Commissariis praedictis *(opuszczone: recognovit, quomodo)* pro interesse suo de advocatia praefata ex nunc praedicto fratri suo Iwan cessit omneque jus suum quodcumque ipsum in ipsa advocatia pro ejus interesse spectabat et pertinebat in eundem plenarie ac totaliter transfundit.

Domini itaque Commissarii inhaerentes litteris commissionis Sacrae R. M. jurisdictionem Commissarialem fundaverunt eamque ministeriali terrestri alias terrarum Russiae generali provido Thimko Zuk de sub castro Premysliensi proclamare damna (?) *(rectius dederunt)* Quiquidem ministerialis tam in praesentia ipsorum Commissariorum in curia advocatiali, quam in villa praefata Ustrzyki fundationem jurisdictionis ad taxandam advocatiam praefatam per super expressos Commissarios voce sonorosa publicavit omnibusque cui intererat ad notitiam deduxit. — His peractis praedicti Domini Commissarii vocatis ad sui praesentiam certis vicinis scultetis de vicinioribus villis Sacrae M. R. tum et subditis incolisque omnibus nullis exceptis de praefata villa Ustrzyki, quibus diligenter tam seorsive quam demum communiter exquisitis, obstrictis juramentis corporalibus de rei veritate praestanda, ab eisdem diligenter

Digitized by Google
Original from HARVARD UNIVERSITY

suscitabantur de proventibus advocatiae praedictae quolibet anno advocato provenientibus. — Qui sub conscientiis juramentisque suis de rei veritate praebuerunt ut inferius patet. — Ad quam taxationem praedictae scultetiae Domini Comissarii procedendo, inhaerentes privilegio de super ipsam advocatiam habito, in quo continentur pro advocato villam Ustrzyki locante tres lanei et duo Obschary cum pratis agris eisdem adjacentibus, quibus Obscharis Comissarii, re oculi subjecta, duos laneos agri nisi comprehendi agnoverunt, quos laneos et Obschary, quemlibet per quadraginta marcas taxando, facit taxae ducentas marcas. — Item molendinum, Stampe, folusch, walidło, quolibet anno advocato proveniunt Marcae quadraginta, quem proventum ad quadringintas Marcas taxaverunt. — Item de taberna anno quolibet pro advocato provenit census Marcae quindecim, taxatae ad centum quinquaginta marcas.— Item Cmethones in praefata villa Ustrzyki pro Sacra M. R. continentur viginti novem qui quolibet anno solvunt per duos florenos in moneta, quemlibet florenum per triginta grossos computando. Trigesimus autem Cmetho in pauciori agro residens quadraginta grossos census solvit. Computando ad marcas proveniunt triginta septem marcae grossi quatuor de quo censu tertia sors advocato cedit hoc est marcae duodecim, grossi decem septem denarii sex taxante (?) *(rectius taxatae)* ad marcas centum viginti tres, grossos viginti novem. — Item ipsi Cmethones de praedicta villa Sacrae M. R. Ustrzyki quolibet anno tenentur poczthe seu alias dictam Koliąthkę bis in anno videlicet pro prima duas tortas et gallum seu gallinam quilibet de praedictis triginta Cmethonibus, in quam Koliąthkam trigesimus Cmetho licet pauciorem censum dat, verum Koliąthką parem cum aliis. Pro secunda autem Koliąthka per alias duas tortas et per triginta ova gallinacea quilibet Cmetho tenetur advocato dare. Taxatis tortis gallis seu gallinis et ovis provenit a quolibet Cmethone per grossos decem aestimatio sex marcarum grossorum duodecim continent (?) *(rect. obtinetur)* horum taxa ad sexaginta et duas Marcas grossos viginti quatuor. — Taxa autem scultetiae laneorum, Obschary, de molendino, censu, taberna, folusz, stampe, walidło, Koliąthki proventusque ejusdem facit summam marcas Noningintas (sic) viginti sex et grossos viginti sex quamlibet marcam per quadringinta octo grossos polonicales computando. Excepta ex hac taxatione tertia parte agnorum et porcorum quae dationes in privilegiis advocatorum in Craina Strwiążek ipsis servientibus continentur: quam dationem, sortem tertiam praedictorum agnorum et porcorum Capitanei Premyslienses accipere ipsis advocatis non admiserunt, et cujus in usu huc usque non sunt. Tum etiam aedificia structaque curiae advocatialis in ipsa villa Ustrzyki, quae magni valoris aestimari potuissent; verum quia taxa aedificiorum nonnisi circa exemtionem advocatiarum fieri consvevit, igitur eam non taxaverunt.

Quam taxationem Domini Comissarii tam ex privilegio originali quam etiam ex testimonio hominum fide dignorum vicinorum scultetorum incollarumque villae praefatae — diligenti inquisitione, reque oculis subjecta ad planumque cognita, nemini partium favendo jureque communi inhaerendo — fecerunt, eandemque juxta praescriptum litterarum comissionis Sacrae M. Regiae determinaverunt in praesentia suprascripti Domini Surrogatoris Capitaneatus Premysliensis. In cujus rei evidentius testimonium sigilla sua ipsi Comissarii praesentibus applicaverunt, manibusque suis propriis eundem actum subscripserunt. — Datum et actum loco tempore et die quibus supra. Nicolaus Herborth a Fulsthin Succamerarius terrae Premysliensis manu sua, Hieronymus Modrzewski Vicecapitaneus Premysliensis m. p.

NB. — Tu się kończy sam akt detaxacyjny i następuje kontinuacya przywileju konfirmacyjnego, któregośmy początek już dali.

Nos itaque Sigismundus Augustus supplicationi ejusmodi benigne annuentes litteras praeinsertas taxationis advocatiae praenominatae omniumque ejus proventuum et utilitatum ad eum pertinentium tum et summam in ipso actu comissariali descriptam et specificatam approbandam, ratificandam et confirmandam duximus, uti quidem approbamus, ratificamus et confirmamus praesentibus litteris Nostris, decernentes eos robur debitae firmitatis obtinere debere perpetuo et in aevum. In cujus rei fidem sigillum

Digitized by Google
Original from HARVARD UNIVERSITY

Nostrum prasentibus est appensum. Datum Varsaviae anno Domini Millesimo Quingentesimo Septuagesimo secundo; regni vero Nostri anno quadragesimo tertio.

XXII. 1572. Nowy przywilej Zygmunta Augusta zabezpieczający Iwanowi Demianowiczowi posiadanie dożywotne Kniaźtwa, Popostwa i karczmy w Ustrzykach.

NB. — Przywiléj tęn w zwykłéj formie udzielony o tyle tylko interesującym jest, o ile prócz Kniaźtwa o popostwie i karczmie wspomina. Dajemy więc tylko tę część przywileju, która się do tego Popostwa i karczmy ściąga.

»Sigismundus Augustus Dei gratia etc. etc. Habentes commendata servitia Nobilis Iwan Ustrzycki »tenutarii advocatiae sive scultetiae, ac poponatus ad quem tres lanei agri antiquitus pertinebant »nec non tabernae ad quam etiam medius laneus agri semper spectabat in villa nostra Ustrzyki ad Ca»pitaneatum Nostrum Premysliensem pertinente, consistentis eundem in quieto usu et pacifica posses»sione advocatiae praefatae, poponatus ac tabernae cum omnibus usibus, fructibus, proventibus, reditibus et obventionibus universis, attinentiisque et pertinentiis quibuslibet ad ipsam advocatiam poponatum ac tabernam antiquitus spectantibus ad extrema vitae ipsius tempora conservandum et relinquendum duximus« etc. etc.....Obiecując w zwykłéj formie, iż za życia jego ani przez skarb królewski, ani przez prywatnych z Kniaźtwa wykupionym nie będzie.

XXIII. 1573. Przywiléj króla Stefana Batorego, którym Iwanowi Demianowiczowi dożywotne posiadanie Kniaźtwa Ustrzyckiego zapewnił, obiecując mu, że ani przez skarb królewski, ani przez prywatnych z Kniaźtwa za życia swego (Iwana) wykupionym nie będzie.

XXIV. 1578. Drugi przywiléj króla Stefana Batorego, którym dodatkowo do poprzedzającego, (Zobacz Numer XV. XIX. i XX.) cessyę przez Ilię Lipka na rzecz Iwana Demianowicza Ustrzyckiego co do jednéj części Kniaźtwa Ustrzyckiego uczynioną potwierdza.

XXV. 1678. Rozkaz Króla Stefana Batorego do Jana Tomasza Drohojowskiego Starosty Przemyskiego, by rozpoznał, (Zobacz powyżéj cytowane Numera XV. XIX. i XX.), o ile jest sprawiedliwą skarga Ilii Lipka, że stryj jego Demian Stebnicki go podczas małoletności z Kniaźtwa Ustrzyckiego ogołocił, całe Kniaźtwo sobie zabrał, i je synowi swemu Iwanowi Demianowiczowi terazniejszemu posiadaczowi zostawił.

XXVI. 1578. Drugi rozkaz Króla Stefana Batorego do Starosty Przemyskiego, aby dla zabezpieczenia Ilii Lipki od najazdów Iwana Demianowicza Krajnika z Strwiąża jego kuzyna vadium tysiąc Złp.

Digitized by Google
Original from HARVARD UNIVERSITY

wyznaczył, t. j, karę pieniężną postanowił, którą strona gwałtów się dopuszczająca w jednéj połowie do skarbu królewskiego, w drugiéj stronie uszkodzonéj zapłacić będzie winną.

XXVII. 1580. Iliasz Lipka zaświadcza swemu kuzynowi Iwanowi Demianowiczowi, iż tenże zaspokoił i umorzył wszystkie jego pretensyje do Kniaźtwa Ustrzyckiego i majątku ruchomego. Unieważnia więc sam wszystkie zapisy i dokumenta, z których by on lub sukcessorowie jego prawa jakie lub pretensyę do Kniaźtwa Ustrzyckiego rościć sobie by mogli, i zrzéka się w swoich i swych sukcessorów imieniu wszystkich tych praw i pretensyi.

XXVIII. 1573. Król Stefan Bathory potwierdza wyrok przez Jana Herbortha z Fulsztyna Starostę Przemyskiego, względem rozgraniczenia wsi królewskich Ustrzyki i Berehy wydany.

Stephanus Dei gratia etc. etc.....Significamus praesentibus litteris Nostris quorum interest universis et singulis, exhibitas esse Nobis per certos Consiliarios Nostros nomine Nobilis Iwani Demianowicz Ustrzycki advocatiae in villa Nostra Ustrzyki (ad Capitaneatum Nostrum Premysliensem pertinente) consistentis possessoris litteras infrascriptas sub titulo generosi olim Joannis Herborth de Fulsztin Castellani Sanocensis ac Premysliensis Capitanei sigillo ac manu propriis ejusdem Castellani communitas et subsciptas: continentes in se limitum infrascriptorum inter villas duas Nostras regales descriptionem et cognitionem, sanas, salvas et integras, nullamque suspicionis notam in se habentes, supplicasseque Nobis ut easdem litteras approbare, ratificare et confirmare dignaremur. Quarum tenor sequitur:

Jan Herborth z Felsztyna Kastellan Sanocki Starosta Przemyski zeznawam wsem komu to wiedzieć należy: iż za cestemi (*częstémi*) skargami podanich Królia Jego Mości z Ustrzyk i z Jasienia także i Kniaźia Ustzyckiego na Myska y Dmytra Kniaźiów Berezańskich, a tho strony uczyśnienia (*a to ze strony uciśnienia*) tich to poddanich Królia Jegomości tak w liesiech jako i w poliach od thich Berezańskich. Przeto niechcącz daléj odwłaczacz (*t. j. odwlekać*) thich skarg poddanych Królia Jego Mości z Ustrzyk. Wijechałem ku oglądaniu thich roznicz do wsi Ustrzyk na przod na Wielki Kroliów y na gorę Jałowa, skąd się tho mogło oglejdać, ze ta wies Ustrzyki y Jasień ucisnienie cirpi (*ciérpi*) od Kniaźiów Berehańskich, gdis (*gdyż*) to y gromada sama Berezańska zeznała przedemną, że od Ustrzyk żadnego ucisnienia nie cierpią tak w lesiech jako i w poliach. Ale Ustrzyki za uporem Berezańskich tedy niemałe dolegliwości y krzywdy cierpią w grunciech. Przypatrzywsi się dobrze z obu stron y między niemi rozniczami obaczilem tho, isz tha wieś Królia Jego Mości jest pożyteczna do skarbu Królia Jego Mości stroni czynszów y dany (*t. j. z strony czynszów i danin*) która (?) (*rect. którą*) wieś granicza imienia Sobieńskiego theż przicisznelo. A gdzieby i z drugiéj strony Kniaź Berezański ją uciskał, tedy by musiali Ustrzyki i Jasień spustoszecz. I przypatrzyłem się toż (*może też*) przywilegiowi Berezańskiemu; który acz dalieko ku Jasieniu i Ustrzyckiemu gruntowi skłania się, alie w nim to dołożono y obwarowano, zebi krom ucisnienia poddanych Królia Jego Mości w tamtych wsiach przyległich. Czo gdzieby ten przywilej Berezańskich według opiewania swego mocz miał, a tego nie dołożono, że króm ucisnienia poddanych, tediby Ustrzyki i Stebnik musiały wstacz (*wstać t. j. wynieść się*) z tamtego gruntu gdzie wsythy za siadli. A ktemu iż targnął się do tych pol Berezański, których nigdy nieużywał za przodków moich Ich Mosciów Panów Starostów Przemyskich Pana Piotra Kmity y Pana Spitka Jordana Kastellana Krakowskiego; jedno (*ino*) ich używali poddani Królia Jego Mości z Ustrzyk i z Stebnika od zaszadzenia wszi (*t. j. osadzenia wsi*) asz do tego czasu za piérwszym

Digitized by Google
Original from HARVARD UNIVERSITY

przywilejym Kniaźia Ustrzyckiego, przetho przypatrzywszi się dobrze miejszczu oszadzenia thich wszi *(wsi)* i gruntom także i rozniczom, tak sthanowię i pewne znaki czynię między wsziami wyżéj pomienionemi. Naprzód począwszy od wiérzcha wielkiego Kroliów tedi themi plothi *(płoty)* albo dzielniczami jako teraz stoją na Wielkim Kroliowim miedzą tego poddanego królewskiego, któri siedzi na końcu Berehów, a ma Imię Daczko, przez rzekę Strwiąż gdzie jest ciasne miejszcze: miedzą tegoż Daczka do wiérzchu gori Jalowi nie naruszajanc *(naruszając)* pol Berezańskich ani Jasieńskich a z gory idancz *(idąc)* przez czerwony potok do rzeki Szmorcznéj, tam że rzeką Szmorczną w gorę asz do tego mieszcza *(miejsca)* albo ujscia, gdzie ten potok w Szmorczną wpada, czo idzie przez scieskę miejską, tamże tym potokiem w gorę asz do wiérzchu rzeczonéj gori Stebnik. Tho znaczanc i obiaśniajancz *(To znacząc i objaśniając)* że te wszi mają tak używać pothi znaki i wrociszka pod zakładem *(t. j. pod karą)* na poddane po dziesiancz *(dziesięć)* grzywien, a na Kniaźi pod stem grzywien, któribi się targnącz smiał za the znaki jako jest wysszéj napisano, że do tego czasu tak używali. I liasy mają być wolne Ustrzyczanom na kazdim *(t. j. każdym)* miejscu na ich własną potrzebę. A czem bel *(a żem był)* pierwiéj wyjechawszy dozwolił Berezańskiemu używać według przywileju, alie *(ale)* na tenczas tę roznicę nie mogły się dobrze opatrzyć i rozstrzygnącz, dlia zasiania zboża poddanich krolewskich, co by bylo musiało być s podeptaniem zboża; wszakżem thim sposobem tego dołozil, isz tak tego mieli używać jako przed tim używali. A czo się dotyczy zagrodników, którym byl odebral Ustrzyckiemu i Pawłowi Stebnickiemu, tedy ich zasz *(zaś)* oddawam oglądawszy to że i sobie słusznie osadził na gorze Jałowéj w końcu Kniaźtwa swego Stebnickiego na swich poliach, które on sobie wyrobil *(wyrobił)* albo Ocziec *(Ojciec)* jego z nowego korzenia — a ktemu że mi pokazal że te polia ma w przywilejach swych, przeto już za temi znaki i wrociskami tej wsi zachowuje w tych granicach jako jest wiszej opisano. Dlacego *(dlaczego)* i ten dekreth moy kazałem napisać y pieczęć swą przyczisnącz, i ręką się swą podpisuję że to już tak trwać ma wiecznemy czaszy między thimi wszami *(wsiami)* Królia Jego Mości wyszej mianowanemi t. j. między Ustrzykami Berehami i Stebnikiem. Datum in arce Premysliensi die 12. Septembris Anno Domini Millesimo Quingentesimo Septuagesimo Septimo. — Jan Herborth etc. etc.....

Nos itaque Stephanus Rex praenominatus supplicationi ejusmodi benigne annuentes, litteras praeinsertas in omnibus eorum conditionibus clausulis et articulis, (tantum quantum de jure est si denique usus eorum obtinetur approbandas, ratificandas et confirmandas duximus, uti quidem approbamus, ratificamus et confirmamus praesentibus litteris Nostris decernentes eas robur debitae firmitatis obtinere, debere etc. etc. Datum Leopoli die 15. Mensis Julii anno Domini Millesimo Quingentesimo septuagesimo octavo.

XXIX. 1581. Przywiléj króla Stefana Batorego zachowuje Jędrzeja Ustrzyckiego syna Jana Demianowicza przy dożywotném posiadaniu Kniaźtwa po Ojcu na niego przeszłego, pzyrzekając mu oraz, że za jego życia ani przez skarb królewski, ani przez żadnego prywatnego z Kniaźtwa tego wykupionym nie będzie.

XXX. 1593. Zygmunt trzeci pozwala Tomaszowi Drohojoskiemu Staroście Przemyskiemu, ustąpić dożywocia mu na wsiach Ustrzykach i Stebniku służącego małżonkom Janowi i Katarzynie z Miskowéj Ustrzyckim, oznajmując oraz rzeczonym Cessionariuszom, iż nie tylko wsie wymienione, ale i Kniaźtwa i Popostwa w nich się znajdujące in solidum na przeżycie posiadać będą.

Digitized by Google

Original from HARVARD UNIVERSITY

DOŁŻYCA,

wieś wołoska, królewszczyzna, w cyrkule Sanockim.

I. PRZYWILEJ PIERWOTNY I KONFIRMACYA.

(Kopia urzędowa z aktów Grodzkich Sanockich.)

Actum in Castro Senocensi feria secunda post festum Sti. Martini Pontificis proxima Anno Domini Millesimo Septingentesimo Sexagesimo Primo. Ad Officium et acta praesentia Castrensia Capitanealia Sanocensia venientes personaliter honesti Fedor Miodun, Fedor Dysak et Fedori Miodun (?) de bonis villae Dołżyca, obtulerunt eidem officio praesenti et ad acticandum porrexerunt privilegium infrascriptum, quod privilegium ab iisdem offerrentibus Officium praesens suscepit et Actis suis inserere mandavit, tenoris sequentis:

Augustus Tertius, Dei gratia Rex Poloniae, Magnus Dux Lithvaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Kijoviae, Volhyniae, Podoliae, Podlachiae, Smolensciae, Livoniae, Severiae, Czerniechoviaeque, nec non haereditarius dux Saxoniae Princeps et Elector. Significamus praesentibus literis Nostris quorum interest universis et singulis: reperiri in Actis Metrices Cancellariae Regni Nostri confirmationem fundationis sive locationis villae Dołżyca in Capitaneatu Sanocensi infrascriptae de tenore tali:

Sigismundus Augustus etc. Significamus etc. Exhibitas esse coram Nobis litteras pargameneas nomine Maximi Komanecki per certos Consiliarios Nostros Sigillo Magnifici Petri de Zborów Castellani Sandomiriensis, Sanocensis etc. Capitanei Nostri communitas, integras et nulla in parte suspectas, consensum et admissionem super fundationem et locationem villae Dołżyca in bonis Nostris Regiis Capitaneatus Sanocensis in ea latitudine, longitudine et circumferentia, quae inferius describitur, agrum quoque ipsi Maximi Komanecki pro advocatia praeponi etiam in eadem villa existente, concessionem ac infrascriptarum litterarum certarum rerum ordinationem, in se continentes; supplicatumque Nobis ut eas ipsas litteras et earum contenta authoritate Nostra approbare, ratificare et confirmare dignaremur, quarum tenor de verbo ad verbum is sequitur:

In Nomine Domini Amen. Ad perpetuam rei memoriam. Quoniam tempus est edax et invidiosa vetustas omnia consumit, ne igitur gesta hominum, a *(rectius e)* labili ipsorum elabi sonantur (?) *(rect sinantur)* memoria, solers hominum sagacitas litterarum apicibus ea mandata et exaranda consvevit, et praesertim illa quae robur perpetuae firmitatis exposcunt, vel quae ad posterum notitiam devenire necessum est; proinde Nos Petrus de Zborów Castellanus Sandomiriensis et Capitaneus Sanocensis, signi-

Digitized by Google
Original from HARVARD UNIVERSITY

ficatum fecimus per praesentes, universis et singulis, praesentibus et futuris, quia volentes bonorum regalium Capitaneatus Nostri uberiorem facere conditionem et augmentum justum et proficuum, eadem (*intelig. his*) in bonis fecundare, propterea Maximo Romaniecki admissimus et dedimus, admittimus et damus tenore praesentium villam quae Dolicza aeviternis temporibus appellabitur in bonis Regiae Majestatis Capitaneatus Sanocensis, seu in terra haereditaria fundoque regali denuo silvis extirpatis et evulsis erigere et locare in torrente Ostawicza ab initio ac demum torrente Hryniowa dicto contigue ad suam superioritatem habendo. Quae quidem villa erit Regiae Majestatis, cum omni jure, proventibus, proprietatibus infra specificandis; in qua villa Dolicza praedictus Maximus cum suis posteris legitimis habebit scultetiam, ejusque erit verus sua cum posteritate possessor. Cujus quidem villae Dolicza circumferentia et continentia haereditatis in longitudine ab aliis villis distincta perpetuo erit sub tali locorum et signorum designatione, hujusmodi quantitatis et distantiae, incipiendo ab exitu alias ad Usth magni torrentis alias wielkiego potoka sursum tendente (*rect. tendendo*) usque ad superioritatem torrentis alias wielkiego potoka in acumen alias na Kizarę drapalowę dicta et a praefato acumine Drapaliowa via publica post transalpinam alias przez Bieszczad ducente ad Krasny Brod villam in Regno Hungariae consistentem, deinde a praefato Bieszczad monte et silvis ad exersuram alias na Czerterz dictum Olexów, inde rursus eadem monte Bieszczad ejus vertice et (*rect. ad*) planiciem alias na Polane dicta Danowa, a qua iterum ad aliud acumen alias na Konczare, (*rect. Kiczarę*) que dicitur Bakowicz, a quo usque ad campulum Opawianicza dictum, inde rursus superioritatem montis, ad verticem, torrente Solniczyk dicto, a quo rursus superioritatem ab Wanczowa Miaza ultimo seu finaliter ad illam rursus superioritatem, unde incipimus introitum magni torrentis. Cui quidem scultetо Maximo jam de cetero Dołżycki nuncupato pro agris scultetiae suae tres mansos seu laneos damus et appropriamus et suae posteritati ubicunque locorum sibi delegerit extirpandos, liberosque ab omnibus possidebit datiis, possidereque debet molendinum cum omnibus emolumentis in torrente per villam hancce fluente, et omnibus illius usufructibus conculcatorium alias stempy, Pannitorium alias foliusz nec non tabernam. Item concedimus, damusque Poponi villae mansum unum agri, similiter quoque molendinatori laneum medium; quos agros Poponis scilicet et molendinatoris ab omnibus datiis et servitiis cmethonibus (*rectius Cmethonalibus*) eximimus, villagium alias Na wsie, sculteti dicitur esse proprium et erit; similiter et porciales alias Cosari: hortulanos, si quos etiam absque obstaculo agrorum cmethonalium locare potuerit, liberos habebit: sutorem sartorem, lutifigulum, pullionem, (*rect. pellionem*) fabrum et caeteros artifices habebit, sibi et villanis opportunos; obventionibus seu proventibus his gaudebit: in primis ab ancillis in matrimonium elocatis de ipsius villa ad alterius haereditatem mordunnum accipiet, quae vulgo Kónica dicitur, poenarum et divortii trinam partem seu grosz accipiet; ex datiis autem caeteris omnibus (puta censum) et aliis sextum grossum seu denarium percipiet, porcum et agnum tertium percipiet, ex datiis ab hominibus exigi solitis more valachico. Item Cmethones omnes de quolibet medio laneo agri trium dierum illi tenebuntur laborem; item Cmethones omnes bis in anno videlicet pro feriis Nativitatis Domini per duos pullos et duas tortas, pro solennitate vero Paschae per triginta ova et per duas ut prius tortas sculteto tenebuntur dare; posteris (*rect. potens*) quoque erit scultetus idem cum successoribus propinas (*rect. popinas*) sibi facere in hac haereditate, demissa mellificia apina pro suo usu in sylvis nostris libera habebit. Item Cmethones ejusdem villae tenebuntur ire ad reparationem aggeris molendini et ad convocationem alias na tłokę ad scultetum trina vice per annum ad laborem quemcumque jusserit aut opus habuerit. In qua quidem villa omnes homines praeexistentes gaudebunt libertate ad viginti quatuor annos; qua exspirata annuatim solvent et dabunt per quindecem grossos de quolibet medio laneo, unum caseum valachicum, cingulum equinum alias poprąg, decimum porcum quolibet anno, et de grege ovium vigesimum agnum; bellicalium quoque quilibet dabit et dare tenebitur ut per sex grossos; item cmethones de mellificiis apium Regiae Majestati de quolibet arbore mellificante per medium grossum vel mel secundum justitiam et aequitatem; quilibet etiam ipsorum cmethonum pro exigenda datia a pascuis płoniny dictis te-

Digitized by Google
Original from HARVARD UNIVERSITY

nebuntur nobis seu Castro servientium *(rect. servitium)* toties quoties opus fuerit; de cmethonibus autem villae Dolicza scultetus justitiam unicuique ipse administrabit, et secundum jus Vallachicum judicabuntur, quod illis datur et juxta illud collocabuntur. Qui quidem Dolizyczki tempore generalis motionis ad bellum serviet cum framea et arcu bene armatus, juxta modum aliorum scultetorum bellum servientium. In quorum omnium fidem sigillum nostrum praesentibus subappendi curavivimus. Datum in Sanok die Mercurii vigesima octava Novembris alias feria quinta ante festum Sancti Andreae Apostoli Anno partus Virginei supra seque (?) Millesimo *(Quingentesimo)* *) Quadragesimo Octavo.

NB. — Iż słowo „Quingentesimo" w oblacie tylko przez omyłkę kopisty opuszczoném zostało, o tém już dlatego samego wątpić niemożna, że Zygm. Aug. w konfirmacyi przywileju tego przez Piotra Zborowskiego Starostę Sanockiego nadanego, Starostę tego Capitaneum Nostrum nazywa. Skoro zaś rzeczony Piotr Zborowski za Zygm. Aug. panowania był Starostą Sanockim, niemógł rzeczony przywiléj tylko w wieku XVI. nadać.

Nos itaque Sigismundus Augustns rex praenominatus supplicationi praefatae benigne annuentes litteras praescriptas ratas et gratas habemus, easque in omnibus punctis, clausulis, articulis ac quibuscunque conditionibus approbamus, ratificamus et confirmamus per praesentes litteras Nostras, decernendo, cas et earum contenta modo suprascripto per praedictum Mignificum Castellanum Sandomiriensem et Capitaneum Nostrum Sanocensem occasione praemissorum ordinata et constituta, non secus ac si per Nos ordinata et constituta fuissent, robur debitae et perpetuae firmitatis obtinere debere. Harum quibus etc. Datum Cracoviae Sabbatho ante festum Pentecosten proximo Anno Domini MDXLVIII. Regni vero Nostri XIX. Relatio Magnifici Nicolai Gratia R. P. Vicecancellarii Castellani Solmenis etc. Quam ejusmodi confirmationem locationis villae Dolicza, prout in praefatis Actis Metrices Regni Cancellariae Nostrae continetur, Nos ex iisdem fideliter de verbo ad verbum describi et parti postulanti authoritate extradi permisimus. In quorum fidem praesentibus sigillum Regni est expressum. Actum Varsaviae Sabbatho in vigilia festi Sancti Bartholomaei Apostoli, die scilicet vigesima secunda mensis Augusti Anno Domini Millesimo Septingentesimo Sexagesimo Primo. Regni vero Nostri XXVIII. anno. Joannes Małachowski supremus Regni Cancellarius manu propria. Relatio Illustrissimi et Excellentissimi Domini Joannis Comitis in Ronskie et Białaczew a Małachowice Małachowski supremi Regni Cancellarii, Ostrolęcensis, Grodecensis et Capitanei. Ignatius Ludovicus Nowicki Regni Praefectus Sacrae Regiae Majestatis Secretarius manu propria.

Ex Actis Anni Millesimi septingentesimi quadragesimi octavi. Confirmatio fundationis seu locationis villae Dolicza in Capitaneatu Sanocensi per Magnificum Petrum de Zborów Castellanum Sandomiriensem Maximo Romanecki concessae. — Originale vero post ingrossationem illius in Acta rursus suprascripto offerrenti extraditum est, de quo extradito officium praesens quietatur.

Ex actis Castrensibus Sanocensibus Relationum libro 247 pag. 1877 extraditum.

Digitized by Google

Original from HARVARD UNIVERSITY

DOŁŻYCA.

II. *Konsens na ustąpienie Kniaźtwa we wsi Dołżyca nazwanéj, urodzonéj Mariannie Dołżyckiéj niegdy Jana Dołżyckiego Małżonce pozostałéj Wdowie na urodzonego Grzegorza Dołżyckiego Syna swego.*

August Trzeci z Bożéj Łaski Król Polski, Wielki Xiąże Litewski, Ruski, Pruski, Mazowiecki, Zmucki, Kijowski, Wołyński, Podolski, Inflandzki, Smoleński, Siewierski, Czerniechowski, a dziedziczny Xiąże Saski i Elector. — Oznajmujemy niniejszym Listem Przywilejem naszym wszem w obec i każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy, iż pozwoliliśmy i dopuściliśmy jakoż niniejszym Listem Przywilejem naszym pozwalamy i dopuszczamy urodzonéj Maryannie Dołżyckiej, urodzonego niegdy Jana Dołżyckiego małżonce pozostałéj wdowie, aby mogła z prawa naszego dożywotnego, które jéj na Wojtowstwo vel Kniaźtwo Dołżycy nazwane w Wojewodztwie Ruskim Ziemi Sanockiéj a Starostwie Krosieńskim leżące służy, ustąpić y onego zlewek prawny na Osobę urodzonego Grzegorza Dołżyckiego syna swego przenieść, którą to Cessyę prawa transfuzyą, skoro przed Aktami któremikolwiek autentycznémi Koronnémi zeznaną i czyniona będzie, My one za słuszną mieć chcemy jako tę która za niniejszym konsensem naszym stanie się; — względem któréj wagi (?) prawa téj cessyi i virtute niniejszego konsensu i cessyi uczynionéj pomieniony urodzony Dołżycki wyżéj wyrażone Kniaźtwo z wszystkiemi Budenkami polami, rolami, łąkami, Pastwiskami, lasami, borami, gajami, stawami, rzékami, jeziorami, sadzawkami, młynami, karczmami, poddanémi, czynszami, daninami, robociznami, powinnościami i z wszystkiémi z dawna do tego Kniaźtwa należącémi przynależytościami i przyległościami, nic a nic nie excypując, ani dołączając, mieć, trzymać i używać będzie aż do ostatniego życia swego krésu; obiecujemy zaś po nas i najjaśniejszych następcach naszych, iż pomienionego urodzonego Grzegorza Dołżyckiego od tegoż Kniaźtwa nie oddalemy, ani komu inszemu oddalić nie dopuścimy, owszém ich przy pomienionym Kniaźtwie we wsi Dołżycy nazwanéj i spokojnéj onego Possessyi cale i nienaruszenie zachowamy, co i najjaśniejsi następcy nasi uczynią. Prawa jednak nasze Rzeczypospolitéj i kościoła katolickiego Sgo. wcale i nienaruszenie zachowując, na co się dla lepszéj wiary ręką naszą podpisawszy pieczęć koronną przycisnąć rozkazaliśmy. — Datum w Warszawie die XXIgo Miesiąca Grudnia R. P. MDCCLVIII. panowania naszego XXVI. R. Augustus Rex L. S. In Castro Sanocensi feria tertia post festum Sti. Valentini M. proxima A. D. 1759. ad personalem oblationem Generosi Gregorii Dołżycki litteras consensus S. R. Majestatis intro contentas officium praesens Castr. Capit. Sanocense suscepit et induxit. Concordat cum Originali.

Lisko die 27. Decemb. 1785.

Digitized by Google
Original from HARVARD UNIVERSITY

LUSTRACYA

WSZYSTKICH KRÓLEWSZCZYZN TAK MIAST JAKO WSI I WOJTOSTW W ZIEMI SANOCKIEJ ZNAJDUJĄCYCH SIĘ, NA SEJMIE CONVOCATIONIS W R. PRZESZŁYM 1764 POD LASKĄ ADAMA CZARTORYSKIEGO JEN. Z. P. ODPRAWIONYM UCHWALONA.

Zbiór wójtostw w Starostwie Krośnieńskiém tych, które same chłopskie familie za przywilejami królewskiémi trzymają.

Te Wójtostwa originaliter są Kniaźtwa »od popów Wołoskich Kniaźiami« się nazywających, mają vocabulum — vulgo wsiami Wołoskiémi zwane. Ci popi gdy Ziemia Sanocka większą częścią przy górach od granicy Węgierskiéj w grubych i pustych lasach swoje rozciągłości miała (za przywilejami Starostów sanockich de consensu królow polskich) lasy wyrębując gruntów dobywali i one sami osiadali kraj odkrywszy i rozprzestrzeniwszy na łany Kniaźtwa za przywilejami podzielone i od lat kilkuset successorom od tychże kniaźiów pochodzącym zawsze nadawane, ale pokolenia już dawno zeszły i żadnéj z téj krwi nie masz osoby. Teraz prawdziwi nacyjonalni górniacy za wyrobieniem sobie Królewskich przywilejów Wójtostwa seu Kniaźtwa dzierzą i rozrodziwszy się po kilkunastu na jedném Wójtowstwie siedzą.

Spis nazwisk wsi, w których wspomniane Wójtowstwa istnieją:

1. Wójtowstwo seu Kniaźtwo we wsi Łubkowie, okazano na to Przywiléj Stefana Batorego ddto r. 1619 — 10. Decembris w Warszawie, potwierdzony przez Augusta III. na Iwana i Jana z Łubkowa r. 1746.
2. w Mikowie.
3. w Jaworniku.
4. w Horbie.
5. w Woli Miechowéj (miasteczku w starostwie krośnieńskim)
6. w Mianowie.
7. w Szczerbanowie.
8. w Balicy.
9. w Duszatynie seu Piekarce.
10. w Solince. — pokazano przywiléj od Stefana Batorego, ale tylko reliquiae z niego.

Digitized by Google
Original from HARVARD UNIVERSITY

Wójtowstwa w Sarostwie Krośnieńskim i Tenucie Beskiéj, w których sama szlachta possessorami:

1. w wsi Turzańskim.
1. „ „ Romańczy.
3. „ „ Dołżycy.
4. „ „ Smolniku.
5. „ „ Poławach.
6. „ „ Darowie.
7. „ „ Grunta Urbanowskie — Ziedorowskie.
8. „ „ Surowicy.
9. „ „ Wójtowstwo Moszczanieckie pod granicą węgierską.
10. „ „ Moszczanicy.

Objaśnienie o Popach górnych.

Popi górni lubo nam podani na tabelli pod lustracyą, a że prawie wszyscy per privilegia et approbationes Maj. króla Aug. III. są wolni in perpetuum od wszelkich rzeczypospolitéj podatków, drugim zaś na fundacye cérkiew et pro dote ecclesiae gromady swoich chłopskich poustępowały gruntów, tém się bronili i zasłaniali od naszéj lustracyi.

Objaśnienie o Sołtysach.

Sołtystwa w Starostwie Sanockim, Krośnieńskiem i tenucie Beskiéj i po innych partykularzach znajdują się i jest Sołtysów kilkudziesiąt, lecz przez kilka konstytucyi a potém przez konstytucye r. 1677. są wszyscy Sołtysi tak w Ziemi Przemyskiéj jako i Sanockiéj excypowani ze wszystkiém pro securitate terrarum od rozpusty hultajstwa, o które nie ciężko przy granicy węgierskiéj. Chłopi właśni zbujawszy się na swoich possessorów porywają się — czasem z życia i fortuny wyzują — są praejudicata. Nie ciągnęła się tedy z łanów Sołtyskich kwarta, albowiem każdy z łanu według dyspozycyi płaci do Ziemi na prezydyalnego pacholka.

Jest z témi sołtysami dekret Radomski feria tertia post Festa solennia sacrae Pentecostae 1730, który ich inhaerendo constitutionibus od wszelkich uwalnia podatków.

Michał z Humnisk Humnicki, komisarz lustracyi. Antoni Jordan Walewski, Skarbnik z Sanockiego:

Wspomina ta lustracya jeszcze Krosno; to miasto w pozycyi Jarosławowi podobne dawniéj znamienite, słusznie parva Cracovia zwane, było receptaculum przeciw węgierskiemu hultajstwu.

Moczarne, wieś pod Beskidem, przez hultajstwo węgierskie zniszczona, zarosła lasem nec locus ubi Troja.

Rostoki było Kniaźtwo seu Wójtostwo, ale przez hultajstwo węgierskie zdezolowana lasem, zarosła — teraz się rekrutuje chłopstwem.

Digitized by Google
Original from HARVARD UNIVERSITY

BOGUSZA,

wieś wołoska, królewszczyzna, fundacyi prywatnéj potwierdzonéj przez króla, w cyrkule Sandeckim.

1544.

I. PRZYWILEJ LOKACYJNY.

In Nomine Domini Amen. Ad perpetuam rei memoriam. Nos Sigismundus Dei gratia rex Poloniae, Supremus Dux Lithvaniae, nec non terrarum Cracoviae, Sandomiriae, Lanciciae etc. etc. Dominus et haeres. Significamus tenore praesentium quibus expedit, universis et singulis, praesentibus et futuris, harum notitiam habituris. Quia nomine providi Iwan Radz sculteti villae Bogusza ad bona Nostra Grebów in terra Cracoviensi sita pertinentis, exhibitum est coram Nobis privilegium ipsius scultetiale per Generosum Stanislaum Pieniążek de Iwanowycze tenutarium bonorum Nostrorum Grebów, super scultetiam suam sibi suisque successoribus cum consensu Nostro concessam, supplicatumque fuit deinde Nobis, ut hoc ipsum privilegium auctoritate Nostra regia approbare, ratificare et confirmare dignaremur, cujus quidem privilegii tenor est talis:

In Nomine Domini Amen. Ad perpetuam rei memoriam. Quia in continua rerum permutatione facile res hominum e memoria labuntur, nisi litterarum officio illarum perpetuitati consuletur et provideretur. Ego Stanislaus Pjieniążek de Iwanowycze tenutarius et advocatus haereditarius bonorum regalium Grebów in terra Cracoviensi sitorum per has praesentes litteras notum facio, universis et singulis, praesentibus et futuris, quia ex consensu et admissione serenissimi principis et domini, domini Sigismundi Primi Dei gratia regis Poloniae, Magni ducis Lithvaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae etc. Domini et haeredis, Domini mei Clementissimi vendidi venditione vera et perpetua, scultetiam in villa regia Bogusza ad bona Grebów praefata pertinente pro summa triginta marcarum, quamlibet quadraginta octo grossos computando, provido Iwano Radz cum uno laneo agri in quo idem Iwan nunc residet et quem jam deinceps ipse cum posteris suis liberum habebit, et cum obszary quos nunc habet, nec non sarrepta quae dicitur pasijeka cumque pratis ad dictum laneum spectantibus, ac molendino, taberna et braxatorio, quae aedificare sibi libere poterit. Qui quidem scultetus et sui successores sculteti de omnibus censibus et praestationibus annuis tam pecuniariis quam aliis realibus per *(rect. quas)* cmethones villae Bogusza Majestati Regiae seu ejus tenutario pro tempore existenti singulis annis solvere solent, sextam partem habebit et habebunt. Solvunt autem ratione census et praestationis annuae Cmethones

Digitized by Google
Original from HARVARD UNIVERSITY

praedicti, greges ovium non habentes, quolicet anno pro festo Sti Trinitatis singuli per duodecim grossos et unum poprąg: qui vero oves habent, a singulo centenario tres mutones seu agnos et duos caseos valachicos. Eodemque tempore quo exigitur ab eis ejusmodi census, componant et contribuant etiam omnes per unum grossum ratione coquinalium quod kuchenne dicitur. Item ratione bellicalium cum bellica motio indicitur solvunt per sex grossos. Et quando fuerit nucum fagi crescentia vigesimum porcum contribuunt. Inquilini vero pecora habentes sex grossos solvent et si habuerint oves, a quolibet centenario ovium contribuunt mutones more cmethonum. De his itaque censibus et praestationibus supra dictus scultetus cum suis posteris sextam partem, hoc est sextum denarium, sextum agnum seu mutonem, sextum porcum et sextum caseum uti promissum est habebit. Etiam ipse scultetus tertium denarium de qualibet poena qua mulctabit tenutarius pro tempore existens cmethones villae praedictae Boguscha pro illorum excessibus. Idem scultetus cum posteris suis habebit villagium h. e. Nawsie pro sua utilitate, praeterea libera pascua, pro equis, pecoribus et pecudibus suis in silvis quae sunt intra limites villae Boguscha, quae est intra limites villae Byelczarowa ex una parte et ex altera parte rivuli Brathoschowiecz et Postawin dictorum, qui in fluviolum Boguschy incidunt, alioqui (?) *(może alioquin)* secundum veterum limitis usum et possesionem in bonis praefatis ab antiquo constitutorum et possessorum. In quibus quidem silvis ad villam Bogusza pertinentibus poterit scultetus sibi arbores excavare mellificiaque ex eis facere et aptare et apes quoque quas in easdem silvas examinatim *(t. j. roje zaszłe)* venire illicque consedere contigerit, pro se capere ac retinere et in mellificia sua imponere. Etiam habebit scultetus praefatus et sui posteri habebunt in omnibus fluviis per bona dictae villae Boguscha decurrentibus libertatem omni genere retium piscandi et in silvis supra dictis ad Bogusza spectantibus feras cujuscumque generis venatu capiendi, ex quibus tenutario non plus quam cujuslibet ursi seu apri silvestris unam quartam dare tenebitur. Poterit etiam scultetus ipse et sui successores equum suum pascere inter sata cmethonalia villae Boguscha praedictae absque tamen damno et jactura cujuscumque. Nullum autem servitium praestare tenebitur vel obligabitur is ipse scultetus ejusque successores nisi ire seu venire in Grebów quoties illi mandabitur, sed neque quicquam aliud ratione proventus seu praestationis annuae dare erit obligatus suique posteri obligati erunt regiae majestati seu tenutario, quam unum łośnik (?) tertio anno, longitudinis unius viri cum medio justae proceritatis. Ab expeditione vero bellica erit omnino liber et absolutus, nec illam serviet posterique sui sculteti non servient. Item cmethones villae Boguscha praefatae nihil aliud laborare tenebuntur, nisi sculteto laborabunt tres dies in anno, et circa ejusmodi laborem, victum necessarium eis scultetus suppeditabit. Ipsi vero omni anno bis afferrent ei honoramentum quod poczta, lingva vernacula nuncupatur, quando illis per ipsum mandabitur more, qui in aliis villis Valachicis in vicinatu consistentibus observatur. Judicabit autem ipsos Cmethones scultetus praefatus non alio jure, quam vallachico de quo nemo extrahere et evocare illos poterit. Insuper poterit scultetus villam Boguscha praefatam pro conditione ejus meliori cmethonibus et hortulanis locare et ampliare, contradictione et impedimento alicujus non obstante. Habebit etiam scultetus praedictus et successores sui habebunt potestatem liberam de uno loco in alium, qui commodior videbitur transferendi molendinum praedictum, poteritque circa hoc ipsum molendinum, folusz et Stępy construere pro sua utilitate, molendinatoremque servare et quando sibi visum fuerit illum alienare, aliumque pro suo arbitrio suscipere. Per ipsum Iwan scultetum ejusqe legitimos successores praedictam scultetiam cum omnibus et singulis eis attinentiis et libertatibus superius expressis, cumque omni jure dominio proprietate tenendam, habendam, pacifice et quiete possidendam ac dandam, donandam, vendendam, commutandam, alienandam, in ususque suos suorumque successorum convertendam. *(Zapewne opuszczone: damus et concedimus)* In cujus rei testimonium sigillum Meum est appensum. Datum in Grebów die festo St. Wenceslai, anno Domini Millesimo quingentesimo quadragesimo quarto. — Praesentibus Nobilibus Dominis Andrea Krynicki, Adamo.....*(zapewne Susch sob. Przywilej Bielczarowy)* aliisque pluribus fide dignis.

Digitized by Google

Original from HARVARD UNIVERSITY

Nos itaque Sigismundus rex praefatus supplicationi pro parte Iwan sculteti praedicti Nobis factae benigne annuendo privilegium praeinsertum in omnibus suis punctis, clausulis et articulis approbandum, ratificandum et confirmandum duximus, approbamusque, ratum habemus, et confirmamus, decernentes venditionem scultetiae praedictae aliaque omnia et singula in eo ipso privilegio contenta, robur debitae firmitatis obtinere praesentium tenore mediante. In cujus rei testimonium sigillum nostrum est appensum. Actum et datum Cracoviae feria secunda, anno Domini Millesimo quingentesimo quadragesimo quinto, regni Nostri anno trigesimo nono. Praesentibus Reverendissimo et reverendis in Christo patribus Dominis Petro Archiepiscopo Gnesnensi et Episcopo Cracoviensi, Legato nato et Primate, Nicolao Dzierzgowski Vladislaviensi, Paulo Wolski Poznanensi, Samuelo Macziejowski Plocensi, et regni Nostri Vicecancellario, Joanne Dziaduski Chełmensi, Andrea Zebrydowski Camenecensique Episcopis — nec non Magnificis Generosis et Venerabilibus Joanne Comite in Tharnów, Castellano Cracoviensi exercituum regni Nostri Magno ac Sandomiriensi Capitaneo, Petro Cmitha, Comite in Wisznicze Cracoviensi et regni Nostri Marschalco Magno et Cracoviensi, Scepusiensi, Premisliensi, Collensique Capitaneo, Joanne de Thenczyn Sandomiriensi, et curiae Nostrae Marschalco ac Lublinensi, Leloviensique Capitaneo, Petro de Dambrowycza Lublinensi, Radomiensi Casimiriensique Capitaneo, Joanne de Coszielec Juniwladislaviensi ac Brzestensi, Kowaliensi, terraeque Dobrzynensis Capitaneo, Joanne Dzierzkowski Masoviensi et Capitaneo Varsaviensi Palatinis; — Andrea Comite in Gurka Poznanensi et majoris Poloniae Capitaneo Generali, Nicolao de Wola Sandomiriensi et Serenissimae Dominae conjugis Nostrae charissimae Cariae Magistro, ac Sanocensi, Lanczkorunensi, Wisnensi, Lomnensique Capitaneo, Martino Zborowski Kalisiensi et Capitaneo Odalanowensi — Spythcone de Tharnów Wojnicensi, et regni Nostri Thesaurario ac Siradiensi, Brzezniensi, Krzepicensi, Krzeszoviensique Capitaneo, Andrea de Tęczyn Lublinensi et Capitaneo Sniatynensi, Severino Bonar de Balicze Bijecensi (?) et Zupario Burgrabio et Magno procuratore Cracoviensi, Osswijenczimiensi, Zathoriensi, Biecensi, Rabstenensique Capitaneo, Alberto Starzechowski Bełzensi, et Capitaneo Drohobycensi, Georgio Jezowski Warszaviensi et Capitaneo in Osieczko Castellanis; — Joanne Ocieski succamerario terrestri Cracoviensi, Thoma Soboczki Tribuno Lanciciensi, Burgrabio Cracoviensi, Pincerna Curiae Nostrae et Ravensi Capitaneo, Nicolao Mischkowski Dapifero Cracoviensi, Stanislao Borek Decano et Gnesnensi Cantore, Custodeque Sandomiriensi, Andrea Czarnkowski Scholastico, Jacobo Uchański Custode Plocensi, et Canonico, Stanislao Hosio, juris utriusque Doctore Cracoviensibus — Joanne Czermieński Sandomiriensi et Premysliensi, Joanne Przerębski Crusvicensi Canonicis, Secretariis Nostris; — Valentino Dębieński, Referendario Curiae Nostrae, Martino Wolski Tribuno et Burgrabio Cracoviensi, Cubiculi Nostri praefecto, Thesaurario Curiae Nostrae et Zakroczymensi, Blonensique Capitaneo, Augustino Kotwicz Vexillifero Curiae Nostrae, et Stabuli Nostri praefecto, Hieronimo Staschkowski Coquinae Nostrae Magistro et aliis quam pluribus dignitariis et officialibus Regni Nostri fide dignis. Datum per manus praefati Reverendi Domini Samuelis Episcopi Plocensis et Regni Nostri Vicecancellarii sincere Nobis dilecti.

1670.

II. Confirmatio et conservatio honestorum Stephani Bogucki, Fedori Hałkowicz et Lazari Kuziak circa scultetiam Boguszensem in Capitaneatu Gryboviensi.

»Michael Dei gratia rex Poloniae etc. Significamus praesentibus litteris Nostris quorum interest »universis et singulis, quemadmodum serenissimus antecessor Noster Joannes Casimirus rex honestos Ste-

Digitized by Google

Original from HARVARD UNIVERSITY

»phanum honesti Nicolai Bogucki, Fedorem honesti Hrycz Hałkowicz et Lazarum honesti Petri Kuziak »scultetorum de villa Bogusza ad Capitaneatum Nostrum Gryboviensem pertinente filios, circa usum et »possessionem ejusdem scultetiae Boguszensis et jura antiqua praedecessoribus eorum scultetis super can»dem scultetiam servientia approbavit et confirmavit privilegio suo de data Varsaviae die nona mensis »Augusti anno MDCLXVIII e cancellaria regni minore legitime emanato, ita et nos annuentes benigne »humillimae praefatorum scultetorum supplicationi« etc. etc. etc. jak w wszystkich przywilejach konfirmacyjnych na Kniaźtwa i Sołtystwa, utrzymujących okazicielów tegoż przy dożywociu. »Post mortem vero cujusvis eorum non prius successores illorum de usu et posessione praedictae scultetiae in villa Nostra Bogusza existentis cedere tenebuntur, quam summa in litteris originalibus expressa et in eadem scultetia seu advocatia inscripta vel ex taxa commissariorum Nostrorum proveniens, sive proportione ducta, sors concernens illis persoluta et realiter numerata fuerit.

1726.

III. Confirmatio et conservatio honestorum Jasconis et Dmitri Radzow, Fedor Bogucki et Iwan Kuziak circa jus advitalitiae possessionis scultetiae Bogusza in Capitaneatu Gryboviensi.

»Augustus Tertius Dei gratia etc. etc. etc. Significamus praesentibus litteris Nostris quorum inter»est universis et singulis quia prouti serenissimi antecessores Nostri parentes, avos, proavos »et reliquos honestorum Jasconis et Dmitri Radzów, Fedori Bogucki, Demko Hałkowicz et Iwani »Kuźiak majores, circa usum et possessionem scultetiae in villa Bogusza ad Capitaneatum Gryboviensem pertinente existentis conservaverant et jura antiqua praedecessoribus eorundem super ejusmodi »scultetia servientia approbaverant et confirmaverant, ita et Nos« etc. etc. jak w wszystkich podobnych przywilejach.....»sed salvum ac integrum jus advitalitium unicuiqe eorum conservaturos, quod et serenissimi successores Nostri praestituri sunt. Post mortem vero cujusvis eorum non prius successores illorum de usu et possessione pradictae scultetiae in villa Nostra Bogusza existentis, cedere et condescendere tenebuntnr, quam summa in litteris originalibus expressa vel ex taxatione commissariorum nostrorum proveniens, sive proportione ducta sors concernens, illis persoluta et realiter numerata fuerit.

1765.

IV. Przywilej konfirmacyjny króla Stanisława Augusta owczesnym posiadaczom Kniaźtwa Boguszkiego na dożywocie tegoż Kniaźtwa udzielony.

Stanislaus Augustus Dei gratia rex Poloniae etc. etc. Significamus praesentibus litteris Nostris quorum interest universis et singulis expositas Nobis esse litteras Pargameneas manu Serenissimi olim divae memoriae Augusti Secundi Regis Poloniae subscriptas sigilloque regni communitas sanas, salvas et illae-

Digitized by Google

Original from HARVARD UNIVERSITY

sas omnique suspicionis nota carentes, continentes in se confirmationem et conservationem jurium honestis scultetis Bogusiensibus servientium ad Capitaneatum Gryboviensem pertinentium supplicatumque Nobis est nomine et pro parte honestorum Petri Radz Boguski, Michaelis Hałkiewicz, Gregori Kuziak, scultetorum Boguszensium ut easdem authoritate Nostra regia approbare et confirmare dignaremur. Quarum quidem litterarum tenor sequitur. Augustus Secundus Dei gratia etc. etc. (*Osnowa poprzedzającego przywileju.*)

Nos itaque Stanislaus Augustus Rex Poloniae supplicationi ejusmodi benigne annuentes praedictas litteras in omnibus earum punctis, clausulis et conditionibus confirmandas et ratificandas esse duximus, prout praesentibus litteris Nostris inquantum juris est ut usus earum habetur approbamus, confirmamus et ratificamus decernentes easdem vim et robur perpetuae ac inviolabilis firmitatis debere habere. In quorum fidem c. e. t.

Digitized by Google

Original from HARVARD UNIVERSITY

BIELCZAROWA,

wieś wołoska, królewszczyzna, fundacyi królewskiéj, w cyrkule Sandeckim.

1531.

PRZYWILEJ LOKACYJNY

WSI I WOJTOWSTWA, Z POZNIEJSZEMI POTWIERDZENIAMI.

Significamus prasentibus litteris Nostris, quorum interest universis et singulis expositas Nobis esse litteras pargameneas manu Serenissimi olim divae memoriae Joannis Tertii Regis Poloniae subscriptas sigilloque Regni communitas, sanas, salvas et illaesas, omnisque suspicionis nota carentes, continentes in se confirmationem jurium scultetis villae Bielczarowa in Capitaneatu Gryboviensi sitae servientium, supplicatumque Nobis est Nomine honestorum Hiacinthi, Ignatii, Danielis Truchanowski, ut easdem authoritate Nostra Regia approbare, confirmare et ratificare dignaremur. Quarum quidem litterarum de verbo ad verbum tenor est qui sequitur:

1684.

Joannes Tertius, Dei Gratia Rex Poloniae, Magnus Dux Lithvaniae, Russiae, Prussiae etc. etc. Significamus praesentibus litteris Nostris quorum interest universis et singulis productas coram Nobis esse litteras papireas ex actis Castrensibus Sandecensibus per extractum editas sigillo ejusdem loci Capitanei obsignatas, continentes in se privilegium Sigismundi Primi, Regis Poloniae, Praedecessoris Nostri scultetiam (?) *(zapewne ad scultetiam in)* villa Bielczarowa servientes, sanas, salvas omnisque suspicionis nota carentes, supplicatumque Nobis est per certos Consiliarios Nostros, nomine infrascriptorum sculletorum villae Bielczarowa, ut ipsis easdem litteras authoritate Nostra Regia approbare, et ratificare dignaremur. Quarum quidem litterarum tenor de verbo ad verbum est talis:

1531.

In Nomine Domini Amen. Ad perpetuam rei memoriam. Quia in continua rerum humanarum mutabilitate facile res gestae e memoria hominum labuntur, nisi literarum officio, illarum perpetuitate

Digitized by Google
Original from HARVARD UNIVERSITY

consulatur: proinde ego Stanislaus Pieniążek de Iwanowicze tenutarius et advocatus haereditarius bonorum regalium Grybów, in terra Cracoviensi sitorum per has praesentes litteras notum facio universis et singulis, praesentibus et futuris, quia ex consensu et admissione serenissimi Principis et Domini Sigismundi Primi, Dei gratia Regis Poloniae, Magni Ducis Lithvaniae, Russiae, Mazoviae etc. Domini et haeredis, vendidi venditione vera et perpetua scultetiam in villa Regia Bielczarowa ad bona Grybów praefata pertinente, pro summa triginta florenorum in moneta, trigenta grossorum Polonicalium computatorum Provido Iwan Truchanowicz cum uno laneo agri in quo idem Iwan nunc residet, et quem jam deinceps ipse cum posteris suis liberum habebit, et cum Obszary quos nunc habet, nec non sarepta, quae Pasieka dicitur cumque pratis ad dictum laneum spectantibus, ac molendino, taberna, et braxatorio, quae aedificare sibi libere poterit. Qui quidem Iwan scultetus et sui succesores sculteti de omnibus censibus et praestationibus annuis tam pecuniariis, quam aliis realibus per (*rect. quas*) cmethones villae Bielczarowa praedictae Majestati Regiae seu tenutario suo pro tempore existenti singulis annis solvere solent, sextam partem habebit et habebunt. Solvent autem ratione census et praestationis annuae Cmethones praedicti, greges ovium non habentes, quolibet anno pro die et festo St. Trinitatis singuli per duodecim grossos, cmethones vero greges ovium habentes solvent quolibet anno pro festo St. Trinitatis a singulo centenario ovium tres agnos seu mutones, et duos caseos quos vocant valachicos, eodemque tempore quo exigitur ab iis ejusmodi census componant et contribunant etiam omnes simul duodecim grossos ratione conquinalium, quod kuchenne dicitur. Item ratione bellicalium, cum bellica motio indicitur, solvent per sex grossos, et quando fuerit nudum, (*rectius nucum*) fagi crescentia vigesimum porcum contribent. Inquilini vero pecora habentes sex grossos solvent, et si habuerint oves, a quolibet centenario ovium contribuent mutones more cmethonum. De his itaque censibus et praestationibus supradictus scultetus praefatus cum suis posteris sextam partem, h. e. sextum denarium, sextum agnum seu mutonem, sextum porcum, et sextum caseum, uti praemissum est habebit. Percipiet etiam ipse scultetus tertium denarium de qualibet poena qua mulctabit tenutarius pro tempore existens cmethones villae praefatae Bielczarowa pro illorum excessibus. Idem scultetus cum posteris suis habebit villagium h. e. Nawsie pro sua utilitate: habebit praeterea libera pascua pro equis, pecoribus et pecudibus suis, tam in silvis, quae sunt intra linites villae Bielczarowa praedictae, quam etiam in silvis Bieszczady et Jaworze ad Piwniczna Schia? (*może: Szyia, albo: Sichia*) pertinentibus juxta litteras serenissimae olim Reginae Elisabethae de super emanatis, in quibus quidem silvis ad villam Bielczarowa pertinentibus potertit scultetus sibi arbores excavare mellificiaque ex eis facere et aptare, et apes quas in easdem silvas examinatim (*albo: exagminatim*) venire ibique consedere pro se capere et retinere et in mellificia sua imponere. Etiam habebit scultetus praedictus et sui posteri habebunt in omnibus fluviis per bona praedicta Bielczarowa decurentibus libertatem omni genere retium piscandi et in silvis supradictis ad Bielczarowa spectantibus feras, cujuscumque generis venatu capiendi, ex quibus tenutario seu cuicumque alteri non plus, quam cujuslibet ursi seu apri silvestris unam quartam dare tenebuntur. Poterit etiam scultetus ipse et sui successores equum suum pascere inter sata cmethonalia Bielczarowa praedictae absque tamen damno et cujuscumque jactura. Nullum autem aliud servitium praestare obligabitur ipse scultetus ejusque successores, nisi ire seu venire in Grybów quoties illi mandabitur, sed nequiquam ratione proventus seu praestationis annuae dare erit obligatus suique posteri erunt obligati Regiae Majestati seu tenutario, qui (*rect. quam, zobacz przywiléj Boguszy*) unum leśnik tertio anno, longitudinis unius viri cum medio justae proceritatis. Ab expeditione vero bellica erit omnino liber et absolutus nec illam serviet, posterique sui sculteti non servient. Item cmethones Bielczarowa villae praefatae nihil aliud laborare tenebuntur, nisi sculteto laborabunt tres dies in anno et circa ejusmodi laborem victum necessarium eis scultetus suppeditabit; ipsi vero omni anno bis afferrent ei honoramentum quod poczta lingva vernacula nuncupatur, quando illis per ipsum mandabitur, more qui illis villis valachicis in vicinatu consistentibus observatur. Judicabit autem cmethones ipsos non alio jure, quam valachico, de quo nemo

Digitized by Google

Original from HARVARD UNIVERSITY

extrahere et evocare illi *(rect. illos, zob. przywiléj Boguszy)* poterit. Scultetus villam Bielczarowa praefatam pro conditione illius meliori emethonibus et hortulanis locare et ampliare *(opuszczone: poterit.)* contradictione et impedimento alicujus non obstante. Habebit etiam scultetus praedictus et successores sui habebunt potestatem liberam de uno loco in alium qui commodior videbitur transferendi molendinum praedictum, poteritque circa hoc ipsum molendinum folusz et Stampy construere pro sua utilitate, servareque molendinatorem, et quando sibi visum fuerit illum alienare, aliumque pro suo arbitrio suscipere. Per ipsum Iwan scultetum, ejusque legitimos successores praedictam scultetiam cum omnibus et singulis eius attinentiis et libertatibus supra expressis cumque omni jure, dominio et proprietate tenendam, habendam, pacificeque ac quiete possidendam ac dandam, donandam, vendendam, commutandam, alienandam in usus suos suorumque successorum convertendam *(dodać słowa: damus et concedimus:)* In cujus rei testimonium sigillum Nostrum est appensum. Datum in Grybów die festo Stae Catharinae Anno Domini Millesimo quingentesimo trigesimo primo — Praesentibus Nobilibus Andrea Branicki, Adam Susch, aliisque pluribus fide dignis.

(Dokument ten aprobował król Zygmunt r. 1562. W Krakowie na sejmie, „benigne annuendo supplicationi providi Iwan Truchanowicz sculteti villiae nostrae Bielczarowa ad bona nostra Grybów in terra Cracoviensi pertinentis feria sexta in vigilia festi Sanctorum III Regum.“)

Nos itaque Joannes Rex supplicationi honestorum Ignatii, Bazylii et Michaelis Bielczarowski, scultetorum villae Bielczarowa benigne annuentes supra scriptas litteras ac earum omnia contenta in omnibus earum clausulis etc. jak zwykle — confirmamus et ratificamus praesentibus litteris Notris etc. Datum in arce Cracoviensi die XII Februarii anno Domini MDCL XXXIV, Regni vero Nostri undecimo annno. Joannes Rex.

Nos itaque Stanislaus Augustus Rex ejusmodi supplicationi benigne annuentes praeinsertas litteras etc. etc. inquantum juri communi non repugnat auth. Nostra regia approbamus et confirmamus decernentes easdem vim et robur perpetuae ac inviolabilis firmitatis obtinere debere. In quorum fidem etc. etc. Datum Varsaviae die XXVII mensis Julii; Anno Domini MDCCLXV regni vero Nosiri Anno primo.

Digitized by Google

Original from HARVARD UNIVERSITY

WICZÓW,

wieś wołoska, królewszczyzna, w cyrkule Samborskim. (*)

1569.

PRZYWILEJ LOKACYJNY.

Sigismundus Augustus Dei gratia Rex Poloniae Dux Lituaniae, Rusiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae etc. Dominus et haeres Significamus tenore praesentium quorum interest universis et singulis tam praesentibus quam futuris harum notitiam habituris. Quia nos bona capitaneatus nostri samboriensis ampliare proventusque et comoda mensae nostrae augere volentes simulque comendatam habentes fidem sagacitatem et solerciam providi viri Iwan Krzewicki eidem facultatem et potestatem dedimus damusque et conferimus praesentibus villam de nova et cruda radice in silvis nostris ad capitaneatum samborien. pertinentibus ad torrentem Wiczow nuncupatum ejusdem cognominis iure et consuetudine Walachorum locare quae quidem villa locanda limites suos perpetuos habebit a limitibus Hołowieckie ad monasterski potok et a Groziowa wiesz usque ad wałkij, tandem a Płoskie ad Sokoły potok demum vero a Mszaniec fluvio ad vadum po brod wiszszey (*wyższy*) sokolia. Ut autem homines ad incolendum eandem Villam eo citius confluant et habitabilem reddant, damus eisdem libertatem ab omnibus censibus et daciis nobis praestari solitis iure et consuetudine Walachica extenuandam qua expirata nobis ad ea onera dacias census et tributa pendenda quae aliae Villae nostrae eidem vicinae in eodem iure Walachico locatae nobis pendere consueverunt, tenebuntur: Cupientes vero ipsum Iwan Krzywicki ad locandam eandem villam nostram promptiorem ac diligentiorem pro laboreque suo consolatum reddere, eidem iure et nomine scultetiae ibidem in Wiczow duos mansos et duas portiones vulgo obszary dictas agri alterum inferius, alterum vero superius villae praefatae sitas damus et asignamus perpetuis temporibus per eum et successores illius legitimos posidendi ita late et longe prout sese intra limites Villae ejusdem extendi possunt. Damus etiam eidem sculteto

(*) Gdy w powyższym zbiorze ty'ko przywileje wsi wołoskich w Cyrkule Sanockim i Sandeckim położonych znajdują się, załączamy przywiléj wsi *Wiczów* do Starostwa Samborskiego niegdyś należącéj, wypisany z oryginału dobrze zachowanego w zakładzie nauk. im. Ossolińskich, w tém przekonaniu, że tylko znosząc z sobą przywileje podobne z rozmaitych okolic wyjaśnić się może dostatecznie pytanie, co to były niegdyś w Polszcze *wsie Wołoskie?* pytanie w prawie polskiém dotąd tak mało tknięte. (Przyp. Dyrek. zak. nauk. Ossolińskich).

Digitized by Google
Original from HARVARD UNIVERSITY

molendinum liberum super fluvio magno Mszaniecz in loco qui sibi commodior videbitur per eum extruendum tam frumentarium quam trusatile vulgo folusz dictum et tubernam in eadem Villa liberam atque hortulanos tot quot in agris suis propriis eos locare poterit sine quadam exemtione cum omnibus ex eisdem censibus proventibus et proprietate universa. Praeterea de omni dacione nostra pecuniaria iudicata et gregaria ex villa ipsa nobis provenienda tertium denarium tertium agnum et tertium porcum ipse scultetus et ejus legitimi successores perpetuo de villa praefata habebunt et percipient. Licebit insuper etiam Sculteto atque ejus successoribus et Cmethonibus villae ejusdem nostrae columbationes et honores alias poczty bis quolibet anno videlicet pro nativitatis Domini et sacrae Paschae festis more aliarum Villarum iure Walachico locatarum accipere eosdemque Cmethones cogere sibi ad laborandum tribus diebus annatim-videlicet ad agros colendum falcastrandum et metendum. Quoniam vero inteleximus illas regiones homines ritus greci jam inhabitare, ideo ne et in hac parte illorum religioni deesse videamur damus et assignamus quoque ibidem in Wiczow unum laneum agri perpetuum pro Poponatu et aream quae aptior inventa fuerit pro construenda Ecclesia ritus Greci idque sine damno et preiudicio aliarum villarum nostrarum antiquarum et Poponum in eisdem existentium eundemque Poponem pro dationibus gregariis liberum et absolutum esse volumus temporibus perpetuis. Dantes et concedentes praefato Iwan sculteto ejusque posteris plenam facultatem redditus et proventus suos in eadem scultetia molendinoque et taberna suprascriptis ad eam pertinentibus pro beneplacito suo (sine tamen nostrae et subditorum nostrorum praejudicio) ampliandi et augendi eamque ipsam scultetiam cum omnibus proventibus ad eam quomodolibet pertinentibus tenendi habendi possidendi nec non dandi donandi vendendi commutandi obligandi alienandi ac in usus suos suorumque successorum beneplacitos prout ipsis melius et utilius videbitur expedire convertendi Nostro tamen et Successorum nostrorum speciali consensu et voluntate ad id accedente. Ratione cujusquidem scultetiae ipse Krzewicki eiusque legitimi Successores sculteti in Wiczow ad quamlibet expeditionem generalem Regni bellicam nobis et nostris Successoribus post expirationem libertatis more aliorum Scultetorum servire tenebuntur. Juribus nostris Regalibus et stationibus ex scultetia et poponatu praedictis salvis nihilominus manentibus harum testimonia literarum quibus in fidem ac evidentius testimonium sigilum nostrum est apensum. Datum in Comiciis Regni nostri generalibus Lublinensibus feria sexta ante dominicam Invocavit proxima Anno Millesimo Quingentesimo Sexagesimo nono Regni vero nostri Anno Quadragesimo. Valentinus Dembiński R. P. Canc.

Digitized by Google
Original from HARVARD UNIVERSITY